

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHMED ADNAN SAYGUN'UN
1. SENFONİ'SİNİN
MODAL / TONAL VE FORMAL YAPISI

Bülent YÜKSEL

Danışman
Yrd. Doç. Ebru Güner CANBEY

2006
İZMİR

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHMED ADNAN SAYGUN'UN
1. SENFONİ'SİNİN
MODAL / TONAL VE FORMAL YAPISI

Bülent YÜKSEL

Danışman
Yrd. Doç. Ebru Güner CANBEY

2006

İZMİR

EK A Yemin Metni

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ahmed Adnan Saygun’un 1. Senfoni’sinin Modal/Tonal ve Formal Yapısı” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

.../.../.....

Adı Soyadı: Bülent YÜKSEL

İmza:

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'nün/...../..... tarih veSayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'ninmaddesine göreAnasanat Dalı Yüksek Lisans öğrencisi 'ninkonulu tezi incelenmiş ve aday/...../..... Tarihinde, saat da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anasanat dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin Olduğuna oy ile karar verildi.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

EK C Y.Ö.K Dokümantasyon Merkezi Tez Veri Formu

**YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ/PROJE VERİ FORMU**

Tez/Proje No: Konu Kodu: Üniv. Kodu:

* Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tez/Proje Yazarının

Soyadı: YÜKSEL

Adı: Bülent

Tezin/Projenin Türkçe Adı: Ahmed Adnan Saygun'un 1. Senfoni'sinin
Modal/Tonal ve Formal Yapısı

Tezin/Projenin Yabancı Dildeki Adı: Modal and Formal Structure of Ahmed Adnan
Saygun's Symphony No.1

Tezin/Projenin yapıldığı

Üniversite: Dokuz Eylül

Enstitü: Güzel Sanatlar Yıl: 2006

Diğer Kuruluşlar:

Tezin/Projenin Türü:

Yüksek Lisans: (X)

Doktora: ()

Tıpta Uzmanlık: ()

Sanatta Yeterlilik: ()

Dili: Türkçe

Sayfa Sayısı: 137

Referans Sayısı:

Tez/Proje Danışmanlarının

Ünvanı: Yrd. Doç.

Adı: Ebru Güner

Soyadı: CANBEY

Ünvanı:

Adı:

Soyadı:

Türkçe Anahtar Kelimeler:

1- Ahmed Adnan Saygun

2- Modal/Tonal Yapı

3- Formal Yapı

4- 1. Senfoni

İngilizce Anahtar Kelimeler:

1- Modal/Tonal Structure

2- Formal Structure

3- Symphonies

4- Symphony no.1

Tarih:

İmza:

Tezimin Erişim Sayfasında Yayınlanmasını İstiyorum Evet (X) Hayır ()

ÖZET

Ahmed Adnan Saygun'un (1907-1991)', çizgisel yazı ile modal anlayışın aynı potada eritildiği ikinci verim döneminin bir ürünü olan "Op.29 1. Senfoni"si; Franz Litschauer'in siparişi üzerine tahta nefesli çalgılar, korno ve yaylılar için yazılmıştır.(Emre Aracı, Ahmed Adnan Saygun-Doğu-Batı Arası Müzik Köprüsü) Makamların, modların ve tonal dizilerin birlikte kullanıldığı bu eser; doğu ile batının kültürel iklimleri arasında yakaladığı müzikal bireşimle öne çıkmaktadır.

Form, bir eserin organik düzenini ve sağlamlığını gösteren, onun yapısal bütünlüğünü sağlayan en önemli öğelerden biridir. Özellikle klasik anlayışta form çalışması, belirleyici bir öneme sahiptir. Fransa'da bulunduğu yıllarda neo-klasisizmden etkilenen Ahmed Adnan Saygun, "Op.29 1. Senfoni"sinde kullandığı makamları, modları ve tonal dizileri, geleneksel bir form anlayışı içinde değerlendirerek, bu malzemelerle bütünsel bir yapı oluşturmuştur. Eserin birinci bölümü "Sonat Allegrosu", ikinci bölümü "Passacaglia", üçüncü bölümü "Menuet", dördüncü bölümü ise "Rondo" biçimindedir.

Ahmed Adnan Saygun'un "1. Senfoni"sinde; çeşitli dizilere ait seslerin özgürce üst üste bindirildiği serbest bir armonik anlayışın hakim olduğu görülmekle birlikte, kontrapuantal yazı tekniğinin de söz konusu eserin işlenmesinde esaslı bir teknik olarak yoğun biçimde kullanıldığı dikkat çekmektedir. Temanın her gelişinde örgüye yeni bir ezgi çizgisinin eklendiği ikinci bölümde yer alan kontrapuantal yapı, buna örnek olarak gösterilebilir.

Yukarıda özetlenmeye çalışılan özellikleri ile Ahmed Adnan Saygun'un "Op.29 1. Senfoni"si; tıpkı bestecisinin ana yurdu Anadolu gibi bir "mozaik" görünümündedir. Ne var ki; kültürler arasında köprü olma işlevi taşıyan ana yurdunun düşünce dünyasını, kavramsal bir çerçeve içinde yorumlayan "1. Senfoni"; karakteristik örgü anlayışı, güçlü orkestralaması, enerjik ritimleri,

yatay yazı virtüozitesi, özgün armonik buluşçuluğu ve biçimsel sağlamlığı ile yerellikten ulusallığa, ulusallıktan da evrenselliğe uzanmaktadır.

ABSTRACT

‘Op.29 Symphony no.1’ of Ahmed Adnan Saygun’s (1907-1991) work of his second product period where both the modal approach and the horizontal line was melted in the same crucible, was composed on the order of Franz Litschauer for woodwind instruments, horn and strings. (Emre Aracı, Ahmed Adnan Saygun–Doğu-Batı Arası Müzik Köprüsü) This work in which both modal and tonal series was used, was pointed with the musical session it caught between the cultural climates of the west and the east.

Form is one of the most important elements which shows the organic order and strength and provides its structural integrity of a work. Especially form study at classical approach has designating importance. Ahmed Adnan Saygun who was influenced from the neo-classism during the years he spent in France, evaluated the musics, mods and tonal series in a traditional form understanding and with these materials he created a total structure. The first movement of the work is in the form of ‘Sonat Allegro’, the second movement ‘Passacaglia’, the third movement ‘Menuet’, and the fourth movement ‘Rondo’.

In the ‘Symphony no.1’ of Ahmed Adnan Saygun, it is observed that a free harmonic understanding in which sounds belonging to various series overlapping freely, dominates. Also, the intensive use of the counterpointal writing technique as a main technique in the work’s process is attracting attention. The counterpointal structure in the second part where a new melody line is added to the texture everytime the theme comes, can be an example to this.

With the characteristics summarized above, ‘Symphony no.1’ of Ahmed Adnan Saygun like its composer’s motherland, Anatolia seems to be a mosaic. However; ‘Symphony no.1’ interprets the world of the ideas of its motherland, that has the mission of being a bridge between the cultures, within a conceptual

frame. With its characteristic texture approach, strong orchestration, energetic rhythms, horizontal line virtuosity, original harmonic inventiveness and formal strength this work leads from locality to nationality and from nationality to universality.

İÇİNDEKİLER

AHMED ADNAN SAYGUN'UN 1. SENFONİ'SİNİN MODAL/TONAL VE FORMAL YAPISI

YEMİN METNİ	ii
TUTANAK	iii
Y.Ö.K DOKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ FORMU	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
EKLER LİSTESİ	xii
ÖNSÖZ	xiii
GİRİŞ	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

SENFONİ BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. BİRİNCİ BÖLÜME GENEL BAKIŞ	1
1.2. BİÇİMSEL ÇÖZÜMLEME	2
1.3. MOTİFSEL, MODAL VE ARMONİK ÇÖZÜMLEME	6
1.3.1. SERGİ	6
1.3.2. GELİŞME	24
1.3.3. YENİDEN SERGİ	33
1.3.4. KODA	36

İKİNCİ BÖLÜM

SENFONİ İKİNCİ BÖLÜM

2.1.	İKİNCİ BÖLÜME GENEL BAKIŞ	38
2.2.	BİÇİMSEL ÇÖZÜMLEME	38
2.3.	MOTİFSEL, MODAL VE ARMONİK ÇÖZÜMLEME	41
2.3.1.	BİRİNCİ BÖLME	41
2.3.2.	İKİNCİ BÖLME	50
2.3.3.	ÜÇÜNCÜ BÖLME	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SENFONİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1.	BİÇİMSEL ÇÖZÜMLEME	69
3.2.	MOTİFSEL, MODAL VE ARMONİK ÇÖZÜMLEME	72
3.2.1.	BİRİNCİ BÖLME	72
3.2.2.	İKİNCİ BÖLME	79
3.3.3.	ÜÇÜNCÜ BÖLME	86

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SENFONİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1.	BİÇİMSEL ÇÖZÜMLEME	87
4.2.	MOTİFSEL, MODAL VE ARMONİK ÇÖZÜMLEME	91
4.2.1.	BİRİNCİ BÖLME	91
4.2.2.	İKİNCİ BÖLME	94
4.2.3.	ÜÇÜNCÜ BÖLME	102
4.2.4.	DÖRDÜNCÜ BÖLME	104
4.2.5.	BEŞİNCİ BÖLME	114

SONUÇ	115
KAYNAKLAR	116
EKLER	117

EKLER LİSTESİ

Ek 1	Ahmed Adnan Saygun'un Hayatı	118
Ek 2	Ahmed Adnan Saygun'un eserlerinin Kronolojik Listesi	120
Ek 3	Eserde Kullanılan Müzikal Malzemeler	123
Ek 4	Ahmed Adnan Saygun'un fotoğrafı	137

ÖNSÖZ

Ahmed Adnan Saygun'un 1. Senfoni'si, Wiener Tonkünstlerverein Orkestra'sının şefi Franz Litschauer tarafından besteciye sipariş edilmiştir. Eserde kullanılacak olan çalgıların seçimi, Litschauer'in bir flüt, çift tahta nefesli çalgılar, iki korno ve yaylılardan oluşan orkestrasının niteliğine göre şekillenmiştir. Saygun'un partiyonunda da aynı çalgılar kullanılmıştır. Op. 29 1. Senfoni, Ankara'da 17 Ekim 1953 tarihinde dört aydan az bir zaman içerisinde tamamlanmış, ilk olarak 2 Mayıs 1954 tarihinde Viyana'da Litschauer ve Orkestrası tarafından seslendirilmiş, saonrasında 27 Mayıs ve 8 Haziran 1954 tarihlerinde Avusturya Radyosu tarafından iki defa yayımlanmıştır. Eserin Türkiye prömiyeri ise Saygun yönetiminde C.S.O tarafından Ankara'da 27 Kasım 1954 tarihinde yapılmıştır.

Klasik formlar üzerinde modal ve tonal anlayışın ustalıkla kaynaştırıldığı Op. 29 1. Senfoni, Saygun'un 46 yaşına kadar tüm birikimler ile bestecinin anayurduna ait yerel renklerin yoğurulduğu bir eser olmasının yanısıra, doğu ile batı, eski ile yeni, gelenek ile yenilik arasında bir köprü niteliğindedir.

Başta sayın Burhan Önder olmak üzere eğitimimde emeği geçmiş olan Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'ndaki bütün hocalarıma, Op. 29 1. Senfoni'nin kaydını bana ulaştıran Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Öğretim Üyelerinden sayın Doç. Dr. Hasan Uçarsu'ya, beni destekleyen ve her zaman yanımda olan fedakar eşim Sermin Yüksel'e, en zor günlerimde yanımda bulunan, değerli birikimlerini ve dostluğunu hiçbir zaman esirgemeyen, müzisyen kişiliğini ve sahip olduğu yüksek insani değerlerini örnek aldığım can dostum Şahan Kalkan'a ve tüm değerli dostlarıma en içten dileklerle teşekkür ederim.

D. E. Ü. Devlet Konservatuvarı'na girdiğim 2000 yılından bu yana hocam olarak değerli birikimlerini bana aktaran, hiçbir konuda sevgisini ve desteğini esirgemeyen ve tez danışmanım olarak bu çalışmanın tamamlanmasında önemli katkıları bulunan Kompozisyon Anasanat Dalı Başkanı Sayın Yrd. Doç. Ebru Güner Canbey'e şükranlarımı sunarım.

Hayatı boyunca yetiştirdiği değerli müzisyenlerle ve yazdığı onca eserle ulusal müzik yaşamımıza eğitmen ve besteci olarak kendini adayan, öğrencisi olduğu Ahmed Adnan Saygun'un bu eseri ile beni tanıştran, eğitimim boyunca hiçbir zaman sevgisini, desteğini esirgemeyen ve ne yazık ki 17.03.2006 tarihinde elim bir biçimde kaybettiğimiz değerli hocam Prof. İstemihan Taviłođlu'nu saygıyla anarım.

GİRİŞ

Ahmed Adnan Saygun ilk eseri olan Divertimento'yu (1930) öğrencilik yıllarında Paris'te yazdı. Saygun'un 1930 yılında büyük orkestra için yazdığı ve Op.1 sıra numarasını verdiği bu eserinden, 1942 yılında yazdığı en önemli yapıtlarından biri olan Yunus Emre Oratoryo'suna kadar yazdığı eserleri üç verim döneminden ilki içerisinde kabul edilir. Birinci verim döneminde göze çarpan en önemli unsur bu dönem içerisindeki eserlerin kontrapuantal yönelimli olduğudur. Yunus Emre Oratoryosu'nu yazdığı 1942 yılı ile İkinci Yaylı Çalgılar Dörtlüsü'nün "Julliard Quartet" tarafından seslendirildiği 1958 yılı arasında verdiği eserleri ise çizgisel yazı ve modal bir armoni anlayışının kaynaştığı bütüncül bir ikinci verim döneminin ürünleridir. 1958 yılında İkinci Yaylı Çalgılar Dörtlüsü'nün "Julliard Quartet" tarafından, Yunus Emre Oratoryosu'nun ise New York'da Leopold Stokowski yönetiminde seslendirilmesiyle bestecinin ünü yurtdışına yayılarak dünya çapında duyulur ve hak ettiği önemi kazanır. Bu eserle Saygun'un üçüncü verim dönemi başlar.

Saygun, inceleyecek olduğumuz 1. Senfoni'sini 1953 yılında yukarıda bahsettiğimiz ikinci verim döneminde yazmış, senfoni formunda modal yaklaşım serbest armonik anlayış, kontrapuantal yazı gibi teknikleri, kendine özgü bir dille kullanarak özgün bir eser ortaya koymuştur. Bu çalışmada Ahmed Adnan Saygun'un Op.29 1. Senfoni'sinin biçimsel; motifsel, modal ve armonik çözümlenmeleri sunulmaktadır.

Biçimsel çözümlenmelerde eserin formunu ortaya koyan ana bölmeleri gösterilmekte ve bu ana bölmeleri oluşturan unsurlar belirtilmektedir.

Motifsel, modal ve armonik çözümlene kısmında; kullanılan motifler, tetrakordlar, diziler, modlar, polimodlar, akor kuruluşları ile ezgisel gelişimin; söz konusu motif, tetrakord, dizi, mod ya da polimodlarla olan ilişkisi, notalar yardımıyla belirtilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SENFONİ BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Birinci Bölüme Genel Bakış

Ahmet Adnan Saygun'un Op.29 1. Senfoni'sinin birinci bölümü '*Sonat Allegrosu*' formundadır. Ezgisel kuruluştaki motifsel çalışma ön plandadır. Birinci bölümdeki melodik yapı, temelini çeşitli tetrakordlar ve dizilerden almıştır. Motifin; ters çevrimi, aktarımı gibi tekniklerle geliştirilmesiyle çizgisel yapı oluşturulmuştur. Armonik yapı ise motiftaki ses ve aralıkların özgürce üst üste bindirilmesiyle oluşturulmuş, bunun yanı sıra polimodal kuruluşa da yer verilmiştir. Her iki kullanımın sonucunda karşımıza çıkan akorsal yapı gerilimli ve "kakışıklı" (disonan) dır. Ritimsel yapıda çeşitli tartımların üst üste bindirilmesi, bu tartımların süre değerlerinin artırılması ya da kısaltılması, bölünerek ele alınması gibi yöntemlerin kullanıldığı görülmekte ve bunların sonucunda da tıpkı melodik ve armonik yapıda olduğu gibi yoğun bir doku karşımıza çıkmaktadır. İlerleyen sayfalarda 1. Senfoni'nin birinci bölümü biçimsel; motifsel, modal ve armonik yönden incelenecektir. 1. Senfoni'nin çalgı listesi tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Saygun Op.29 1. Senfoni Çalgı Listesi

1 Flüt

2 Obuva

2 Klarinet (Si Bemol)

2 Fagot

2 Korno (Fa)

Birinci Kemanlar

İkinci Kemanlar

Viyolalar

Viyolonseller

Kontrabaslar

1.2. Biçimsel Çözümleme

Ahmed Adnan Saygun'un 1. Senfoni'sinin birinci bölümünün biçimsel kuruluşu tablo 2'de gösterilmektedir. Tabloda soldan sağa doğru toplam beş kolon bulunmaktadır. İlk kolon, ana bölme oluşturulan unsurların partisyonda bulunduğu ölçülerin sayılarını verir. İkinci kolon, ana bölme oluşturulan unsurların uzunluğunu içeren ölçü adedini, üçüncü kolon, ana bölme oluşturulan unsurların tanımını göstermektedir. Dördüncü kolonda ana bölme, beşinci kolonda ise ana bölmenin ölçü sayısı gösterilmektedir.

TABLO 2: Saygun Op. 29 1. Senfoni Birinci Bölümde Biçimsel Kuruluş

ÖLÇÜ SAYISI	UZUNLUK	ANA BÖLMENİN UNSURLARI	ANA BÖLME	ANA BÖLME UZUNLUĞU
1-23	23 ölçü	I. Tema	Sergi (Ekspozisyon)	75 ölçü
24-36	13 ölçü	Köprü		
37-54	18 ölçü	II. Tema		
55-72	18 ölçü	Yan Tema Bölgesi		
73-75	3 ölçü	Kodetta		
76-137	62 ölçü	Developman	Gelişme (Developman)	86 ölçü
138-161	24 ölçü	Dönüş Köprüsü		
162-182	21 ölçü	I. Tema	Yeniden Sergi (Reekspozisyon)	65 ölçü
183-193	11 ölçü	Köprü		
194-203	11 ölçü	II. Tema		
204-211	8 ölçü	Yan Tema Bölgesi		
212-226	15 ölçü	Koda		

Birinci Bölümün Kuruluşu

Sergi (Ekspozisyon)	: 1 - 75. ölçüler
Gelişme (Developman)	: 76 - 161. ölçüler
<u>Yeniden Sergi (Reekspozisyon)</u>	<u>: 162 - 226. ölçüler</u>
Toplam	: 226 ölçü

SERGI (EKSPOZİSYON) : 1-75. ölçüler

I. Tema (1 - 23. ölçüler) : İki dönemden oluşmuştur.

Birinci Dönem (1 - 12. ölçüler) : Üç cümle

a (1 - 4. ölçüler) : 4 ölçü

b (5 - 8. ölçüler) : 4 ölçü

b¹ (9 - 12. ölçüler) : 4 ölçü

İkinci Dönem (13 - 23. ölçüler) : Üç cümle

a¹ (13 - 16. ölçüler) : 4 ölçü

b² (17 - 20. ölçüler) : 4 ölçü

b³ (21 - 23. ölçüler) : 3 ölçü

Köprü (24 - 36. ölçüler) : 13 ölçü

II. Tema (37 - 54. ölçüler) : 18 ölçü

a (37 - 42. ölçüler) : 6 ölçü

a¹ (43 - 47. ölçüler) : 5 ölçü

a² (48 - 54. ölçüler) : 8 ölçü

Yan Tema Bölgesi (55 - 71. ölçüler) : 17 ölçü

a (55 - 58. ölçüler) : 4 ölçü

a¹ (59 - 67. ölçüler) : 9 ölçü

a² (68 - 71. ölçüler) : 4 ölçü

Koda (72 - 75. ölçüler): İki kodetta

Birinci kodetta (72 - 73. ölçüler) : 2 ölçü

İkinci kodetta (74 - 75. ölçüler) : 2 ölçü

GELİŞME (DEVELOPMAN) : 76 - 137. ölçüler

Birinci Kesit (76 - 109. ölçüler) : 34 ölçü

a (76 - 84. ölçüler) : 9 ölçü

b (85 - 92. ölçüler) : 8 ölçü

c (93 - 95. ölçüler) : 3 ölçü

c¹ (96 - 98. ölçüler) : 3 ölçü

d (99 - 104. ölçüler) : 6 ölçü

e (105 - 107. ölçüler) : 3 ölçü

f (108 - 109. ölçüler) : 2 ölçü

İkinci Kesit (110 - 137. ölçüler) : 28 ölçü

a (110 - 113. ölçüler) : 4 ölçü

b (114 - 119. ölçüler) : 6 ölçü

c (120 - 125. ölçüler) : 6 ölçü

d (126 - 137. ölçüler) : 12 ölçü

Dönüş Köprüsü (138 - 161. ölçüler) : 24 ölçü

a (138 - 145. ölçüler) : 8 ölçü

b (146 - 155. ölçüler) : 10 ölçü

c (156 - 161. ölçüler) : 6 ölçü

YENİDEN SERGİ (REEKSPÖZİSYON) : 162 - 204. ölçüler

I. Tema (162 - 182. ölçüler) : 21 ölçü

Birinci Dönem (162 - 175. ölçüler) : 14 ölçü

a (162 - 165. ölçüler) : 4 ölçü

a¹ (166 - 168. ölçüler) : 3 ölçü

a² (169 - 172. ölçüler) : 4 ölçü

b (173 - 175. ölçüler) : 3 ölçü

İkinci Dönem (176 - 182. ölçüler) : 7 ölçü

a³ (176 - 179. ölçüler) : 4 ölçü

a⁴ (180 - 192. ölçüler) : 4 ölçü

Köprü (183 - 193. ölçüler) : 11 ölçü

II. Tema (194 - 203. ölçüler) : 10 ölçü

a (194 - 197. ölçüler) : 4 ölçü

b (198 - 203. ölçüler) : 6 ölçü

Örnek 2: I. Temanın ilk cümlesini oluşturan “Ayrık Dor” dizisi

5-12. ölçüler: I. Temanın ikinci (5-8. ölçüler) ve üçüncü (9-12. ölçüler) cümlelerinde ikinci malzeme, I. kemanlar tarafından sunulur.

Örnek 3 : I. Temanın ikinci ve üçüncü cümleleri

5. ölçüde kemanlar ve viyolalar yeni bir cümleye başlamasına rağmen kullanılan dizi hala “Ayrık Dor” dizisidir. 6. ölçüden itibaren ise Saygun’un “Töresel Musiki”² adlı kitabında “Ayrık Alaca Dor” diye adlandırdığı yeni bir dizi kullanılmaktadır.

Örnek 4: “Ayrık Alaca Dor” dizisi

Dipnot:

2 (Töresel Musiki) kitabı, sayfa: 17

Örnek 4’de verilen dizinin içerdiği aralıklar küçük ikili, büyük ikili , küçük üçlü , büyük üçlü ve tam dörtlü’dür.

I. Temanın ikinci cümlesinde (5-8. ölçüler) I. kemanlar tarafından seslendirilen ezgi, II. keman partisinde sadeleştirilerek kullanılırken viyola partisinde ise dizinin karar sesi duyurulur. Üçüncü cümle (9-12.ölçüler) ise I. keman partisinde onaltılık süre değerlerinin kullanıldığı dolayısıyla örgünün yoğunlaştığı farklı bir yapıdadır. II. kemanlar ve viyolalar ikinci cümlenin (5-8.ölçüler) tekrarı niteliğindeki eşliği duyurmaktadırlar.

13-16. ölçüler: I. Temanın üçüncü cümlesidir. Bu cümlede ilk malzeme kornolar tarafından tekrar duyurulurken ilkinden farklı olarak dizinin altıncı ve yedinci dereceleri olan “ Sib” ve “Do” sesleri kullanılmaktadır.

17-23. ölçüler: Kornoların “Do” sesinde kaldığı 17. ölçüden itibaren I. Temanın ikinci dönemi (17-23.ölçüler) başlamaktadır. Bu dönemde “Ayrık Alaca Dor” dizisi “Do” karar sesine aktarılmış olarak kullanılmaktadır. On bir ölçüden oluşması dışında bu dönem yapı olarak birinci dönemin ikinci (5-8. ölçüler) ve üçüncü (9-12. ölçüler) cümlelerinin koşutu durumundadır.

24-37. ölçüler: 24. ölçüden itibaren I. Tema ile II. Temayı bağlayan köprü başlar. Köprüde birinci malzeme, sırasıyla; II. fagot, viyolonsel ve kontrabas, I. ve II. fagot ve korno partisindeki kanonik girişlerde değiştirilerek kullanılmaktadır. Köprüde kullanılan ses ve aralıkları çalgılara göre değişmektedir. Söz konusu kanonik girişlere örnek olarak, aşağıda, fagot partisininin 24-37. ölçüleri verilmektedir:

Örnek 5: Fagotların 24 ve 37. ölçüler arasındaki kullanımı

The image displays a musical score for two bassoon parts, labeled I. Fagot and II. Fagot. The score is divided into four systems, each starting with a measure number: 24, 28, 32, and 35. The music is written in bass clef with a 4/4 time signature. It features complex rhythmic patterns, including triplets and slurs. Dynamics such as piano (p) and crescendo (cresc.) are indicated. The score is presented in a standard musical notation format with a grand staff for each part.

24-25. ölçüler: II. fagot partisinde, 25. ölçünün yarısına kadar ilk malzeme ve “Ayrık Dor” dizi sesleri, 25. ölçünün diğer yarısında ise “Ayrık Alaca Dor” tetrakordunun aktarımı durumunda olan “Fa-Mi-Mib-Do” ve “Sol-Fa#-Fa-Re” tetrakordları kullanılmaktadır.

24-25. ölçüler: II. Keman ve viyola partileri, köprüünün başladığı 24. ölçüden 26. ölçüye kadar, 25. ölçünün son iki sesi arasındaki aralık hariç, birbirine küçük altılı

uzaklıkta “Ayrık Alaca Dor” dizisinin ilk tetrakordunda bulunan küçük üçlü aralığı ile ilerlemektedir.

24-25. ölçüler: I. Kemanlar, köprünün başından 25. ölçünün ilk sekizliğine kadar “Ayrık Dor” (Do Karar) dizisinin üçüncü derecesi olan “Mib” sesini tutmaktadırlar.

28. ölçünün yarısına kadar boş kalan I. keman partisi, bu ölçünün yarısından itibaren otuz 33. ölçüye kadar ikiye bölünmektedir.

24-26. ölçüler: 24. ölçüde viyolonsel ve kontrabas partilerinde görülen “Reb-Mi” sesleri, aynı ölçünün başında korno partisinde yer alan ilk malzemeden türetilmiştir. Ne var ki “Reb-Mi” aralığının kaynağı, ikinci malzemede kullanılan “Alaca Dor” dizisidir. Viyolonsel partisinde 25. ölçüde bulunan “Do-Fa” ile “Lab-Reb” tam dörtlülerinin kaynağı da yine “Alaca Dor” dizisidir. Aynı ölçüde viyolonsel partisinde “Mib-Re-Reb” küçük ikilileri yer almaktadır.

26-29. ölçüler: Korno partisinde, “Re-Fa-Fa#-Sol” ile “Sol-Lab-La-Do” tetrakordlarının kullanıldığı birinci malzeme değiştirilerek getirilmektedir. Küçük altılı, büyük yedili ve küçük ikili aralıklarından oluşan akor kuruluşlarına yer verilmektedir.

26-27. ölçüler: “Sol-Sol#-La-Do”, “Sol#-La-La#-Do#”, “Do#-Re-Re#-Fa#” tetrakordlarının kullanıldığı ve ritmik yapının aynı olduğu iki ayrı fagot partisi yer almaktadır.

26.ölçü: II. Keman ve viyola partilerinde, “Re-Fa-Fa#-Sol”, “Sol-Lab-La-Do” tetrakordları kullanılmaktadır.

27. ölçü: Bu ölçüde II. Keman partisinde, “Re-Re#-Mi-Sol”, “Re#-Mi-Fa-Lab”, “Mi-Fa-Fa#-La”, “Sol-Lab-La-Do” tetrakordları kullanılmaktadır.

27. ölçü: Viyola partisinde, “Sol#-La-Sib-Do#”, “Sib-Si-Do-Mib” ve “Si-Do-Do#-Mi” tetrakordları kullanılmaktadır.

27. ölçü: Bu ölçüde viyolonsel partisinde, “Do-Fa” ve “Lab-Reb” tam dörtlüleri görülmekle birlikte, “Lab-Sol-Solb-Mib” tetrakordu da kullanılmaktadır.

28-30. ölçüler: Viyolonsel partisinde, 27. ölçünün sonundan itibaren “Lab-Sibb” küçük ikili aralığını içeren “Sol-Lab-Sibb-Do” tetrakordu, onaltılık ve sekizlik süre değerleriyle kullanılmaktadır.

27-32. ölçüler: 27. ölçünün sonundan 33. ölçüye kadar kontrabas partisinde yer alan “Lab” sesi noktalı sekizlik ve onaltılık süre değerleri ile duyurulmaktadır.

28-30. ölçüler: Tıpkı köprünün başındaki (24. ölçü) ilk iki ölçü gibi, II. keman ve viyola partileri birbirine küçük altılı uzaklıkta, çizgisel olarak küçük üçlü aralıklarla ilerlemektedirler. II. Keman partisinde bu hareket 32. ölçünün sonuna kadar devam etmektedir.

28-29. ölçüler: I. Kemanların ikinci grubunda, “Sol-Sol#-La-Do” ve “Sol#-La-La#-Do#” tetrakordlarının kullanıldığı sekizlik üçlemeler yer almaktadır.

28-29. ölçüler: I. Kemanların birinci grubunda ilk iki nota olan “Do#-Mi” sesleri, viyola partisinde aynı ölçüde bulunan ve küçük üçlü aralıklarla ilerleyen “Do#-Mi-Sol” seslerine; “Fa#-La-Do-Mib” sesleri ise II. keman partisindeki seslere denk gelmektedir. Bu yapı, 30 ve 31. ölçülerde de aynı şekildedir.

28-29. ölçüler: I. Klarinet partisinde, 28. ölçüden 30. ölçüye kadar duyuluşa göre “Lab” sesi, II. klarinet partisinde ise aynı ölçülerde “Re” sesi üzerinde küçük üçlülerle ilerleyen çizgisel bir yapı yer almaktadır. 29. ölçünün son vuruşunda I. ve II. klarinet partilerinde “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordu yer almaktadır.

30-35. ölçüler: I. ve II. fagot partisinde, inici olarak “Fa-Mi-Mib-Do”, “Do-Si-Sib-Sol”, “Sol-Fa#-Fa-Re” tetrakordları bitişik olarak kullanılmaktadır.

30-32. ölçüler: Korno partisinde, kaynağı “Re-Mib-Mi-Sol” tetrakordu olan büyük yedili ve küçük altılı akorlar yer almaktadır.

31-32. ölçüler: Viyola partisinde, “Do#-Mi-Fa-Fa#” tetrakordu kullanılmaktadır.

30. ölçü: I. Klarinetler “Sib-Reb-Re-Mib”, II. klarinetler ise “Re-Fa-Fal#-Sol” tetrakordlarını seslendirmektedirler.

31. ölçü: I. Klarinet partisinde, küçük üçlü aralıklarla ilerleyen çizgisel bir hareket, II. klarinet partisinde ise “Do” sesinden otuz ikinci ölçüdeki “La” sesine kadar, ikinci malzeme olan “Alaca Dor” tetrakordunun içerdiği küçük ikili aralıkların kullanıldığı bir yürüyüş yer almaktadır.

32. ölçü: Kemanların her iki grubunda da küçük üçlü aralıklarla ilerleyen çizgisel bir parti yer almaktadır. Ne var ki ikinci grubun seslendirdiği son beş ses bunun dışındadır. Söz konusu beş ses, “Sol-Fa#-Fa-Re” tetrakordundan oluşmaktadır. I. Kemanlar 33. ölçüden itibaren tekrar birleşmektedirler.

32-34. ölçüler: Klarinetlerde sekizlik üçlemelerle duyurulan “Do-Fa-Si” ve “Sol#-Si-Mi-Sol” sesleri, “Do-Mib-Mi-Fa” ile “Fal#-Sol-Sol#-Si” tetrakordlarından oluşmuştur.

32-33. ölçüler: Flüt partisindeki, son sekizliği iki onaltılık olarak kurulan sekizlik üçlemelerde duyulan ve tekrarlanan seslerin kaynağı “Re-Re#-Mi-Sol” ile “Sol-Fa#-Fa-Re” tetrakordlarıdır.

32-37. ölçüler: 32. ve 37. ölçüler arasında I. ve II. obuva tarafından aynı anda duyurulan “Re-Mi”, “Lab-Sib”, “Do-Re” ve “Fa-Sol” büyük ikilileri, “Re-Fa-Lab-Do” ve “Mi-Sol-Sib-Re” yarı eksik yedili akorlarından oluşmuştur.

33-35. ölçüler: Kontrabas partisinde, 33. ve 34. ölçülerde sekizlik ve iki onaltılık ritimlerle, 35 ve 36. ölçülerde ise sekizlik üçlemelerle “Sol-Lab-La-Do” ve “Do-Reb-Re-Fa”, “Bitişik Alaca Dor” dizisine yer verilmektedir.

33. ölçü: I. ve II. korno partisinde, tıpkı II. keman ve viyola partilerinde (24-25. ölçüler) olduğu gibi birbirine küçük altılı aralıkla küçük üçlülerle ilerleyen iki ayrı çizgisel yapı yer almaktadır.

33-35. ölçüler: II. Keman ve viyola partilerinde, “Sol-Lab-La-Do” ve “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordları kullanılmaktadır.

33-37. ölçüler: I. Keman partisinde, “Sol-Lab-La-Do” ile “Do-Reb-Re-Fa” “Bitişik Alaca Dor” dizisi kullanılmaktadır.

33-37. ölçüler: Bu ölçüler arasında viyolonsel, kontrabasları bir sekizli üstten katlamışlardır.

34. ölçü: Flüt partisinde, “Alaca Dor” dizisinin içerdiği küçük ikili ve küçük üçlünün çevrimi olan büyük altılı aralıkları kullanılmaktadır.

34-37. ölçüler: I. ve II. korno partilerinde, kaynağı “Ayrık Alaca Dor” dizisinin birinci ve üçüncü dereceleri arasındaki büyük ikili aralığı olan “Re-Mi” büyük ikilisi, çeşitli süre değerleri ile birlikte duyurulmaktadır.

35. ölçü: Flüt partisinde, sırasıyla “Do-Reb-Re-Fa”, “Sol-Lab-La-Do” ve “Sol-Solb-Fa-Re” tetrakordları kullanılmaktadır.

35-36. ölçüler: I. ve II. fagot partilerinde, “La-Sib-Si-Re”, “Re-Mib-Mi-Sol” tetrakordlarının oluşturduğu “Bitişik Alaca Dor” dizisi, buradan II. Temanın başına (37. ölçü) kadar ise “Sol-Sol#-Si-Do”, “Do-Mib-Mi-Fa” tetrakordları kullanılmaktadır. Ortaya çıkan tüm aralıkların kaynağı “Alaca Dor” dizisidir.

35-37. ölçüler: II. Kemanlar, bir önceki ölçüde kullanılan tetrakordları sekizlik üçlemelerle duyurulmaktadır.

36. ölçü: Viyolalar, “Re-Mib-Mi-Sol”, “Sol-Lab-La-Do”, “Do-Si-Sib-Sol” ve “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordlarını birlikte duyurmaktadır.

35-37. ölçüler: I. ve II. klarinet partilerinde, “Sol-Lab-La-Do” ile “Do-Reb-Re-Fa”, “Bitişik Alaca Dor” dizisi kullanılmaktadır. 32. ve 36. ölçüler arasında I. ve II. klarinetlerde bir kanon yer almaktadır.

36. ölçü: Flüt partisinde, “Do-Reb-Re-Fa” ile “Sol-Lab-La-Do” tetrakordları kullanılmaktadır.

36. ölçü: Kontrabas partisinde, “Sol-Lab-La-Do” ve “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordlarına ek olarak “Re-Mib-Mi-Sol” ile “Do-Si-Sib-Sol” tetrakordlarının bazı sesleri kullanılmaktadır.

37. ölçüden itibaren II. Tema başlamaktadır. II. Tema bölgesinde yaylıların tuttuğu uzun seslere karşı melodi sırasıyla obuva, klarinet, flüt ve korno tarafından duyurulmaktadır. Ezgisel çizgide özellikle tam dörtlü aralığına vurgu yapılmaktadır. Bu dörtlüler özellikle ezgisel/melodik çizgide görülmektedir. II. Temanın gelişimi örnek 6’de incelenebilir.

Örnek 6: II. Temanın yer aldığı 37-55. ölçüler

37 Poco meno mosso (♩=106)

Flüt

Obura I

Sib Klarinet I

Fa Korno I

Yaylıklar

ff *pp*

41

Fl.

Ob. I

Kl. I

Km. I

Yaylıklar

s

45

Fl.

Ob. I

Kl. I

Kbn. I

Vayhkr

ppp

ppp

dolce

p

49

Fl.

Ob. I

Kl. I

Kbn. I

Vayhkr

ppp

Obuva, klarinet, flüt ve kornoda duyurulan uzun hava benzeri ezgilerin ritimleri önceki kısımlara göre daha serbesttir. II. Tema bölgesinde yaylı çalgılar ile melodinin duyurulduğu çalgılarda farklı diziler kullanılmaktadır. Melodinin duyurulduğu çalgılarda “La Eolyen” dizisi kullanılmaktadır. II. Temada duyurulan ezgisel yapı aynı zamanda üçüncü malzemedir.

Örnek 7: II. Tema bölgesinde kullanılan “La Eolyen” dizisi

37-42. ölçüler: Obuva tarafından serbest ritimlerle uzun havayı anımsatan tatlı bir ezgi duyurulmaktadır. Burada “La Eolyen” dizisinin, yalnızca “Sol, La, Mi, Re” sesleri kullanılmıştır. Diğer çalgıları da göz önünde bulundurduğumuzda dizi seslerinin yerinde ve tasarruflu olarak kullanıldığını görmekteyiz. Diğer taraftan aynı ölçülerde viyolonsel ve kontrabaslar tarafından “Mib” sesi tutulmaktadır. Bu ses ilk malzemedeki kullanılan “Ayrık Dor” (Do karar) dizisinin üçüncü derecesidir.

43-47. ölçüler: I. Klarinet, obuvada duyurulan ezginin koşutu olan ve ilk defa “La Eolyen” dizisinin ikinci ve üçüncü derecesi olan “Si” ve “Do” seslerinin yer aldığı ezgiyi duyurmaktadır. Kontrabaslarda “Ayrık Dor” dizisinin ikinci derecesi olan “Reb” sesi, II. Temanın başından itibaren kontrabasları bir sekizli yukarıdan katlayan viyolonsellerde ise “Solb” sesi duyurulmaktadır. Viyolalarda duyurulan “Do#-La” akorunun kaynağı ise 24-25. ölçülerde II. kemanlar ve viyola partileri arasındaki küçük altılı aralıdır.

48-54. ölçüler: Flüt, obuva ve klarinette duyurulan ezginin devamı ve koşutu olan bir ezgiyi duyurmaktadır. Bu ezgide “La Eolyen” dizisinin altıncı derecesi olan “Fa” sesi ilk defa kullanılmaktadır. Kornolarda ise aynı dizinin ilk üç sesi olan “Do-Si-La” sesleri 52. ölçünün sonunda “La” sesinde kalış yapana kadar, uzun seslerle duyurulmaktadır. Kontrabaslarda “Ayrık Dor” (Do Karar) dizisinin karar sesi 48. ölçüden 55. ölçüye kadar uzun ses olarak tutulmaktadır. Viyolonsellerde birlikte duyurulan “Do-La” sesleri “La Eolyen” dizisinin üçüncü ve birinci derecelerdir. Viyolalarda “Mi-Do”, II. kemanlarda “Sol-Mib”, I. kemanlarda “Fa#-Re” akorları küçük altılı aralıklardan oluşmuştur. Küçük altılı aralığın kaynağı ise 24-25. ölçülerdeki II. keman ve viyola partileri arasındaki aralıktır.

I. Tema ve Köprüden sonra , II. Temada yaratılan durgun atmosferde yaylıların tuttuğu uzun sesli akorların etkisi büyüktür. Yaylılarda yer alan akorlar ile ezgisel çizgide yer alan “La Eolyen” dizisi polimodal bir yapı oluşturmaktadırlar. II. Tema bölgesinde yaylılarda görülen akorsal kuruluş örnek 8’de gösterilmektedir.

Örnek 8: II. Tema bölgesinde 48-54. ölçüler boyunca yaylılarda yer alan akorsal kuruluş

48

I. Kemanlar
II. Kemanlar
Viyaolalar
Viyaolonseliler
Kontrabaslar

55. ölçüden itibaren Yan Tema bölgesi olarak nitelendirebileceğimiz kısım, yetmiş ikinci ölçüye kadar devam etmektedir. Yan Tema bölgesinde duyurulan motiflerden ilki, 55. ölçüde öncelikle klarinet partisinde kullanılarak tüm tahta nefesli çalgılara yayılmaktadır. Bu motif aynı zamanda dördüncü malzemedir.

Örnek 9: Yan Tema bölgesinin ilk motifi

55

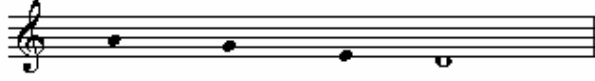
Sib Klarinet I
p cresc.

Dördüncü malzeme olan bu motifte Ahmed Adnan Saygun'un 'Töresel Musiki',³ adlı kitabında belirttiği dört sesli dizilerin ilk şekli kullanılmaktadır.

Dipnot:

3 (Töresel Musiki) kitabı, sayfa: 5

Örnek 10: Yan Tema bölgesinin (55. ölçü) ilk motifinde kullanılan dizi

55-56. ölçüler: ilk motif, I. klarinet tarafından duyurulmaktadır. Bu motifte sekizlik üçlemelerle, örnek 10'daki dizi sesleri duyurulmaktadır. 56. ölçüde II. klarinet de aynı yapıda I. klarinete eşlik etmektedir. Korno II. Temanın sonundaki "La" sesini 57. ölçünün başındaki ilk sekizliğe kadar uzatmaktadır.

57-58. ölçüler: 57. ölçüde, I. klarinet ile II. klarinet partileri arasında bir kanon yer almaktadır. Bu durum 59. ölçünün sonuna kadar devam etmektedir. 64. ölçüye kadar ise klarinetler, sekizlik üçlemelerle örnek 10'daki diziyi duyurmaktadırlar. 57. ölçüde, I. fagot partisi, bir önceki ölçüdeki II. klarinet partisini tekrar etmektedir. 58. ölçüde I. fagot ve II. fagot partilerinde sekizlik üçlemelerle "Sol" ve "La" sesi kontrapantal bir örgü ile işlenmektedir. Fagotlardaki bu yapı, 64. ölçüye kadar devam etmektedir.

59-63. ölçüler: 59. ölçüde, I. obuva partisinde, Yan Tema bölgesinin ilk motifinde (55-56. ölçüler) kullanılan ve örnek 10' da gösterilen dört sesli dizinin aktarımı olan "La" karar sesli "Sol-La-Do-Re" dizisi sekizlik üçlemelerle kullanılmıştır. 60. ölçüde, II. obuva da aynı diziyi (Sol-La-Do-Re) sekizlik üçlemelerle kullanarak, I. obuvaya eşlik etmektedir. Bu durum 63. ölçüye kadar devam etmektedir. 63. ölçüde, II. obuva partisinde "Do#" ve "Mi" sesleri yer almaktadır. Bu sesler aynı ölçüde flüt partisinde yer alan "La" ve "Do" sesleri ile aynı zamanda duyurulmakta ve küçük altılı bir aralık oluşturmaktadır. Küçük altılı aralığının kaynağı ise 24. ölçüde II. keman ile viyola partileri arasındaki aralıktır.

60-66. ölçüler: I. ve II. keman partilerinde uzayan üç akor yer almaktadır. Bu akorlar, eserde kullanılan beşinci malzemedir. Bu üç akor, süre değerleri birlik olarak örnek 11'de gösterilmektedir.

Örnek 11: Yan Tema bölgesinde I. ve II. keman partilerinde yer alan akorlar

İkinci ve üçüncü akorlar benzer yapıdadır. I. ve II. kemanlarda seslendirilen bu üç akor aynı zamanda “La Eolyen” dizisi ile polimodal bir yapı oluşturmaktadır.

63-67. ölçüler: 28. ölçüde, klarinet partilerinde yer alan yapı 63. ölçüde I. flüt tarafından aynalanmış hali ile duyurulmaktadır. Bu yapı, 64. ölçüden itibaren I. ve II. obuva arasında küçük üçlü aralığı oluşturacak şekilde obuvalarda da yer almakta ve 68. ölçüye kadar devam etmektedir. 64. ölçüden itibaren aynı yapı I. ve II. klarinet partileri arasında küçük üçlü aralığı oluşturacak şekilde I. ve II. klarinet partilerinde yer almakta ve 68. ölçüye kadar devam etmektedir. Bu yapıda, flüt ve obuvalardan farklı olarak klarinet partisinde çizgisel olarak büyük üçlü aralığı yer almaktadır. 66. ve 71. ölçüler arasında I. fagot tarafından “Sib”, II. fagot tarafından “Reb” sesi aynı anda duyurulmaktadır.

Örnek 12: 65-66. ölçülerde tahta nefesli çalgıların kullanımı

64 ile 68. ölçüler arasında tahta nefesli çalgılarda yer alan notaları tasnif ettiğimizde karşımıza ikinci malzeme olan “Alaca Dor” dizisine ait iki tetrakord çıkmaktadır. Bu tetrakordlardan ilki “Lab-La-Sib-Reb”, ikincisi ise “Mib” sesi atılmış “Do-Mib-Mi-Fa” tetrakordudur.

68-69. ölçüler: Flüt, obuva ve klarinet partilerinde çizgisel olarak küçük üçlüler yer almaktadır. Bu yapı 70. ölçüye kadar devam etmektedir. Bu ölçüden itibaren, kodettanın başladığı 72. ölçüye kadar, her çalgı grubunda küçük üçlü akorunun yer aldığı uzun sesler tutulmaktadır. 72. ölçünün ilk sekizliğinde ise tahta nefesli çalgılarda tutulan uzun sesler, yaylı çalgılarda yer alan “Alaca Dor” dizi sesleri ile değişmektedir.

64-65. ölçüler: 64. ölçünün başında viyolonsel partisinde yer alan “Mi-Fa” sesleri dışında -ki bu seslerde yer alan küçük ikili aralığının kaynağı, “Alaca Dor” dizisinin ilk iki sesi arasındaki aralıktır. 64 ve 65. ölçülerde viyolonsel ve kontrabas partilerinde ikinci malzemede kullanılan “Alaca Dor” dizisine ait “Sol-Lab-La-Do” ve “Re-Mib-Mi-Sol” tetrakordları yer almaktadır.

66-68. ölçüler: Bu ölçülerde viyolalar, viyolonsel partisini bir sekizli yukarıdan katlamaktadırlar. Viyola, viyolonsel ve kontrabas partilerinde kaynağı ikinci malzemede kullanılan “Alaca Dor” dizisi olan “Sol-Lab-La-Do”, “Do-Re-Re-Fa”, “Re-Mib-Mi-Sol”, “La-Sib-Si-Re” tetrakordları kullanılmaktadır. Bu tetrakordlarda bazı sesler kullanılmamaktadır.

69. ölçüde I. kemanlarda yer alan sesler (Reb-Mi-Sol-Do) örnek 11’de gösterilen akorlardan ikincisi ile aralıkları bakımından aynıdır. Bu yapı aynı zamanda altıncı malzemedir. II. keman partisinde aynı yapı küçük üçlü aşağıdan getirilmekte ve bu durum 72. ölçüye kadar devam etmektedir. 69. ölçünün ilk yarısında viyola ve viyolonsel partilerinde küçük ikili aralıklarla ilerleyen dört ses yer almakta, ölçünün diğer yarısında ise viyolalar, aynı ölçüde I. kemanlarda yer alan sesleri; viyolonseller ise II. kemanda yer alan sesleri duyurmaktadırlar.

Örnek 13: 69. ölçüdeki I. ve II. keman partileri

The image shows a musical score for two violins, labeled "I. Kemanlar" and "II. Kemanlar". The score is in 4/4 time and consists of four measures, numbered 69, 70, 71, and 72. The first measure (69) begins with a piano (*p*) dynamic and a crescendo (*cresc.*) marking. The melody is composed of eighth notes, with the first two measures featuring triplets of eighth notes. In the third measure (71), there is a trill on the second eighth note. The score is written for two violins, with a blue bracket on the left side.

69-72. ölçüler: Kontrabaslarda düzenli olarak “Do” sesi duyurulmakta, 71. ölçünün sonunda ise bu ses ritimsel olarak daha kısa süre değerleri ile duyurulmakta ve bir sonraki ölçünün ilk sekizliğinde son bulmaktadır.

70-72. ölçüler: Kornolorda, “Do” sesi ritimsel olarak gittikçe sıklaştırılarak duyurulmaktadır.

70-71. ölçüler: Viyola ve viyolonsellerde, sekizlik üçlemeler ile aynı ölçüde I. ve II. kemanlarda yer alan dizi sesleri duyurulmaktadır.

70-71. ölçüler: I. ve II. keman partilerinde, 69. ölçüdeki yapı geliştirilerek kullanılmaktadır.

72. ölçü: Keman ve viyola partilerinde, ikinci malzemede kullanılan “Alaca Dor” dizisine ait “Do-Reb-Re-Fa”, “Sol-Lab-La-Do” ve “Re-Mib-Mi-Sol” tetrakordları yer almaktadır.

73. ölçü: Bu ölçüde flüt, obuva, klarinet partilerinde onaltılık süre değerlerinden; I. keman, II. keman ve viyola partilerinde ise sekizlik üçlemelerden oluşan bir yapı yer almaktadır. Bu yapıda kullanılan seslerin kaynağı ise örnek 11’de sunduğumuz akorlar, 70 ve 71. ölçüdeki keman partileri ve küçük üçlülüdür.

74-75. ölçüler: I. ve II. keman partilerinde yer alan bu kuruluş, ikinci malzemede kullanılan ve örnek 5’de belirtilen “Alaca Dor” dizisine benzemekle birlikte daha fazla kromatik derece içermektedir. Diğer taraftan birden fazla “Alaca Dor” dizisine ait tetrakordun kullanıldığı da düşünülebilir.

1.3.2. Gelişme

76-81. ölçüler: I ve II. keman partilerinde, örnek 13’de belirttiğimiz altıncı malzemede kullanılan aralıklar, sekizlik üçlemeler, ikilik ve birlik süre değerleri ile; yetmiş dokuzuncu ölçüden itibaren ise kornolarda örnek 1’de belirttiğimiz ilk malzeme kullanılmaktadır. I. ve II. kemanlarda yer alan yapıda “Sib” bir karar sesi olarak duyurulmaktadır.

82-84. ölçüler: I. Kemanlarda, altıncı malzemenin içerdiği aralıklar gelişme bölmesinin başındaki gibi (76. ölçü) duyurulmaktadır.

85-87. ölçüler: II. Kemanlarda, altıncı malzeme “Sol” karar sesinde, Gelişme bölmesinin başındaki ritmik yapıda duyurulmaktadır.

85. ölçü: I. Keman partisinde, altıncı malzemenin içerdiği aralıklar daha önceki ölçülere göre ritmik yapısı değiştirilerek kullanılmaktadır.

86-87. ölçüler: I. Keman partisinde, ikinci malzemede kullanılan “Alaca Dor” dizisinden türetilen tetrakordlar kullanılmaktadır.

88. ölçü: Altıncı malzemede kullanılan aralıklar viyolalarda “Mi”, II. kemanlarda “Sol” karar sesinde duyurulmakta I. keman partisinde ise altıncı malzemenin türetilen yapı, çizgisel olarak küçük üçlülerle ilerlemektedir.

89-92. ölçüler: I. Keman partisinde, 89. ölçüdeki “Mi” sesi dışında çizgisel olarak küçük üçlülerden oluşan bir yapı yer almaktadır. Bu yapıda altıncı malzemenin türetilmektedir.

89-90. ölçüler: II. Keman partisinde, sekizlik üçlemelerle ikinci malzeme de kullanılan “Alaca Dor” dizisine ait tetrakordlar kullanılmaktadır.

91-92. ölçüler: II. Keman partisinde, altıncı malzemenin olanakları kullanılmaktadır. Özellikle altıncı malzeme de yer alan küçük altılı aralığına vurgu yapılmaktadır.

89-92. ölçüler: Viyola partisinde, altıncı malzeme geliştirilerek kullanılmaktadır.

93-95. ölçüler: I. Klarinet partisinde, “Mi” sesi uzun ses olarak duyurulmaktadır.

93-95. ölçüler: I. Keman partisinde, altıncı malzeme geliştirilerek kullanılmaktadır.

93-94. ölçüler: II. Keman partisinde yer alan yapı, köprüünün başında (24. ölçü) I. keman partisinde kullanılan yapıya benzemektedir.

95. ölçü: II. Keman partisinde, altıncı malzemenin olanakları kullanılmaktadır.

93. ölçü: Viyola partisinde, “Alaca Dor” dizisine ait çeşitli tetrakordlar kullanılmaktadır.

94. ölçü: Viyola partisinde, “Alaca Dor” dizisine ait tetrakordlar, altıncı malzemenin olanakları ile birlikte örnek 10’da belirttiğimiz dizi de kullanılmaktadır.

95. ölçü: Viyola partisinde, “Alaca Dor” dizisine ait tetrakord kullanılmaktadır.

93-94. ölçüler: Viyolonsel partisinde, altıncı malzemenin olanakları geliştirilerek kullanılmaktadır.

95-98. ölçüler: Viyolonsel partisinde, ikinci malzeme de kullanılan “Alaca Dor” dizisini oluşturan tetrakordlar kullanılmaktadır.

96-99. ölçüler: Klarinetlerde, büyük ikili aralığı ile “Mi” ve “Fa#” sesi duyurulmaktadır. Bu aralık daha önce 33. ölçüde obuvalarda duyurulmuştur. 98. ölçünün ilk iki dörtlük zaman diliminde “Alaca Dor” dizisini oluşturan tetrakord kalıbı kullanılmaktadır. Son dörtlüğünde ise büyük üçlüler yer almakta bu yapı ise daha önce 73. ölçüde flüt partisinin üçüncü dörtlüğünde yer almaktadır.

96-99. ölçüler: I. Kemanlarda, sekizlik üçlemelerle “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Mi-Sol-Lab-La” ve “Do-Reb –Re-Fa” tetrakordları duyurulmaktadır.

96-99. ölçüler: II. Keman partisinde, altıncı malzemenin içerdiği aralıklar kullanılmakta ve bu aralıklardan özellikle artık dörtlü aralığı daha fazla duyurulmaktadır. 98. ölçü, 97. ölçünün tekrarı olmakla birlikte bu ölçülerde “Do#-Mi-Sol#” sesleri yer almaktadır. Söz konusu sesler minör bir akoru çağrıştırmaktadır.

96. ölçü: Viyolalarda, altıncı malzemede yer alan küçük altılı aralıkları, sekizlik üçlemelerin ilk ve son zamanlarında duyurulmaktadır.

97-99. ölçüler: Viyola partisinde, “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Sol-Sol#-La-Do” ve “Do-Do#-Re-Fa” tetrakordları sekizlik üçlemelerle duyurulmaktadır. 97. ölçünün başındaki “Sib-La” sesleri ise yine “Alaca Dor” dizisinde yer alan küçük ikili aralığı ile oluşturulmaktadır.

96-98. ölçüler: Viyolonsel partisinde, kaynağı “Alaca Dor” dizisi olan “Re-Mib-Mi-Sol”, “Sol-Lab-La-Do” tetrakordları ile bu tetrakordların hem tersten okunması hem de aralıklarının ters çevrilmesi ile elde edilen “La-Do-Do#-Re”, “Mi-Sol-Sol#-La” tetrakordları kullanılmaktadır.

99-114. ölçüler: Kontrabas ve viyolonsel partilerinde, sekizlik üçlemelerin ikinci zamanlarında duyurulan “Sib” sesi yer almaktadır.

99-100. ölçüler: I. Fagotta, altıncı malzemede yer alan küçük altılı aralığı ile “La” sesi sekizlik üçlemenin ilk sekizliğinde, “Fa” sesi ise son sekizliğinde olacak şekilde duyurulmaktadır. II. Fagot ise aynı yapıyı küçük üçlü aşağıdan duyurmaktadır. Bu

kullanım sonucunda farklı zamanlarda ve farklı partilerde duyulan “Fa” ve “Fa#” sesleri dikkat çekicidir. Her iki fagot partisinde yer alan sesleri ele alıp farklı bir açıdan baktığımızda “Re-Fa-Fa#” seslerinin ikinci malzemede yer alan “Alaca Dor” dizisinden kaynaklandığını da söyleyebiliriz. Bu açıdan baktığımızda bu malzeme 107. ölçüye kadar yer almaktadır. 100. ölçüde büyük altılı aralığında oluşan yapı küçük üçlü yukardan da getirilmektedir.

99-101. ölçüler: Kornolarda, “Fa#” ile “La” sesleri uzun ses olarak birlikte duyurulmaktadır. Bu sesler aynı ölçüde fagotlarda duyurulan ilk notalara denk gelmektedir.

101-102. ölçüler: Fagot partisindeki sekizlik üçlemelerin yapısı geliştirilmiş her sekizliğinde küçük üçlü aralığı duyurulmaktadır. Bu yapı 24. ölçüde II. kemanlarda yer almıştı. 101. ölçüde klarinet partisinde, fagot partisinde 99. ölçüde yer alan yapı başka bir ses alanından tekrar edilmekte bu tekrar bir kanonu andırmaktadır. 102. ölçüde obuvalarda aynı yapıyı klarinetlerde yer alan seslerle duyurmaktadır. 102. ölçüde fagot partisinde yer alan sekizlik üçlemelerin yapısı yine değişmiş, ilk sekizliklerde sus getirilmiştir.

103-104. ölçüler: Tahta nefesli çalgıların partilerinde, sekizlik üçlemeler devam etmekte fakat yer yer yapısı değiştirilmektedir. I. ve II. obuva partilerinde küçük altılı aralığında oluşmuş yapı küçük üçlü aralıkları ile ilerlemektedir. I. ve II. klarinet partilerinde küçük altılı aralığı ters çevrilerek inceden kalına doğru da kullanılmaktadır. Bu yapının başka ses alanlarına taşınmasında yine küçük üçlü aralığı ile olmaktadır. Fagot partilerinde bir önceki ölçüde kullanılan yapı kullanılmakta, ortaya çıkan kullanım, küçük üçlülerden oluşmuş bir akorun arpejlerini andırmaktadır. Fagot partilerinde göze çarpan bir başka husus ise kromatik değişimlerin farklı partilerin yanı sıra aynı partilerde de yer almasıdır.

102-104. ölçüler: Kornolarda 104. ölçüye kadar “Re#” ve “Fa#” sesleri uzun ses olarak birlikte duyurulmaktadır. Bu sesler aynı ölçüde fagot partisinde yer almaktadır. 104. ölçünün ilk yarısında minör ikinci yarısında ise majör bir gamın

arpejlerinin andıran bir yapı yer almaktadır. Buna benzer bir yapı ise daha önce 70. ölçülerde flüt ve obuva partilerinde yer almaktadır. Korno partilerinde, 99 ve 104. ölçüler arasında yer alan yapı ise klarinet partilerinde doksan üç ve doksan sekizinci ölçüler arasında yer alan yapının benzeridir.

105-108. ölçüler: Klarinet, obuva ve flüt partilerinde, daha önceki yapı devam etmektedir. Aynı ölçülerde bu çalgılara kontrast oluşturacak şekilde I. ve II. kemanlar kaynağı beşinci malzeme olan uzun sesler tutmaktadırlar. Bu uzun seslerin aynısı 61. ölçünün sonunda I. ve II. kemanlarda yer almaktadır. 107. ölçüde aynı yapı tam dörtlü inceye aktarılmaktadır.

108-109. ölçüler: I. ve II. kemanlarda akorsal yapı daha önceki ölçülerde yer alan uzun seslerle aynıdır fakat çizgisel olarak ikinci malzemede kullanılan “Alaca Dor” dizisinin içerdiği özellikle küçük ikili ve küçük üçlü aralıkları sekizlik üçlemelerle duyurulmaktadır. Bu ölçülerde akorsal yapıdaki değişikliklerden biri; 109. ölçünün başında I. kemanlarda artık dörtlü, II. kemanlarda ise küçük altılı aralığının duyurulmasıdır ki bu yapı aynı ölçüde yine kullanılmaktadır; diğeri ise II. keman partisinde aynı ölçüde yer alan ikinci akordaki tam beşli aralıdır. Bu aralık da aynı ölçüde yine duyurulmaktadır.

108-109. ölçüler: I. ve II. klarinet partilerinde, 108. ölçüde kemanlardaki inici yapıya karşıt, çıkıcı olarak sekizlik üçlemeler yer almaktadır. I. Klarinet partis, aynı ölçüde II. kemanların alt partisinin aralıklarının çıkıcı olarak ters çevrimi; II. klarinet partis ise I. kemanların üst partisinin çıkıcı olarak ters çevrimidir. Bu üçlemelerdeki akorsal yapı beşinci malzemede yer alan küçük üçlü, büyük üçlü ve artık dörtlü aralıkları ile oluşturulmaktadır. Çizgisel yapıda ise “Alaca Dor” dizisinin içerdiği aralıklardan küçük ikili ve küçük üçlü aralıkları kullanılmaktadır. 109. ölçüde I. ve II. klarinet partilerinde, bir önceki ölçüdeki yapıya benzeyen inici sekizlik üçlemeler yer almaktadır. Bu ölçüde I. klarinet partis, aynı ölçüde yer alan I. kemanların alt partisini; II. klarinet partis ise II. kemanların alt partisini duyurmaktadırlar. Aynı ölçüde flüt, I. keman partisinin üstteki sesini bir sekizli inceden; obuvalar, I. keman ve II. keman partisinin üst sesini aynı bölgeden seslendirmektedirler.

110. ölçüden itibaren ise Gelişme (Developman) bölümünün ikinci kesiti başlamaktadır. Bu kesit ritmik olarak daha kararlı bir yapı ile başlamaktadır. yaylılarda yer alan ve dönüş köprüsünün başladığı 138. ölçüye kadar devam eden akorsal kuruluş ile birlikte birinci malzemenin ezgisini ve ritmik yapısını işleyip geliştiren partiler duyurulmaktadır. Bu kesitte yaylılarda kararlı bir ritmik yapı ile duyurulan akor kuruluşu örnek 14’de sunulmaktadır.

Örnek 14: Gelişme (Developman) bölümünün ikinci kesitinde yaylılarda yer alan akorsal kuruluş

The musical score for Example 14 consists of five staves, each representing a different string instrument. The staves are labeled on the left as I. Kemanlar, II. Kemanlar, Viyolalar, Viyolonsel, and Kontrabaslar. The music is written in 4/4 time and features a consistent rhythmic pattern of quarter notes with triplets. The first four staves (I. Kemanlar, II. Kemanlar, Viyolalar, Viyolonsel) are marked 'unis.' and 'ff', while the Kontrabaslar staff is marked 'ff'. The score is enclosed in a blue box.

Buradaki akorsal kuruluş 70. ölçüde tahta nefesli çalgılarda yer alan akorsal kuruluşla, II. klarinet partisinde yer alan “Fa” sesinin eksik olması dışında aynıdır. Yaylılarda yer alan bu yapı küçük ritmik değişiklikleri dışında 120. ölçüye kadar devam etmektedir.

110-113. ölçüler: 110. ölçüden itibaren korno ve fagotlar ritmik olarak ilk malzemeyi duyurmaktadırlar. 112. ölçüde kornolar ve klarinetler aynı yapıyı 114.

ölçüye kadar duyurmaktadırlar. Bu ölçülerde “Alaca Dor” dizisine ait “Sib-Dob-Do-Mib” ve “Fa-Solb-Sol-Sib” tetrakordları kullanılmaktadır.

114-115. ölçüler: 110. ölçüde fagot ve korno partilerinde yer alan yapı bu ölçülerde obuva ve klarinet partilerinde “Do-Reb-Re-Fa” ve “Sol-Solb-Fa-Re” tetrakordları ile duyurulmaktadır. I. ve II. korno partilerinde ise aynı yapı yer almakta ve “Fa#-Sol-Sol#-Si” tetrakordu kullanılmaktadır. Tahta nefesli çalgıların partilerinde 110 ve 118. ölçülerde yer alan figürler aynı zamanda kontrapuantal bir yapı da oluşturmaktadır.

116-118. ölçüler: Korno ve fagot partilerinde yer alan sesleri dikey olarak ele aldığımızda ortaya çıkan akorsal yapı örnek 11’de gösterilen akorlardan ikincisi ile aynıdır.

116-118. ölçüler: Korno ve fagotların dışında kalan diğer tahta nefesli çalgılar, 110 ve 111. ölçülerde korno ve fagotlarda duyurulan ve kaynağı ilk malzeme olan yapıyı ve bu yapının içerdiği aralıkları çeşitli tekniklerle geliştirerek duyurmaktadırlar. Bu ölçülerden başlayarak 130. ölçüye kadar devam eden bir tepe noktası yer almaktadır.

119. ölçü: Flüt partisinde, “Alaca Dor” dizisinden alınan “Sol-Lab-La-Do” tetrakordu; I. ve II. obuva partilerinde, “Re-Re#-Mi-Sol”, “Sol-Lab-La-Do” ve “Sol#-Si-Do-Do#” tetrakordları; I. klarinet partisinde, “Fa-Solb-Sol-Sib”, “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordları; I. korno partisinde 110 ve 111. ölçüde yine aynı çalgıda yer alan figür duyurulmaktadır.

120-133. ölçüler tahta nefesli çalgıların partilerinde, örnek 14’de verilen akor, farklı seslerde dikey olarak kullanılmakta ve bu akor sesleri aynı zamanda çalgılarda çizgisel olarak da yer almaktadır. Söz konusu akor kuruluşu ve akor seslerine örnek olarak yeni bir tartım olarak onaltılık beşlemelerin de kullanıldığı 121. ölçüdeki tahta nefesli çalgıların partileri gösterilmektedir.

Örnek 15: 121. ölçüdeki tahta nefesli çalgıların partileri

120-133. ölçüler: Fagotlar ve kornolar ilk malzemeden kaynaklanan yapıyı örnek 2' de sunulan “Ayrık Dor” dizisini “La” karar sesinde kullanarak güçlü bir şekilde duyurmaktadırlar.

130-138. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabaslar bu ölçülerde korno ve fagotlarda yer alan yapıyı bu çalgılarda kullanılan dizi ve karar sesini kullanarak duyurmaktadırlar. Viyolonsel ve fagot partileri, 134. ölçüden itibaren boş bırakılmaktadır. 133. ölçüden itibaren ulaşılan zirve noktasından yavaş yavaş düşüldüğü gözlenmektedir.

138-161. ölçüler: Bu ölçüler Yeniden Sergi bölmesine Dönüş Köprüsü niteliğindedir. 146. ölçüye kadar yaylı çalgıların partilerinde uzayan “Do#-Sol#” akoru, fon görevini üstlenirken nefesli çalgılardan solo yapan korno, II. Temaya gönderme yaparak dörtlüleri kullanmaktadır. Gelişme (Developman) bölümünün ikinci kesitine karşıt olarak burada ritmik devinim durmakta ve uyumlu seslere yer verilmektedir. Bu yapı aynı zaman da Yeniden Sergi bölmesine bir hazırlık durumundadır. 146 ve 150. ölçüler arasında ise II. klarinet partisinde yer alan “Mib”

sesi hariç tahta nefesli çalgılarda örnek 11’de gösterilen akorlardan ikincisine gönderme yapan ve uzun seslerden oluşan eşlikle birlikte flüt solo duyurulmaktadır. Flüt solusunda 160. ölçüye kadar “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Sol-Lab-La-Do”, “Do-Reb-Re-Fa” “Fa-Solb-Sol-Sib” tetrakordları kullanılmaktadır. 160. ölçünün sonunda ise flüt partisinde, “Mi” sesi yer almakta, Yeniden Sergi bölmesi de bu sestem getirilmektedir. 156 ve 162. ölçüler arasında klarinet ve korno partilerinde “Re-Fa-Lab-Dob” akoru duyurulmaktadır. Bu akorun kaynağı, Serginin Köprü bölgesinde II. kemanlarda ilerleyen küçük üçlülüdür.. Aynı ölçülerde viyolonsel ve kontrabas partilerinde, Yeniden Sergi bölmesine hazırlık niteliğindeki eserin ikinci malzemesi onaltılık süre değerleri ile yeniden sergiye göre eksik beşli yukarıdan (Sib) duyurulmaktadır. Bu durum 161. ölçüde değişmekte ve Yeniden Sergi ile aynı sestem (Mi) getirilmektedir. Yeniden Sergi (Reekspozisyon) bölmesine Dönüş Köprüsünün son altı ölçüsü örnek 16’da gösterilmektedir. Bu ölçülerde flüt partisinde solo, korno ve klarinet partilerinde eşlik, viyolonsel ve kontrabas partilerinde ise Yeniden Sergi (Reekspozisyon) bölmesini hazırlayan figürler yer almaktadır.

Örnek 16: Yeniden Sergi bölmesine Dönüş Köprüsünün son altı ölçüsü

The musical score for Example 16 consists of five staves. The top staff is for Flüt (Flute), the second for Sib Klarinet I and II (B-flat Clarinet), the third for Fa Korno I and II (F Horn), the fourth for Viyolonseller (Violoncello), and the fifth for Kontrabaslar (Double Bass). The Flüt part has a solo line with a triplet of eighth notes in the first measure and a triplet of eighth notes in the second measure. The Sib Klarinet and Fa Korno parts play a rhythmic pattern of eighth notes with a 'dim' (diminuendo) marking. The Viyolonseller and Kontrabaslar parts play a rhythmic pattern of eighth notes with a 'pp' (pianissimo) marking. The score is in 2/4 time and features a key signature of one flat (B-flat).

1.3.3. Yeniden Sergi

162. ölçüden itibaren Yeniden Sergi (Reekspozisyon) bölümü başlamaktadır. Yeniden Sergi bölümünde Sergi bölümünün aksine birinci malzeme hiç kullanılmamıştır. Çünkü birinci malzeme taze bir şekilde bitişte getirilecektir. Sergi bölümü ile karşılaştırıldığında Yeniden Sergi bölümünde malzemelerin daha yoğun ve kakışumlu (disonan) kullanımı dikkat çekmektedir.

162-175. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde, yapı Sergi bölümündeki ikinci malzeme olarak adlandırdığımız yapıyla bakışumlu olmakla birlikte “Ayrık Alaca Dor” dizisine ait “Mi-Fa-Fa#-La” ve “Si-Do-Do#-Mi” tetrakordları kullanılmaktadır. Kullanılan tartımlar ise Sergi bölümündeki gibidir. 165. ölçüde flüt, klarinet ve korno partilerinde yer alan uzun seslerin kaynağı ise örnek 14’de gösterilen yaylılardaki akor kuruluşudur.

168-175. ölçüler: Viyola ve II. keman partilerinde, yapı Sergi bölümündeki gibidir. Fakat bu çalgılarda ikinci malzemenin farklı karar seslerinde kullanılması diğer partilerle politonal bir kuruluş sergilemektedir. Viyola partisinde, “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Do-Reb-Re-Fa”, “Sol-Lab-La-Do”; II. keman partisinde, “Sol-Lab-La-Do”, “Re-Mib-Mi-Sol” tetrakordları kullanılmaktadır. Viyola partisinde söz konusu tetrakordların kullanımı, 183. ölçüye; II. keman partisinde ki tetrakordların kullanımı ise 177. ölçüye kadar devam etmektedir.

169-175. ölçüler: I. Keman partisinde, yapı Sergi bölümündeki gibidir. “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Re-Mib-Mi-Sol”, “La-Sib-Si-Re” tetrakordları kullanılmaktadır.

176-182. ölçüler: 176. ölçüde I. keman partisinde kullanılan ikinci malzemenin karar sesi değiştirilmekte ve “Mib-Fab-Fa-Lab”, “Sib-Dob-Do-Mib” tetrakordları köprüye kadar (183. ölçü) kullanılmaktadır. 176. ölçüde yer alan “Solb” sesi ise Sergi bölümünün ilk ölçüsünde (5. ölçü) I. keman partisinde yer “Fa” sesi gibi birinci

malzemede kullanılan “Ayrık Dor” dizisinden elde edilmiştir. 176 ve 182. ölçüler arasında kontrabaslar hariç yaylılarda kanonik girişler yer almaktadır.

177-182. ölçüler: II. Keman partisinde, aynı ölçülerde I. keman partisinde yer alan tetrakordlar kullanılmaktadır. Kontrabas partisinde ise “Alaca Dor” dizisinden elde edilen tetrakordlardan aynalama tekniği ile elde edilen “Fa-Lab-La-Sib” tetrakordu ile birlikte “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordu kullanılmaktadır.

183-193. ölçüler: Bu ölçüler Yeniden Sergi bölmesinin I. ve II. Temaları arasındaki Köprü bölgesidir. Buradaki Köprü, Sergi bölümündeki Köprü ile kullanılan malzeme ve tartımlar bakımından aynıdır. Fakat burada yazı daha yoğun ve kakışimli (disonan) dır. Ayrıca burada birinci malzemeye yer verilmemekle birlikte örgünün yoğunluğu da artmaktadır.

194. ölçüden itibaren Yeniden Sergi (Reekspozisyon) bölümünün II. Teması başlamaktadır. Sergi bölümünün II. Temasına yapı olarak benzer olan bu kısımda, örgü daha yoğun olmakla birlikte ağırlıklı olarak dörtlü aralıklara yer verilmektedir. Sergi bölümünün II. Temasında bir solo bittikten sonra diğer solo başlarken bu kısımda ise sololar aynı zamanda birbirleri ile kontrapuantal bir yapı da oluşturmaktadırlar.

194-202. ölçüler: Keman ve viyola partilerinde, sekizlik üçlemelerle A. Adnan Saygun’un “Töresel Musiki”⁴ adlı kitabında “Ayrık Frig ” olarak adlandırdığı dizi kullanılmaktadır. Bu dizi burada “Sib-Do-Reb-Mib-Fa-Sol-Lab-Sib” seslerinden oluşturulmaktadır. Bu sesler çizgisel olarak tam beşli aralığı ile kullanılmaktadır.

Örnek 17: “Ayrık Frig” dizisi

Dipnot:

4 (Töresel Musiki) kitabı, sayfa: 18

194-195. ölçüler: Viyolonseller ve kontrabaslar, “Ayrık Frig” dizisine ait “Reb” sesini uzun ses olarak tutmaktadırlar.

196-204. ölçüler: Kontrabaslar, “Ayrık Frig” dizisine ait “Do” sesini, viyolonseller ise “Do-Sol” ve “Mib-Sib” akorunu duyurmaktadırlar. Viyolonsel partisinde yer alan “Mib-Sib” akoru, yerini 199. ölçüden 204. ölçüye kadar aynı aralıkla oluşan “Fa#-Do#” akoruna bırakmaktadır.

203-204. ölçüler. I. ve II. keman partilerinde, “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Re-Mib-Mi-Sol” ve “Sol-Lab-La-Do” tetrakordları, viyola partisinde ise “Ayrık Frig” dizisi birlikte kullanılmaktadır.

194-197. ölçüler: Sergi bölmesinin II. Temasında, ilk olarak obuva tarafından duyurulan ezgi, “Lab” sesinden başlayarak aynı şekilde I. obuva partisinde yer almaktadır. II. Obuva partisinde ise aynı tartımlarla “Re-Mi-Solb-Si” seslerinden oluşan bir eşlik yer almaktadır.

196-203. ölçüler: Sergi bölmesinin II. Temasında ikinci solo olarak klarinette duyurulan ezgi, “Lab” sesinden başlayarak aynı şekilde I. klarinet partisinde yer almaktadır. II. Klarinet partisinde ise aynı tartımlarla “Mi-Sol-La-Do#” seslerinin kullanıldığı ve çoğunlukla eksik dörtlü aralığının olduğu bir eşlik yer almaktadır.

198-203. ölçüler: Sergi bölmesinin II. Temasında üçüncü solo olarak flüt partisinde duyurulan ezgi, “Mib” sesinden başlayarak aynı şekilde flüt partisinde yer almaktadır. Flüt partisine aynı tartımlarla obuvalar eşlik etmektedir. Dikey olarak obuva ve flüt partilerinde, üst üste iki tam dörtlü aralığı yer almaktadır.

204. ölçüden itibaren 212. ölçüye kadar Yan Tema bölgesi yer almaktadır.

204-207. ölçüler: I. Obuva ve I. klarinet partilerinde ve benzer şekilde II. obuva ile II. klarinet partilerinde, kullanılan diziler aynıdır. I. Obuva ve I. klarinet partilerinde “Do-Mib-Mi-Fa#-Sol-Sol#-La”; II. obuva ve II. klarinet partilerinde

“Do-Re-Mib-Fa-Fa#-La-Si” dizileri yer almaktadır. Bu partilerin ritmik konfigürasyonları, birbirine kontrast oluşturacak şekilde tasarlanmıştır.

206-211. ölçüler: I. ve II. fagot partilerinde, dörtlü aralık malzemesi kullanılmakta ve “Do-Fa-Sib-Mib-Lab-Reb-Re-Sol” dizisi, kanonik sekvansiyonlarla sunulmaktadır.

208-211. ölçüler. Viyolonsel ve kontrabas partilerinde, “Sol-Lab-Sib-Do-Re-Fa” dizisi, sekizlik üçlemelerle kullanılmaktadır.

208-211. ölçüler: Flüt partisinde, onaltılık süre değerleri ile “Do-Reb-Re-Mib-Mi-Sol” dizisi duyurulmaktadır.

209-211. ölçüler: Kornolarda “Sol” ve “Lab” sesleri, dörtlük ve sekizlik üçlemelerle eş zamanlı olarak duyurulmaktadır.

1.3 4. Koda

212. ölçüden başlayarak birinci bölümün sonuna kadar ise Koda yer almaktadır. Bu kısımda birinci malzemenin yapısal karakteri hakimdir.

212-218. ölçüler: Yaylılardaki akorsal kuruluş ve ritmik yapı birinci malzemenin alınmaktadır. Yaylılardaki ilk akor “Re-Sol-Do-Sib” seslerinden oluşmaktadır. Bu akorda ardışık sesler arasında, Tam Dörtlü-Tam Dörtlü- Küçük Yedili aralıkları yer almaktadır. İkinci akor da “Mib-Lab-Re-Do” sesleri ile sıralandığında aynı aralıklar elde edilmektedir. Yaylılar, bu akorları tahta nefesli çalgılara göre uzun süre değerleri ile seslendirirken, tahta nefesli çalgılar, aynı armonik ilişkiyi ikinci malzemenin süre değerleri ile işlemektedir. Bu sırada fagot ve korno partilerinde, yaylılara göre daha uzun süre değerleri ile 110. ölçüde yine fagot ve korno partilerinde yer alan yapıya gönderme yapılmakta ve “Re” karar sesinde “Ayrık Dor” dizisi kullanılmaktadır. Örnek 18’de Yeniden Sergi bölümünün sonunda yer alan Koda’ nın başında, yaylılarda yer alan ritmik ve akorsal yapı gösterilmektedir.

Örnek 18: Yaylı çalgıların 212. ölçüdeki partileri

212

I. Kemanlar

II. Kemanlar

Viyolalar

Viyolonsel

Kontrabaslar

219. ölçü: Yeniden Sergi bölümündeki Yan Tema bölgesinin son ölçüsünde (211. ölçü) obuva ve klarinet partilerinde yer alan yapı, 219. ölçüde flüt, obuva ve klarinet partilerinde “Do-Re-Mib-Fa-Sol-Lab” sesleri ile kurulmaktadır. Korno ve fagot partilerinde ise söz konusu dizinin birinci ve beşinci dereceleri kullanılmaktadır.

220-226. ölçüler: Bu ölçülerde tahta nefesli çalgılarla yaylı çalgıların işlevleri değiştirilmiştir. Tahta nefesli çalgılar akorları duyururken, yaylılar ikinci malzemenin başlangıcını oluşturan yapıyı seslendirmektedirler. Burada iki grupta da karar sesi “Re” dir. Tahta nefesli çalgılarda son üç ölçüye kadar “Re-La” akoru yer almaktadır. Yaylılarda yer alan “Sib” notası dışında iki yüz yirmi üçüncü ölçüdeki notaları dörtlü aralıkları ile dizdiğimizde “Lab-Re-Sol-Do” sesleri ortaya çıkmaktadır. Birinci bölümün son üç ölçüsünde ise yaylılarda ikinci malzemenin başındaki yapı “Re” karar sesi ile sunulurken tahta nefesli çalgılarda taze ve yeni olarak “Re Majör” akoru seslendirilmektedir. Birinci bölüm, doğu ile batı müzik sisteminin aynı potada eritildiği bu mozaik yapı ile son bulmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

SENFONİ İKİNCİ BÖLÜM

2.1. İkinci Bölüme Genel Bakış

İkinci bölüm üç bölmeden oluşmaktadır. Birinci Bölme '*Passacaglia*' formunda üçer ölçülük bas teması üzerine kurulmuş ezgilerden oluşmaktadır. Ostinato niteliğindeki bas ezgisinin üzerine ardı ardına eklenen ezgi çizgilerinde kanonik imitasyonlar dikkat çekicidir. İkinci bölme çoğunlukla yine baslarda duyurulan iki ölçülük ezgilerle oluşmaktadır. Dans havasındaki bu bölmede de kanonik imitasyonlar sıkça kullanılmaktadır. Üçüncü bölme ise A bölümündeki ilk tema ile başlamakta ve ostinato bas ezgisi ile son bulmaktadır.

2.2. Biçimsel Çözümleme

Ahmed Adnan Saygun'un 1. Senfoni'sinin ikinci bölümünün biçimsel kuruluşu tablo 3'de gösterilmektedir. Tabloda soldan sağa toplam beş kolon bulunmaktadır. İlk kolon, ana bölmeyi oluşturan unsurların partisyonda bulunduğu ölçülerin sayılarını verir. İkinci kolon, ana bölmeyi oluşturan unsurların uzunluğunu içeren ölçü adedini, üçüncü kolon, ana bölmeyi oluşturan unsurların tanımını göstermektedir. Dördüncü kolonda ana bölme, beşinci kolonda ise ana bölmenin ölçü sayısı gösterilmektedir.

TABLO 3: Saygun Op. 29 1. Senfoni İkinci Bölümde Biçimsel Kuruluş

ÖLÇÜ SAYISI	UZUNLUK	ANA BÖLMENİN UNSURLARI	ANA BÖLME	ANA BÖLME UZUNLUĞU
1-18	18 ölçü	a	A	32 ölçü
19-28	10 ölçü	b		
29-32	4 ölçü	a		
33-42	10 ölçü	a	B	54 ölçü
43-60	18 ölçü	a ¹		
61-69	9 ölçü	a ²		
70-75	6 ölçü	b		
76-87	11 ölçü	c		
87-100	14 ölçü	a	A	14 ölçü

İkinci Bölümün Kuruluşu

A	: 1 - 32. ölçüler
B	: 33 - 87. ölçüler
<u>A</u>	<u>: 87 - 100. ölçüler</u>
Toplam	: 100 ölçü

A (4 - 32. ölçüler) : Üç kısımdan oluşmaktadır.

a (4 - 18. ölçüler) : Üçer ölçülük bas teması yinelenmektedir

b (19 - 28. ölçüler) : “

a (29 - 32. ölçüler) : Dört ölçülük bir cümleden oluşmaktadır.

B (33 - 87. ölçüler) : Beş kısımdan oluşmaktadır

a (33 - 42. ölçüler) : Üç cümleden oluşmaktadır.

Birinci cümle (33 - 36. ölçüler) : 4 ölçü

İkinci cümle (37 - 38. ölçüler) : 2 ölçü

Üçüncü cümle (39 - 42. ölçüler) : 4 ölçü

a¹ (43 - 60. ölçüler) : İkişer ölçülük dokuz cümleden oluşmaktadır

a² (61 - 69. ölçüler) : Üç cümleden oluşmaktadır

Birinci cümle (61 - 62. ölçüler) : 2 ölçü

İkinci cümle (63 - 64. ölçüler) : 2 ölçü

Üçüncü cümle (65 - 69. ölçüler) : 5 ölçü

b (70 - 75. ölçüler) : İki cümleden oluşmaktadır.

Birinci cümle (70 - 73. ölçüler) : 4 ölçü

İkinci cümle (74 - 75. ölçüler) : 2 ölçü

c (76 - 87. ölçüler) : Tek bir bütün olarak değerlendirilmektedir.

A (87 - 100. ölçüler) : Dört cümleden oluşmaktadır.

Birinci cümle (87 - 91. ölçüler) : 5 ölçü

İkinci cümle (92 - 95. ölçüler) : 4 ölçü

Üçüncü cümle (95 - 97. ölçüler) : 3 ölçü

Dördüncü cümle (98 - 100. ölçüler) : 3 ölçü

2.3. Motifsel, Modal ve Armonik Çözümleme

2.3.1. Birinci Bölme

1-3. ölçüler: 1. Senfoni'nin ikinci bölümü, “passacaglia” formundadır. Bu nedenle bu bölümde sürekli tekrarlanan üç ölçülük bir bas ezgisi (tema), viyolonsel ve kontrabas partilerinde yer almaktadır. İlk üç ölçüde, yalnızca bu ezgi duyurulmaktadır. Bu tema örnek 19’ da gösterilmektedir. Örnek 19’da sunulan tema aynı zamanda ikinci bölümün ilk malzemesi durumundadır.

Örnek 19: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde yer alan passacaglia teması

Adagio $\text{♩} = 88$

1

Viyolonseller

Kontrabaslar

mf

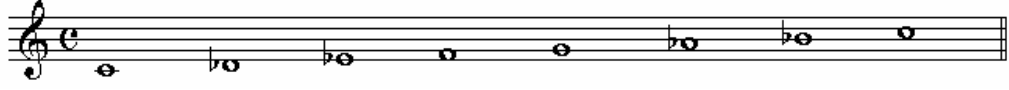
mf

Bu temada “Eolyen” (Do Karar) dizisi kullanılmaktadır. 2. ölçüde yer alan “Reb” sesinin ise yine “Ayrık Dor” (Do Karar) dizisinden ödünç alındığı değerlendirilmektedir. Ezgide kullanılan tüm sesleri sıraladığımızda ortaya “Do-Reb-Re-Mib-Fa-Sol-Lab-Sib” dizisi çıkmaktadır. Örnek 20’de “Eolyen” (Do Karar) dizisi, örnek 21’de ise “Ayrık Dor” (Do Karar) dizileri gösterilmektedir.

Örnek 20: “Eolyen” (Do Karar) dizisi

C

Örnek 21: “Ayrık Dor” (Do Karar) dizisi

4-6. ölçüler: Viyolonseller ve kontrabaslarda duyurulan bas temasına karşın obuvanın bu tema üzerinde adeta yüzer gibi seslendirdiği etkileyici solosu yer almaktadır. Örnek 22’de sunulan birlik, on altılık ve otuz ikilik süre değerlerinden oluşan obuva solosu, aynı zamanda ikinci bölümün ikinci malzemesi olmakla birlikte “Eolyen” dizisinden elde edilmektedir.

Örnek 22: 4. ölçüde başlayan obuva solo

Aynı ölçülerde viyola partisinde, üçüncü malzeme olarak tanımlayacağımız dörtlük sus ve onaltılık süre değerlerinden oluşan bir eşlik yer almaktadır. Bu eşlikte de kullanılan dizi “Eolyen” (Do Karar) dizisidir. Örnek 23’de bu eşlik gösterilmektedir.

Örnek 23: İkinci bölüm 4. ölçüde viyola partisinde yer alan eşlik

4 dolce, espr.

Viyolalar

7-9. ölçüler: II. Keman partisinde, üçüncü malzeme kullanılmakta ve 14. ölçüye kadar devam etmektedir. I. Klarinet partisinde, ikinci malzeme 15. ölçüye kadar eksiksiz yer almaktadır. II. Obuva partisinde, 6. ölçünün sonundan itibaren I. obuva partisi ile bakışumlu ve çoğunlukla II. obuva partisini iki vuruş önceden duyuran bir eşlik yer almaktadır.

10-12. ölçüler: Flüt, ikinci malzemeyi 16. ölçüye kadar eksiksiz duyurmaktadır. Flüt partisinde, bu ölçüden sonra modal ve ezgisel birtakım değişiklikler yer almaktadır. II. Klarinet partisinde, 9. ölçünün sonundan itibaren 6-9. ölçüler arasındaki II. obuva partisi aynen yer almaktadır. I. Kemanlarda, 10. ölçüden başlamak üzere, ilk iki ölçüsü bir sekizli üstten katlanarak, devamında ise 14. ölçünün sonuna kadar bir sekizli üstten, üçüncü malzeme duyurulmaktadır.

12-15. ölçüler: Viyolalar, üçüncü malzemedan elde edilen aynı ölçülerdeki I. keman partisini bir oktav alttan duyurmaktadırlar.

13-15. ölçüler: I. ve II. obuva partilerinde ikili, dörtlü ve beşli aralıkları oluşacak şekilde üçüncü malzemenin ilk iki ölçüsü işlenmektedir. 13. ölçünün sonunda ilk önce II. klarinet partisinde, daha sonra fagot partilerinde, üçüncü malzemenin ilk iki ölçüsü işlenmektedir. Ezgi ve ostinato bas çizgisi dışında kalan obuva, II. klarinet ve

fagot partilerinde ortaya çıkan akor, kakışimli ve genellikle ikili ve dörtlülerden oluşmaktadır.

15-18. ölçüler: I. Keman partisinde, otuz ikilik notalardan oluşan bir eşlik yer almaktadır. Bu eşlik ilk iki ölçüde hayli kromatik olduğu kadar, eserin birinci bölümünde de yer alan “Alaca Dor” dizisinden elde edilen tetrakordları da barındırmaktadır. Örneğin 16. ölçünün ilk yedi notasında “Sol-Lab-La-Do”, “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordlarının oluşturduğu “Bitişik Alaca Dor” dizisi kullanılmaktadır. II. Keman partisinde, bu eşlik iki dörtlük süre değeri sonrasında tekrar edilmektedir. Bu eşlik, ikinci bölümde kullanılan dördüncü malzeme durumundadır. Örnek 24’de bu eşlik gösterilmektedir.

Örnek 24: 15 ve 18. ölçüler arasında yer alan I. keman partisi

15. ölçü: I. ve II. obuva, II. klarinet, I. ve II. fagot partilerinde, üçüncü malzemenin başında görülen ritmik yapı, yine üçüncü malzemede kullanılan “Eolyen” (Do Karar) dizisi ile duyurulmaktadır.

15-19. ölçüler: Flüt partisinde 15. ölçünün başında, ikinci malzemenin kullanıldığı 9 ve 10. ölçülerdeki obuva partisi, bir oktav yukarıdan duyurulmakta fakat bu yapı 16. ölçünün yarısında değişmeye başlamaktadır. 16. ölçüden itibaren obuva partisinde, “Re” ve “Reb” sesleri bir arada kullanılmaktadır. Bu seslerin bir arada bulunması birinci malzemeyi anımsatmakta, dolayısıyla burada da “Eolyen” (Do Karar) ve “Ayrık Dor” (Do Karar) dizileri birlikte kullanılmaktadır.

16-21. ölçüler: 16. ölçüde beşinci malzeme olarak kabul ettiğimiz taze bir yapı, I. klarinet partisinde duyurulmaktadır. 19. ölçüye kadar farklı olarak “Dob”, “Reb”, “Re” ve “Solb” sesleri yer alırken, bu ölçüden itibaren hayli kromatik bir ezgi çizgisi görülmektedir. Ezgi çizgisinin tümüne baktığımızda kromatik olarak tüm seslerin kullanıldığı görülmektedir. Özellikle 19. ölçüde kromatik yaklaşım daha belirgin olarak görülmektedir. Örnek 25’de 16-21. ölçüler arasındaki I. klarinet partisi gösterilmektedir.

Örnek 25: 16-21. ölçüler arasındaki I. klarinet partisi

Sib Klarinet I

16

espr.

mp

cresc.

19-24. ölçüler: I. Klarinet partisinde 16-21. ölçüleri arasında yer alan yapı, I. obuva partisinde 19-24. ölçülerde, başında ve sonundaki küçük değişiklikler dışında aynı şekilde yer almaktadır.

19. ölçüden itibaren I. keman, II. keman ve viyola partilerinde, altıncı malzeme olarak kabul ettiğimiz yeni bir ritmik yapı yer almaktadır. Örnek 26’da 19. ölçüdeki I. keman partisi bu yapıyı göstermektedir.

Örnek 26: 19. ölçüdeki I. keman partisi

19. ölçü: I. Keman partisinin ilk iki dörtlüğünde, eserin birinci bölümünde de sıkça kullanılan “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Solb-La-Sib-Dob”, “La-Sib-Dob-Re” tetrakordları örnek 26’da gösterilen ritmik yapı ile duyurulmaktadır. 19. ölçünün son iki dörtlüğünde ise “Eolyen” (Do Karar) dizisinin ilk üç sesi, bu üç sesin büyük üçlü aşağıya aktarımı ve “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordu kullanılmaktadır.

19. ölçü: 19. ölçüde I. keman partisinin başında yer alan figür, II. keman partisinde bir vuruş sonra duyurulmaktadır. II. Keman partisinin son dörtlüğünde ise otuz ikilik üçlemelerle “Ayrık Dor” dizisi kullanılmakta ve ezgi çizgisi üçlülerle ilerlemektedir. I. Keman partisinin sus içeren zamanlarında, II. keman partisinde otuz ikilik üçlemeler yer almakta, aynı şekilde II. keman partisinin sus içeren zamanlarında ise I. keman partisinde otuz ikilik üçlemeler yer almaktadır.

19. ölçü: Viyola partisinde, örnek 26’da gösterilen üçlemeler, “Alaca Dor” dizisinden elde edilen tetrakordların sağladığı aralık olanakları ile kullanılmaktadır.

20. ölçü: Otuz ikilik üçlemelerin kullanıldığı I. keman partisinin ilk iki dörtlüğünde, ezgi çizgisi üçlülerle ilerlemekte ve “Ayrık Dor” (Do Karar) dizisi kullanılmaktadır. ilk iki dörtlük zaman diliminin son altı sesi ise üçlü gruplarla kromatik olarak ilerlemektedir. I. Keman partisinin son iki dörtlüğünde ise küçük

üçlü aralıkları ile ilerleyen son yedi ses hariç, yanaşık hareketle “Ayrık Dor” (Do Karar) dizisi duyurulmaktadır.

20. ölçü: Otuz ikilik üçlemelerin kullanıldığı II. keman partisinin ilk iki dörtlüğünde son yedi ses hariç, “Ayrık Dor” (Do Karar) dizisi yanaşık seslerle duyurulmakta; son yedi ses ise “Sol-Lab-La-Sib-Dob” kromatik dizisinden elde edilmektedir. II. Keman partisinin üçüncü dörtlüğünde, yanaşık olarak “Ayrık Dor”, son dörtlüğünde ise kromatik derecelerle ilerleyen “La-Sib-Dob”, “Reb-Re-Mib” ve “Fa-Solb-Sol” ses grupları kullanılmaktadır.

20. ölçü: Otuz ikilik üçlemelerin kullanıldığı viyola partisinin ilk iki dörtlüğünde son yedi ses hariç, “Ayrık Dor” (Do Karar) dizisi kullanılmakta, son altı sesi ise “Do#-Re-Re#-Mi” kromatik dizisinden elde edilmektedir. Bu kromatik seslerden önce duyurulan “Solb” sesi ise altere edilmiş beşinci derece dizi sesidir. Viyola partisinin son iki dörtlüğünde ise “Alaca Dor” dizisinden elde edilen tetrakordların aralık olanakları ve kromatik sesler, otuz ikilik üçlemelerle sıkça kullanılmaktadır.

21. ölçü: I. Keman, II. keman ve viyola partilerinde, otuz ikilik üçlemelerle “Eolyen” (Do Karar) dizisi duyurulmakta, ezgi çizgisi genelde yanaşık olarak ilerlemektedir.

22-28. ölçü: I. Fagot, aynı ölçülerdeki viyolonsel partisini; II. fagot ise aynı ölçülerdeki kontrabas partisini duyurmaktadırlar.

22-24. ölçüler: I. ve II. klarinet partilerinde, bir sekizli aralığı ile örnek 25’de gösterilen I. klarinet partisinin başındaki motif sekizlik ve noktalı sekizlik tartımlarla işlenmektedir. Kullanılan sesler örnek 25’de gösterilen I. klarinet partisii ile aynıdır.

22-24. ölçüler: I. Keman partisinin ilk dörtlüğünde, otuz ikilik üçlemelerle “Sol-Lab-La-Do” tetrakordu ve “Eolyen” (Do Karar) dizi sesleri birlikte duyurulmakta, devamında ise bir sekizli aralığı ile aynı ölçülerdeki I. ve II. klarinet partisii duyurulmaktadır.

22-24. ölçüler: II. Keman partisinin ilk dörtlüğünde, aynı ölçüdeki I. keman partisinin ilk dörtlüğünde yer alan otuz ikilik üçlemelerden oluşan yapıya benzer bir yapı, “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Sol-Lab-La-Do” ve “Lab-Sol-Fa#-Mib” tetrakordları ile “Eolyen” (Do Karar) dizisinin ikinci derecesi olan “Re” sesi kullanılarak duyurulmaktadır. II. Keman partisinin devamında, otuz ikilik üçlemelerle, aynı notanın birkaç defa yinlendiği bir yapı “Mib-Fab-Fa-Solb-Lab-La-Dob-Reb” sesleri kullanılarak yer almaktadır. Bu seslerin aralıkları, “Alaca Dor” dizisinin içerdiği aralıklarla örtüşmektedir.

22-24. ölçüler: Viyola partisindeki yapı, II. keman partisinin ilk dörtlüğü dışında, II. keman partisi ile aynıdır. Bu yapı “Mib-Fab-Fa-Solb-Dob-Do-Reb” sesleri kullanılarak oluşturulmaktadır. II. Keman ve viyola partilerinde kullanılan sesler, birkaç ses dışında örtüşmekte ve bu seslerin bileşimi ise serbest bir yaklaşımla ele alınmaktadır.

25-28. ölçüler: Flüt partisinde 24. ölçünün son dörtlüğünden başlayan yapı, örnek 25’de dördüncü ölçü (partisyonda 19. ölçü)’deki yapı ile benzemekte, dolayısıyla beşinci malzemedan elde edilmektedir. 25. ölçüde noktalı sekizlik, sekizlik üçleme, ve dörtlük süre değerlerinden oluşan ezgi çizgisi, kromatik olarak yarım ses aralığı ile ilerlemektedir. 26. ölçüde ritmik olarak aynı malzemenin kullanıldığı ezgi çizgisinde “Ayrık Dor” (Do Karar) dizisi kullanılmaktadır. 27. ölçüye kadar çıkıcı olarak ilerleyen ezgi çizgisi, 26. ölçünün son dörtlüğünden başlamak üzere inici olarak ilerlemekte ve 28. ölçünün başında “Dob” sesi ile son bulmaktadır. “Dob” sesi 25. ölçüdeki kromatik seslerde yer almaktadır. 25 ve 26. ölçüler, tüm çalgıların kullanılması ve ezgi çizgisindeki tepe noktası ile bu bölmenin zirvesi niteliğindedir.

25-28. ölçüler: I. Obuva partisi, 25. ölçünün ilk iki dörtlüğündeki küçük değişiklikler dışında flüt partisini bir sekizli alttan duyurmaktadır.

25-28. ölçüler: II. Obuva partisi, aynı ölçülerdeki flüt partisini bir sekizli alttan duyurmaktadır. 28. ölçüdeki “Dob” sesi, flüt partisine göre bir dörtlük süre değeri uzatılmaktadır.

25-28. ölçüler: Korno partisinde yer alan yapı, 22. ölçünün ikinci dörtlüğünde I. keman partisinde yer alan yapıdan türetilmektedir. Her iki çalgının partisinde aynı sesler kullanılmaktadır.

25-28. ölçüler: I. Klarinet partisinde, örnek 23'de gösterilen üçüncü malzeme, kuvvetli zamandaki susların yerini notalar alacak şekilde değiştirilmiş olarak kullanılmaktadır. Ezgi çizgisi, 27. ölçüye kadar çıkıcı devamında ise inici ve yanaşık hareketlerden oluşmaktadır. Kullanılan sesler ise ikinci derecesi duyurulmadığından "Eolyen" (Do Karar) ya da "Ayrık Dor" (Do Karar) dizisinden elde edilmektedir.

25-28. ölçüler: II. Klarinet partisi, ritmik yapısı bakımından aynı ölçülerdeki I. klarinet partisi ile aynıdır. "Do-Re-Mib-Fa-Solb-Lab-Sib" dizisinin kullanıldığı ezgi çizgisi, I. klarinet partisinde olduğu gibi, 27. ölçüye kadar çıkıcı, devamında ise inicidir.

25-28. ölçüler: I. Keman partisi, 28. ölçüdeki küçük değişiklik dışında aynı ölçülerdeki flüt partisi ile aynı olmakla birlikte, ezgi çizgisi bir sekizli alttan katlanmaktadır.

25-28. ölçüler: II. Keman partisinde, daha önceki ölçülerde yer alan otuz ikilik üçlemeler devam etmektedir. Ezgi çizgisi diğer çalgılarda olduğu gibi 27. ölçüye kadar çıkıcı, devamında ise inicidir. Kullanılan sesler ise ikinci derecesi duyurulmadığından "Eolyen" (Do Karar) ya da "Ayrık Dor" (Do Karar) dizisinden elde edilmektedir.

25-28. ölçüler: Viyola partisi, ezgi çizgisi ve ritmik yapısı bakımından aynı ölçülerdeki II. keman partisi ile aynıdır. Viyola partisinde, "Do- Reb-Mib-Fa-Solb-Lab-Sib" dizisi kullanılmaktadır. Bu sesler "Reb" hariç, aynı ölçülerdeki II. klarinet partisindeki sesler ile örtüşmektedir.

28-32. ölçüler: I. Obuva partisinde, ikinci malzeme bölmenin başındaki aynı ses bölgesinden ve aynı dizi sesleri ile yer almaktadır. 31 ve 32. ölçüler, 30. ölçünün

35-40. ölçüler: I. Klarinet, 35. ölçüde I. obuva ile birlikte “Mib” sesini duyurmakta ve bu sesi 40. ölçüye kadar uzatmaktadır.

35-37. ölçüler: Yaylılarda, viyolonsel ve kontrabaslarında sonradan katıldığı, sekizinci malzeme olarak adlandırdığımız yeni bir figür yer almaktadır. Bu figür; kullanılan sesler, çalgılar ve örgü bakımından yedinci malzeme ile kontrast oluşturmaktadır. Bu figürde “Eolyen” (Do Karar) dizisi kullanılmaktadır. 33-42. ölçülerde I. obuva ve I. klarinet, yaylı partilerinde sus gelen yerlerde; yaylılar ise I. obuva ve I. klarinet partilerinde sus gelen yerlerde görevlendirilmektedirler. Örnek 29’da sekizinci malzeme olarak adlandırdığımız 35-37. ölçülerde yer alan yaylıların partileri gösterilmektedir.

Örnek 29: 35-37. ölçülerde yer alan yaylıların partileri

The image shows a musical score for five string parts: I. Kemanlar (Violins I), II. Kemanlar (Violins II), Viyolalar (Violas), Viyolonsel (Cello), and Kontrabaskar (Double Bass). The score is for measures 35-37. The music is in 2/4 time and features a dynamic range from piano (p) to fortissimo (ff). The tempo is marked 'A tempo Rubato' and 'A tempo'. The key signature has two flats. The score includes performance instructions such as 'unis.' and 'sul G'.

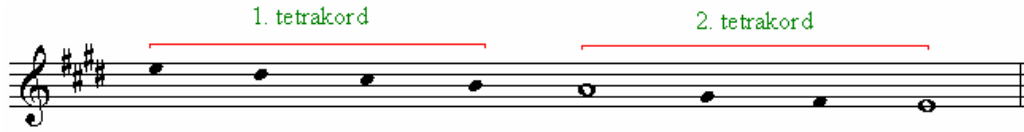
37-40. ölçüler: İkinci bölmenin başında I. obuva tarafından duyurulan yedinci malzeme, flüt partisinde biraz daha geliştirilmiş olarak yer almaktadır.

38-39. ölçüler: Yaylılarda, sekizinci malzeme geliştirilerek kullanılmakta ve “Sib” sesinde kalış yapılmaktadır.

40-42. ölçüler: Yaylılarda, sekizinci malzeme geliştirilerek kullanılmakta ve 42. ölçünün sonunda partiyonun devamında karar sesi olan “Mi” sesinde kalış yapılmaktadır.

43-45. ölçüler: I. Obuva partisinde, yedinci malzeme A. Adnan Saygun’un ‘Töresel Musiki’⁶ adlı kitabında belirttiği “Lid” (Mi Karar) dizisi kullanılarak duyurulmaktadır. “Re#” sesi bu ölçülerde kullanılmamakta ama aynı dizinin kullanıldığı 55 ve 56. ölçülerde flüt partisinde yer almaktadır. Örnek 30’da “Lid” (Mi Karar) dizisi gösterilmektedir.

Örnek 30: “Lid” (Mi Karar) dizisi

43-48. ölçüler: 43 ve 44. ölçülerde viyolonsel ve kontrabas partilerinde, “Mi” sesi tutulmaktadır. 44. ölçünün sonundan itibaren bu çalgılarda on altılık ve sekizlik süre değerlerinin kullanıldığı dokuzuncu malzeme olarak adlandırdığımız “Si#” sesinde kalış yapan yeni bir figür yer almaktadır. Bu figürde “Mi-Fax-Sol#-Si#-Do#” sesleri kullanılmaktadır. Bu sesleri “Mi-Fax-Sol#”, “Sol#-Si#-Do#” şeklinde iki ayrı grupta ele alırsak, ortaya eserin birinci bölümünde de sıkça kullanılan, bir sesi atılmış “Alaca Dor” dizisine ait tetrakordlar çıkmaktadır. Dokuzuncu malzeme, bu bölmede tıpkı birinci bölmede yer alan bas motifi gibi sıkça kullanılmaktadır. Örnek 31’de dokuzuncu malzeme olarak adlandırdığımız 45-48. ölçülerde yer alan viyolonsel ve kontrabas partileri gösterilmektedir.

Dipnot:

6 (Töresel Musiki) kitabı, sayfa: 23

Örnek 31: 45-48. ölçülerde yer alan viyolonsel ve kontrabas partileri

47-49. ölçüler: I. Korno partisinde, örnek 27’de gösterilen yedinci malzeme “Do-Reb-Mib-Solb-Lab-La-Sib” sesleri ile duyurulmaktadır.

49-52. ölçüler: Viyolonsel ve Kontrabas partilerinde, örnek 31’de gösterilen dokuzuncu malzeme “Si#” yerine “Si” notası kullanılarak yer almaktadır. Viyolonsel ve kontrabaslar örnek 31’in ikinci ölçüsünde (46. ölçü) “Si#” sesinde kalış yapmaktayken, 50. ölçüde “Do#” sesinde kalış yapmaktadırlar. Bu ölçülerde viyolonsel ve kontrabas partilerinde, “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “La” sesi atılmış “Mi-Fax-Sol#” ve “Si#” sesi atılmış “Sol#-Si-Do#” tetrakordları kullanılmaktadır. Viyola partisi, bu ölçülerde viyolonsel partisini bir sekizli yukarıdan katlamaktadır. II. Keman partisi de 51 ve 52. ölçülerde viyola partisini bir sekizli yukarıdan katlamaktadır.

49-53. ölçüler: I. ve II. fagot partisinde, “Lid” (Mi Karar) dizisinin kullanıldığı, dokuzuncu malzemenin ritmik yapısına benzer bir figür yer almaktadır. İki parti arasında genellikle dörtlü aralığı oluşmaktadır.

49-50. ölçüler: I. Klarinet partisinde, örnek 27’de gösterilen figür aynı ses bölgesinden duyurulmaktadır.

49-51. ölçüler: I. Obuva partisinde, örnek 27’de gösterilen yedinci malzeme aynı şekilde yer almaktadır. Aynı ölçülerdeki I. klarinet partisine göre iki dörtlük süre değeri sonradan getirilen bu figür, I. klarinet partisi ile bir çeşit kanon oluşturmaktadır.

51-53. ölçüler: Örnek 27’de gösterilen dokuzuncu malzeme sırasıyla; I. klarinet, II. obuva, flüt ve II. klarinet partilerinde, kanonik sekvansiyonlarla sunulmaktadır.

52. ölçü: I. Keman partisinde, iki dörtlük bir sustan sonra on altılık süre değerleri ile çıkıcı olarak daha öncede 49. ölçüde viyolonselde kullanılan “Mi-Fax-Sol#-Si-Do#” sesleri yer almaktadır.

53. ölçü: I. Obuva ve I. klarinet partilerinde, 52. ölçüde I. keman partisinde kullanılan dizi ile on altılık çıkıcı bir çizgisel hareket yer almaktadır. I. Obuva “Do#”, I. klarinet ise “Sol#” sesinden başlayarak bu hareketi duyurmaktadırlar.

53. ölçü: I. ve II. fagot partilerinin üçüncü dörtlüğünde, sekizlik süre değerleri ile kısa bir ezgi çizgisi yer almaktadır. Bir sonraki ölçüde bu çizgi, özetlenerek sunulmaktadır.

53-57. ölçüler: I. Korno partisinde, 49-53. ölçülerde I. fagot partisinde yer alan figür; II. korno partisinde ise 49-53. ölçülerde II. fagot partisinde yer alan figür aynı ses bölgesi ve dizi kullanılarak duyurulmaktadır.

53-55. ölçüler: Flüt, I. obuva ve I. klarinet partilerinde 53. ölçünün son dörtlüğünden başlayarak, örnek 29’da gösterilen sekizinci malzeme bölünerek ele alınmaktadır. On altılık, sekizlik ve noktalı dörtlük süre değerlerinin kullanıldığı bu yapıda, onaltılık süre değerlerinden oluşmuş gruplar, her seferinde birer perde aşağıdan getirilmektedir. I. Klarinet partisi, flüt ve I. obuva partisini bir sekizli alttan katlamaktadır.

53-54. ölçüler: I. Keman partisinde, 43-44. ölçülerde I. obuva partisinde yer alan yapı bir sekizli yukarıdan duyurulmaktadır. 54. ölçünün sonunda diğer ölçüye bağlaç niteliğinde, bu bölmede ilk defa kullanılan on altılık altılama yer almaktadır.

53-54. ölçüler: Viyola, viyolonsel ve kontrabas partilerinde, aynı çalgıların 49 ve 50. ölçülerdeki partileri bir sekizli yukarıdan duyurulmaktadır.

55-56. ölçüler: Viyola, viyolonsel ve kontrabas partilerinde, aynı çalgıların 51 ve 52. ölçülerdeki partileri bir sekizli yukarıdan duyurulmaktadır. Kontrabas partisinde 56. ölçünün sonundaki iki nota, kontrabasin ses sınırına göre çok ince olduğundan bir sekizli alttan yazılmaktadır.

55-56. ölçüler: 55. Ölçünün ikinci dörtlüğünden başlamak üzere flüt, I. obuva ve I. klarinet partilerinde, 40 ve 41. ölçülerde yaylılarda yer alan yapı duyurulmaktadır. Aynı çalgıların partilerinde, 56. ölçünün son dörtlüğünde, on altılık süre değerlerinden oluşan ve “Mi-Fax-Sol#-Do#” seslerinin kullanıldığı bir bağlaç yer almaktadır.

55-56. ölçüler: 55. ölçünün üçüncü dörtlüğünden başlayarak 56. ölçünün üçüncü dörtlüğüne kadar, I. ve II. fagot partilerinde, sekizli aralıkla 40 ve 41. ölçülerde yaylılarda yer alan yapı duyurulmaktadır. 56. ölçünün üçüncü ve dördüncü dörtlüğünde ise örnek 31’de gösterilen dokuzuncu malzemenin son kısmı yer almaktadır.

55-56. ölçüler: I. Keman partisinde 53 ve 54. ölçülerdeki yapı, altılama hariç bu ölçülerde tekrar edilmekte ve “Fa#” sesinde kalış yapılmaktadır.

53-56. ölçüler: II. Keman partisinde, aynı ölçülerdeki I. keman partisinde yer alan yapı yer almaktadır. Bu yapı, I. keman partisine göre bir sekizli alttan duyurulmaktadır.

55-58. ölçüler: II. Obuva partisinde, 49-53. ölçülerde I. fagot partisinde yer alan ezgi çizgisi, bir sekizli yukarıdan ve aynı dizi sesleri ile duyurulmaktadır.

55-58. ölçüler: II. Klarinet partisinde, 49-53. ölçülerde II. fagot partisinde yer alan ezgi çizgisi, bir sekizli yukarıdan ve aynı dizi sesleri ile duyurulmaktadır.

56-58. ölçüler: II. Obuva partisinde, 49-53. ölçülerde I. fagot partisinde yer alan figür bir sekizli yukarıdan duyurulmaktadır.

57-60. ölçüler: Flüt partisinde, 49-53. ölçülerde I. fagot partisinde yer alan figür bir sekizli yukarıdan duyurulmakta ve I. fagot partisine göre, bazı aralıklar ters çevrilmektedir (Do#-Mi→Mi-Do# gibi).

57-60. ölçüler: I. Obuva partisinde, aynı ölçülerdeki flüt partisinde yer alan figür duyurulmakta, obuva partisindeki bazı sesler, flüt partisine göre dörtlü aşağıda yer almaktadır.

57-60. ölçüler: I. Klarinet partisinde, 49-53. ölçülerde II. fagot partisinde yer alan figür, bazı sesleri değiştirilerek duyurulmaktadır. I. Klarinet partisinde değiştirilen sesler ise I. fagot partisinden elde edilmektedir.

57-60. ölçüler: I. ve II. fagot partilerinde, ünison olarak flüt partisinde 53. ölçüden başlayan ve 56. ölçünün üçüncü dörtlüğüne kadar devam eden figür, iki sekizli alttan duyurulmaktadır. Fagot partilerinde, 60. ölçünün üçüncü ve dördüncü dörtlükleri, birinci ve ikinci dörtlüklerin tekrarıdır.

57-59. ölçüler: I. ve II. fagot partilerinde, bir sekizli aralığı ile hafif zamanda başlayıp kuvvetli zamanda son bulan iki dörtlük süre değerinde “Si” sesi ölçü sonlarında duyurulmaktadır.

57-60. ölçüler: I. ve II. keman partilerinde, 49-52. ölçülerde viyola partisinde yer alan figür, iki sekizli yukarıdan duyurulmaktadır.

57-60. ölçüler: Viyola partisinde, aynı ölçülerde I. ve II. kemanda yer alan figür, bir sekizli alttan duyurulmaktadır.

57-60. ölçüler: Viyolonsel partisinde, aynı ölçülerde I. ve II. fagot partisinde ünison olarak yer alan figür, duyurulmaktadır.

57-60. ölçüler: Kontrabas partisinde, aynı ölçülerde viyolonsel partisinde yer alan figür, bir sekizli alttan duyurulmaktadır.

61-64. ölçüler: Flüt partisinde, 53-56. ölçülerde viyola partisinde yer alan figür, bir sekizli yukarıdan duyurulmaktadır. Ölçü başlarına gelen notalar ise viyola partisine göre iki sekizli yukarıdan duyurulmaktadır. 64. ölçünün son dörtlüğünde on altılık süre değerlerinden oluşan inici nitelikte bir bağlaç yer almakta ve bu bağlaçta “Si-Sol#-Fa#-Mi” sesleri kullanılmaktadır.

61-64. ölçüler: I. Obuva partisi, aynı ölçülerdeki flüt partisine göre dörtlü aşağıdan aynı yapı ve 61. ölçünün sonunda yer alan “Fa#” sesi hariç aynı dizi ile yazılmaktadır.

61-64. ölçüler: II. Obuva partisi, aynı ölçülerdeki I. obuva partisine göre istisnai birkaç üçlü aralığının dışında, dörtlü aşağıdan aynı yapı ve aynı dizi ile yazılmaktadır.

61-62. ölçüler: 61. ölçüde I. Klarinet partisinde, onaltılık süre değerlerinden oluşmuş, aynı ölçüde flüt partisinde de yer alan “Mi-Fax-Sol#-Si-Do#” seslerinin kullanıldığı bir eşlik figürü yer almaktadır. 62. ölçü, 61. ölçünün tekrarıdır.

61-62. ölçüler: II. Klarinet partisinde, aynı ölçülerdeki I. klarinet partisi, iki dörtlük süre değeri sonrasında tekrar edilmektedir.

63-64. ölçüler: I. Klarinet partisinde, “Mi-Fax-Sol#-Si-Do#” sesleri kullanılmakta ve bu sesler, “Mi” den başlamak üzere çıkıcı arpej şeklinde onaltılık

süre değerleri ile yer almaktadır. 64. ölçünün son dörtlüğünde ise arpej inici niteliktedir.

63-64. ölçüler: II. Klarinet partisinde, aynı ölçülerdeki I. klarinet partiside, iki dörtlük süre değeri sonrasında tekrar edilmekte, fakat 64. ölçünün son dörtlüğünde, aynı zamanda flüt partisinde duyurulan inici arpej, bir sekizli aşığıdan duyurulmaktadır.

61-62. ölçüler: I. ve II. korno partilerinde, ünison olarak ölçü sonlarında hafif zamanda sekizlik süre değerinde “Si”, kuvvetli zamanda dörtlük süre değerinde “Fa#” sesleri duyurulmaktadır. Bu sesler, “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilmektedir.

63-64. ölçüler: I. ve II. korno partilerinde, 63. ölçünün ilk iki dörtlük zaman diliminin kuvvetli zamanlarında sekizlik süre değerleri ile “Mi” ve “Si” sesleri, sekizli aralığı ile katlanarak duyurulmaktadır. 63. ölçünün son iki dörtlük zaman dilimi ise bir önceki ölçüdeki gibidir. 64. ölçünün ilk dörtlüğünün hafif zamanında sekizlik süre değeri ile “Si”, ikinci dörtlüğün kuvvetli zamanında sekizlik süre değeri ile “Do#”, üçüncü dörtlüğün hafif zamanında sekizlik süre değeri ile “Si”, son dörtlüğünde ise dörtlük süre değeri ile “Do#” sesi yer almaktadır. 61-64. ölçüler arasında I. ve II. korno partilerinde yer alan sesler, “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilmekte ve bu sesler “Do#-Fa#-Si-Mi” şeklinde dörtlü aralıklarla dizilebilmektedir.

61-65. ölçüler: I. ve II. fagot partilerinde, bir sekizli aralığı ile katlanmış olarak “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilen ve dörtlü olarak sıralanabilen “Do#-Fa#-Si-Mi-La” sesleri, sekizlik ve dörtlük süre değerleri ile duyurulmaktadır. 65. ölçüde, iki kez 64. ölçünün son iki dörtlüğünde yer alan figür tekrarlanmaktadır.

61-64. ölçüler: I. ve II. keman partilerinde, 53. ölçünün son dörtlüğünde flüt partisinde başlayan ve 56. ölçünün sonuna kadar devam eden figür, aynı şekilde yer almakta sadece 64. ölçünün sonunda küçük bir değişikliğe uğratılmaktadır. Viyola partisinde ise kemanlarda yer alan figür, bir sekizli alttan duyurulmaktadır.

61-65. ölçüler: Viyolonsel partisinde, aynı ölçülerde I. fagot partisinde yer alan figür; kontrabas partisinde ise aynı ölçülerde II. fagot partisinde yer alan figür, aynı şekilde duyurulmaktadır.

65-69. ölçüler: 65. ölçüde I. keman, II. keman ve viyola partilerinde, bir önceki ölçüde kullanılan figür, aynı sesler kullanılarak ve geliştirilerek yer almaktadır. 65. ölçünün ikinci dörtlüğünde yer alan yapı ise bu çalgılarda 69. ölçünün sonuna kadar yinelenmekte ve 69. ölçünün son dörtlüğünde I. ve II. keman partilerinde bir sekizli alttan duyurulmaktadır.

65-67. ölçüler: Bu ölçülerde klarinet partilerinde sus ve sekizliklerin yer aldığı zamanlarda, obuva ve flüt partilerinde on altılık süre değerlerinden oluşan dörtlü gruplar; obuva ve flüt partilerinde sus ve sekizliklerin yer aldığı zamanlarda ise klarinet partilerinde on altılık süre değerlerinden oluşan dörtlü gruplar yer almaktadır. Bu çalgıların partileri ritmik olarak aynı yapıdadırlar. Kuvvetli zamanda başlayan on altılık dört notayı, yine kuvvetli zamana denk gelen sekizlik süre değerinden oluşan bir nota takip etmekte ve bu yapı sürekli yinelenmektedir. Flüt partisinde sırasıyla “Do#-Mi-Fa#-Sol#-Si”, I. obuva partisinde “Sol#-Si-Do#-Mi”, II. obuva partisinde “Mi-Fa#-Sol#-Si”, I. klarinet partisinde “Fa#-Sol#-Mi-Do#”, II. klarinet partisinde ise “Do#-Mi-Si-Sol#” sesleri kullanılmaktadır. Bu çalgılarda kullanılan bütün sesler “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilmektedir.

68-69. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde; sırasıyla sekizlik, noktalı dörtlük, ikilik ve birlik süre değerleri ile bir sonraki ölçüde kullanılacak olan “Mi-Fa-Sol-Lab-Si-Do-Reb-Fa” seslerinden “Fa” ve “Do” seslerini akor olarak duyurmaktadırlar.

68-69. ölçüler: I. Korno, 70. ölçüde viyolonsel ve kontrabas partilerinde yer alan seslerden “Lab”; II. korno ise “Do” sesini birlikte 70. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurmaktadırlar.

68-70. ölçüler: II. Klarinet partisinde, “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilen “Sol#” ve “Si” sesleri, otuz ikilik tremolo olarak 70. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurulmaktadır.

68-70. ölçüler: I. Klarinet partisinde, “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilen “Re#” ve “Do#” sesleri, otuz ikilik tremolo olarak 70. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurulmaktadır.

68-70. ölçüler: II. Obuva partisinde, klarinet partilerindeki tremolodan bir dörtlük süre değeri sonra başlayacak şekilde “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilen “Mi” ve “Fa#” sesleri, otuz ikilik tremolo olarak 70. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurulmaktadır.

68-70. ölçüler: II. Obuva partisinde, I. obuva partisindeki tremolodan bir dörtlük süre değeri sonra başlayacak şekilde “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilen “Sol#” ve “Si” sesleri, otuz ikilik tremolo olarak 70. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurulmaktadır.

68-70. ölçüler: Flüt partisinde, üçüncü dörtlüğün hafif zamanında yer alan çıkıcı nitelikteki otuz ikilik grup, örnek 31’de gösterilen dokuzuncu malzemedan elde edilen seslerden oluşmaktadır. 68. ölçünün son dörtlüğünde ise I. obuva partisindeki tremolodan bir dörtlük süre değeri sonra başlayacak şekilde “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilen “Re#” ve “Do#” sesleri, otuz ikilik tremolo olarak 70. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurulmaktadır.

70-73. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde onuncu malzeme olarak adlandırdığımız yeni bir ritmik yapı, “Mi-Fa-Sol-Lab-Si-Do-Reb” sesleri ile duyurulmaktadır. Bu sesleri “Mi-Fa”, “Sol-Lab”, “Si-Do” ve “Do-Reb” şeklinde gruplandırdığımızda “Alaca Dor” dizisini oluşturan tetrakordların içerdiği küçük ikili aralığıyla oluşturulmuş bir dizi ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan bu seslerden “Si-Do-Reb-Mi” gibi “Alaca Dor” dizisini oluşturan tetrakordlar elde edileceği gibi bir sesi atılmış tetrakordlarda elde edilebilmektedir. Örnek 32’de onuncu malzeme

olarak adlandırdığımız 70. ölçüdeki viyolonsel ve kontrabas partileri gösterilmektedir.

Örnek 32: 70. ölçüde viyolonsel ve kontrabas partileri

73. ölçü: I. Klarinet partisinde, dörtlük süre değerleri ile sırasıyla “Mi-Sol#”, “Do#-Sol#”, “Do#-Re#”, “Mi-Re#” otuz ikilik tremoloları duyurulmaktadır. Bu sesler, “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilmektedir.

73. ölçü: II. Klarinet partisinde, dörtlük süre değerleri ile sırasıyla “Do#-Re#”, “Mi-Re#”, “Mi-Sol#”, “Do#-Sol#” otuz ikilik tremoloları duyurulmaktadır. Bu sesler, “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilmektedir. Partisinde otuz ikilik tremololar bulunan tahta nefesli çalgılar, 74. ölçünün ilk sekizliğinde tremolo yaptıkları notaları duyurarak ölçü sonuna kadar susmaktadırlar.

74-75. ölçüler: 74. ölçünün ilk dörtlüğünde, I. keman, II. keman ve viyola partilerinde, bir önceki ölçüdeki yapı ve dizi kullanılmakta, devamında ise aynı yapı, 68. ölçüde flüt partisinin üçüncü dörtlüğünde de kullanılan “Do#-Mi-Fax-Sol#” dizisi ile duyurulmaktadır. Bu çalgıların partilerine dikey olarak baktığımızda her bir partide “Do#-Mi-Fax-Sol#” dizisinin farklı sesleri yer almaktadır.

74-76. ölçüler: Fagotlar “Mi-Si”, kornolar ise “Sol-Do#” seslerini, 76. ölçünün ikinci dörtlüğüne kadar akor olarak duyurmaktadırlar. 76. ölçünün sonunda ise fagotlar Mi-do#”, kornolar “Sol#-Fa#” seslerini duyurmaktadırlar.

74-76. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde, noktalı dörtlük süre değeri ile “Reb”, devamında ise 76. ölçünün ikinci dörtlüğüne kadar “Mi” sesini duyurmaktadırlar. 76. ölçünün sonunda ise “Mib” sesi duyurulmaktadır. “Reb” ve “Mib” sesini anarmonik olarak ele alırsak kullanılan sesler “Lid” (Mi Karar) dizisinden elde edilmektedir.

75. ölçü: Bu ölçüde sırasıyla II. klarinet, I. klarinet, II. obuva, I. obuva ve flüt partilerinde, bir önceki partiden sekizlik süre değeri sonrasında başlayan otuz ikilik tremololar yer almaktadır. Bu yapı, 72. ölçüde aynı çalgıların partilerindeki yapıya benzemektedir. Bu tremololarda kullanılan sesler ise klarinet partisindeki “La” sesi hariç daha öncede 68. ölçüde flüt partisinin üçüncü dörtlüğünde kullanılan “Do#-

Mi-Fax-Sol#” sesleridir. 75. ölçünün son dörtlüğünde flüt ve obuva partilerinde, aynı seslerin kullanıldığı beşlemeler yer almaktadır.

76-77. ölçüler: 76. ölçüde flüt, obuva ve klarinet partilerinde, bir önceki ölçüde aynı çalgılarda kullanılan sesler, on altılık beşlemeler ve sekizlik süre değerleri ile duyurulmaktadır. I. Obuva ve I. klarinet partilerinde sus olan yerlerde, II. obuva ve II. klarinet partilerinde beşlemeler; II. obuva ve II. klarinet partilerinde sus olan yerlerde ise I. obuva ve I. klarinet partilerinde beşlemeler yer almaktadır. Flüt partisinde ise beşlemeler, ölçünün son dörtlüğünde yer almaktadır. 77. ölçüde ise aynı yapı flüt, obuva ve klarinet partilerinde “Re-Fa#-Sol#-La-Do” sesleri ile duyurulmaktadır.

76-81. ölçüler: I. Keman partisinde, 24. ölçünün son dörtlüğünde flüt partisinde başlayan yapıya benzer bir ezgi çizgisi, süre değerleri genişletilmiş olarak duyurulmaktadır. Söz konusu ezgi çizgisinde “La-Si-Si#-Do#-Mi-Fa-Sol#” sesleri kullanılmaktadır. Diğer yaylı çalgıların partilerini de göz önünde bulundurduğumuzda 76-86. ölçülerde kromatik olarak tüm seslerin kullanıldığını görmekteyiz.

76-81. ölçüler: II. Keman ve viyola partilerinde, aynı ölçülerde I. keman partisinde yer alan yapıya benzer bir yapı, küçük değişikliklerle yer almakta ve bu yapıda kromatik diziden elde edilen sesler kullanılmaktadır.

77-78. ölçüler: 77. ölçüden 78. ölçünün üçüncü dörtlüğüne kadar, viyolonsel ve kontrabas partilerinde, “La” sesi duyurulmaktadır. 78. ölçünün sonunda ise “Fa#” sesi, sekizlik ve noktalı dörtlük süre değerleri ile bu partilerde yer almaktadır.

77-78. ölçüler: Fagot partilerinde, 78. ölçünün üçüncü dörtlüğüne kadar “La-Mi” sesleri birlikte duyurulmaktadır. 78. ölçünün sonunda ikilik olarak “Lab-Re” sesi yer almaktadır. Bu sesler yaylı çalgılarda 76-81. ölçülerde kullanılan kromatik diziden elde edilmektedir.

78-81. ölçüler: Flüt partisinde, aynı ölçülerde I. keman partisinde yer alan ezgi çizgisi, aynı sesler ve ritmik yapı ile duyurulmaktadır.

77-78. ölçüler: Korno partilerinde, 78. ölçünün üçüncü dördlüğüne kadar “Do-Sol#” sesleri birlikte duyurulmaktadır. 78. ölçünün sonunda ikilik olarak “Do-Sib” sesi yer almaktadır. Bu sesler, yaylı çalgılarda 76-81. ölçülerde kullanılan kromatik diziden elde edilmektedir.

78-79. ölçüler: Birinci bölümün 24. ölçüsünde II. kemanlarda yer alan yapı, benzer bir şekilde I. obuva partisinde yer almaktadır. Bu yapıda “La” ve küçük üçlü yukarıdaki “Do” sesi sekizlik üçlemelerle sunulmaktadır. II. obuva partisinde de aynı ritmik yapı, “Mib” ve küçük üçlü yukarıdaki “Fa#” sesleri ile sunulmaktadır.

78-80. ölçüler: I. Klarinet partisinde on altılık beşlemeler, “Fa#-La-Do-Mib” sesleri ile sunulmaktadır. II. Klarinet partisinde ise aynı yapı ve sesler, dördlü aşağıdan duyurulmaktadır. Klarinet partisinde kullanılan sesleri dikey olarak ele aldığımızda “Eksik Yedili” akoru oluşmaktadır.

79-87. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde, 87. ölçünün ilk sekizliğine kadar “Do-Sol” sesleri birlikte duyurulmaktadır.

79-87. ölçüler: Fagot partilerinde, “Sol-Mib”; korno partilerinde ise “Do-Sol” sesleri, 87. ölçünün ilk sekizliğine kadar birlikte duyurulmaktadır. Her iki çalgının partilerindeki sesler, 83. ölçüden itibaren bir sekizli aşağıya indirilmektedir.

80-81. ölçüler: Obuva ve klarinet partilerinde, on altılık beşlemeler, kromatik diziden elde edilen seslerle sunulmaktadır. 81. ölçünün son dördlüğünde bu partilerde, on altılık üçlemeler yer almaktadır.

82. ölçü: I. Keman partisinde, küçük üçlülerden kurulan “Do#-Mi-Sol-Sib”; II. keman partisinde ise “Re-Fa-Lab-Si” sesleri, on altılık üçlemelerle yer almaktadır.

82. ölçü: I. Obuva partisinde ilk iki dörtlükte yer alan “Do” ve “Re” sesleri hariç; obuva ve klarinet partilerinde, çizgisel olarak küçük üçlü aralıkları ile ilerleyen on altılık üçlemeler yer almaktadır.

83-87. ölçüler: Flüt ve I. keman partisi hariç bütün çalgıların partilerinde, kromatik diziden elde edilmiş sesler, 87. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurulmaktadır. Bu ölçüler de uzun ses içeren partiler dikey olarak ele alındığında “Fa#” ve “La” sesi hariç tüm seslerin birlikte duyurulduğunu görmekteyiz. Diğer taraftan aynı ölçülerde I. keman partisinde, sekizlik süre değerlerinden oluşan ezgi çizgisi, otuz ikilik tremololarla duyurulmaktadır. I. Keman partisinde 85. ölçüye kadar “Do#-Re-Mi-Fa-Sol-Sol#-La#-Si” sesleri, 86. ölçüden itibaren 87. ölçüye kadar “Sib-Do-Reb-Mibb” sesleri kullanılmaktadır. Flüt partisinde 83. ölçüde, eş zamanlı olarak I. keman partisinde duyurulan ezgi duyurulmakta, 84. ölçüden itibaren ise 87. ölçünün ilk sekizliğine kadar “La#” sesi duyurulmaktadır.

2.3.3 Üçüncü Bölme

87. ölçünün ilk sekizliğinde ikinci bölme bitmekte ve aynı ölçüde üçüncü bölme başlamaktadır.

87-91. ölçüler: I. Keman partisinde, örnek 24’de gösterilen dördüncü malzemenin ritmik yapısı kullanılmaktadır. Bu ritmik yapı; 87. ölçüde “Sib-Si-Do-Reb-Mibb-Fa-Solb-Lab-La” , 88. ölçüde “Reb-Mi-Fa-Lab-La-Sibb-Si-Do”, 89. ölçüde “Do-Reb-Mib-Mi-Fa-Sol-Lab-La-Si”, 90 ve 91. ölçülerde ise “Do-Re-Mib-Fa#-Sol-Lab-Si” sesleri ile sunulmaktadır. 90 ve 91. ölçülerde kullanılan dizi, Zeki Yılmaz’ın ‘Türk Musikisi Dersleri’⁷ adlı kitabında belirttiği “Nev’ eser Makamı”na denk gelmektedir. Örnek 33’de bu makam gösterilmektedir.

Dipnot:

7 (Türk Musikisi Dersleri, Zeki Yılmaz) Çağlar Yayınları, İstanbul-2001, sayfa: 182

Örnek 33: Nev' eser Makamı (Do Karar)

88-91. ölçüler: II. Keman partisinde, örnek 22'de gösterilen ikinci malzemenin ilk iki ölçüsü, aynı şekilde duyurulmakta ve kalınan son nota (Re) uzatılmaktadır.

91. ölçü: 90. ölçüde I. keman partisinin ilk iki dördlük kısmı, II. keman partisinde 91. ölçünün ikinci dördlüğünde başlayacak şekilde yer almaktadır.

92-95. ölçüler: I. Obuva partisinde, örnek 22'de gösterilen ikinci malzemenin ilk üç ölçüsü, aynı şekilde duyurulmaktadır.

92-95. ölçüler: II. Korno partisinde, ikinci malzemenin başlangıç sesi ve kullanılan dizinin beşinci derecesi olan "Sol" sesi, 95. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurulmaktadır.

92-96. ölçüler: II. Keman ve viyola partilerinde, oktav farkı ile örnek 23'de gösterilen üçüncü malzemenin ilk dört ölçüsü, aynı şekilde yer almakta, 95. ölçünün yarısından itibaren değişikliğe uğratılmaktadır. 96. ölçünün ikinci yarısından itibaren yaylı çalgıların partilerinde, üçüncü malzemenin içerdiği ritmik figürler, kromatik diziden elde edilen seslerle duyurulmaktadır.

92-95. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde, "Eolyen" (Do Karar) dizisinin karar sesi olan "Do", 92. ölçüde otuz ikilik notalarla ve senkoplu olarak, 93. ölçüden 95. ölçünün ilk sekizliğine kadar ise uzun ses olarak duyurulmaktadır.

95-98. ölçüler: I. Keman partisinde, "Ayrık Dor" (Do Karar) dizisi kullanılarak örnek 23'de gösterilen üçüncü malzemenin on altılık sus'la başlayan kısmı, geliştirilerek duyurulmakta ve 98. ölçüde "Mib" sesinde kalmaktadır.

95-97. ölçüler: Viyolonsel partisinde, aynı ölçülerde I. kemande yer alan figür, bir sekizli alttan duyurulmakta, 96. ölçünün ikinci yarısından itibaren ise kromatik diziden elde edilen sesler kullanılmaktadır.

98. ölçü: I. Keman, II. keman ve viyola partilerindeki uzun sesleri dikey olarak ele aldığımızda “Dob-Mib-Solb” majör akoru oluşmaktadır. Örnek 34’de ikinci bölümün son üç ölçüsü olan 88-100. ölçüler gösterilmektedir.

Örnek 34: 88-100. ölçüler

98-99. ölçüler: II. Obuva partisinde, 99. ölçünün ilk sekizliğine kadar uzayan “Mib” sesi; I. klarinet partisinde ikilik “Dob” ve ardından 99. ölçünün ilk sekizliğine kadar uzayan “Solb” sesi yer almaktadır. I. Obuva ve II. klarinet partilerinde ise 24.

ölçünün son dörtlüğünde flüt partisinde duyurulan figür, aynı seslerle, süre değerleri uzatılmış olarak duyurulmakta ve “La” sesiyle 99. ölçünün ilk sekizliğinde sona ermektedir. Obuva ve klarinet partilerine dikey olarak baktığımızda yine aynı ölçülerde keman ve viyola partilerinde duyurulan “Dob-Mib-Solb” seslerine ek olarak birde “La” sesi yer almaktadır. Bu sesler ise “Dob Majör Yedili” akorunu oluşturmaktadır.

98-100. ölçüler: Viyolonsel partisindeki birkaç küçük değişiklik dışında, viyolonsel ve kontrabas partilerinde, örnek 19’da gösterilen üç ölçülük birinci malzeme (bas motifi) kullanılmakta ve ikinci bölüm bu malzeme ile sona ermektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SENFONİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1 Biçimsel Çözümleme

Ahmed Adnan Saygun'un 1. Senfoni'sinin üçüncü bölümü '*Menuet*' formundadır. Üçüncü bölümün biçimsel kuruluşu tablo 4'de gösterilmektedir. Tabloda soldan sağa toplam beş kolon bulunmaktadır. İlk kolon, ana bölme oluşturulan unsurların partisyonda bulunduğu ölçülerin sayılarını verir. İkinci kolon, ana bölme oluşturulan unsurların uzunluğunu içeren ölçü adedini, üçüncü kolon, ana bölme oluşturulan unsurların tanımını göstermektedir. Dördüncü kolonda ana bölme, beşinci kolonda ise ana bölmenin ölçü sayısı gösterilmektedir.

TABLO 4: Saygun Op. 29 1. Senfoni Üçüncü Bölümde Biçimsel Kuruluş

ÖLÇÜ SAYISI	UZUNLUK	ANA BÖLMENİN UNSURLARI	ANA BÖLME	ANA BÖLME UZUNLUĞU
1-16	16 ölçü	a	A	51 ölçü
17-25	9 ölçü	b		
26-33	8 ölçü	a		
17-25	9 ölçü	b		
26-35	9 ölçü	a		
36-68	33 ölçü		B	33 ölçü
1-16	16 ölçü	a	A	51 ölçü
17-25	9 ölçü	b		
26-33	8 ölçü	a		
17-25	9 ölçü	b		
26-35	9 ölçü	a		

Üçüncü Bölümün Kuruluşu

A	: 1 - 35. ölçüler
B	: 36 - 68. ölçüler
<u>A</u>	: 1 - 35. ölçüler
Toplam	: 135 ölçü

A (1 - 35. ölçüler) : Üç kısımdan oluşmaktadır.

a (1 - 16. ölçüler) : İki cümleden oluşmaktadır.

Birinci cümle (1 – 8. ölçüler) : İki kısma ayrılmaktadır.

Soru cümlesi (1 – 4. ölçüler): 4 ölçü

Yanıt cümlesi (5 – 8. ölçüler): 4 ölçü

İkinci cümle (9 – 16. ölçüler) : İki kısma ayrılmaktadır.

Soru cümlesi (9 – 12. ölçüler): 4 ölçü

Yanıt cümlesi (13 – 16. ölçüler): 4 ölçü

b (17 - 25. ölçüler) : 9 ölçü

a¹ (26 - 33. ölçüler) : Bir cümleden oluşmaktadır.

Cümle (26 – 33. ölçüler) : İki kısma ayrılmaktadır.

Soru cümlesi (26 – 29. ölçüler): 4 ölçü

Yanıt cümlesi (30 – 33. ölçüler): 4 ölçü

b (17 - 25. ölçüler) : 9 ölçü

a² (26 - 33. ölçüler) : Bir cümleden oluşmaktadır.

Cümle (26 – 33. ölçüler) : İki kısma ayrılmaktadır.

Soru cümlesi (26 – 29. ölçüler): 4 ölçü

Yanıt cümlesi (30 – 35. ölçüler): 4 ölçü

B (36 - 68. ölçüler) : 7 cümle ve bir kodetta'dan oluşan tek bir bütün olarak değerlendirilmektedir.

Birinci cümle (36 - 39. ölçüler) : 4 ölçü

İkinci cümle (40 - 42. ölçüler) : 3 ölçü

Üçüncü cümle (43 - 46. ölçüler): 4 ölçü

Dördüncü cümle (47 - 49. ölçüler) : 3 ölçü

Beşinci cümle (50 - 51. ölçüler): 2 ölçü

Altıncı cümle (52 - 56. ölçüler) : 5 ölçü

Yedinci cümle (57 - 59. ölçüler): 3 ölçü

Kodetta (60 – 68. ölçüler) : 9 ölçü

A (1 - 35. ölçüler) : Üç kısımdan oluşmaktadır.

a (1 - 16. ölçüler) : İki cümleden oluşmaktadır.

Birinci cümle (1 – 8. ölçüler) : İki kısma ayrılmaktadır.

Soru cümlesi (1 – 4. ölçüler): 4 ölçü

Yanıt cümlesi (5 – 8. ölçüler): 4 ölçü

İkinci cümle (9 – 16. ölçüler) : İki kısma ayrılmaktadır.

Soru cümlesi (9 – 12. ölçüler): 4 ölçü

Yanıt cümlesi (13 – 16. ölçüler): 4 ölçü

b (17 - 25. ölçüler) : 9 ölçü

a¹ (26 - 33. ölçüler) : Bir cümleden oluşmaktadır.

Cümle (26 – 33. ölçüler) : İki kısma ayrılmaktadır.

Soru cümlesi (26 – 29. ölçüler): 4 ölçü

Yanıt cümlesi (30 – 33. ölçüler): 4 ölçü

b (17 - 25. ölçüler) : 9 ölçü

a² (26 - 33. ölçüler) : Bir cümleden oluşmaktadır.

Cümle (26 – 33. ölçüler) : İki kısma ayrılmaktadır.

Soru cümlesi (26 – 29. ölçüler): 4 ölçü

Yanıt cümlesi (30 – 35. ölçüler): 4 ölçü

3.2. Motifsel, Modal ve Armonik Çözümleme

3.2.1. Birinci Bölme

1-8. ölçüler: I. Keman ve viyola partilerinde, birinci bölmenin motifi, aynı zamanda üçüncü bölümde kullanılan ilk malzeme yer almaktadır. Örnek 35'de 4-8. ölçülerde I. keman partisinde yer alan ilk malzeme gösterilmektedir.

Örnek 35: 1-8. ölçülerde I. keman partisi

I. Kemanlar

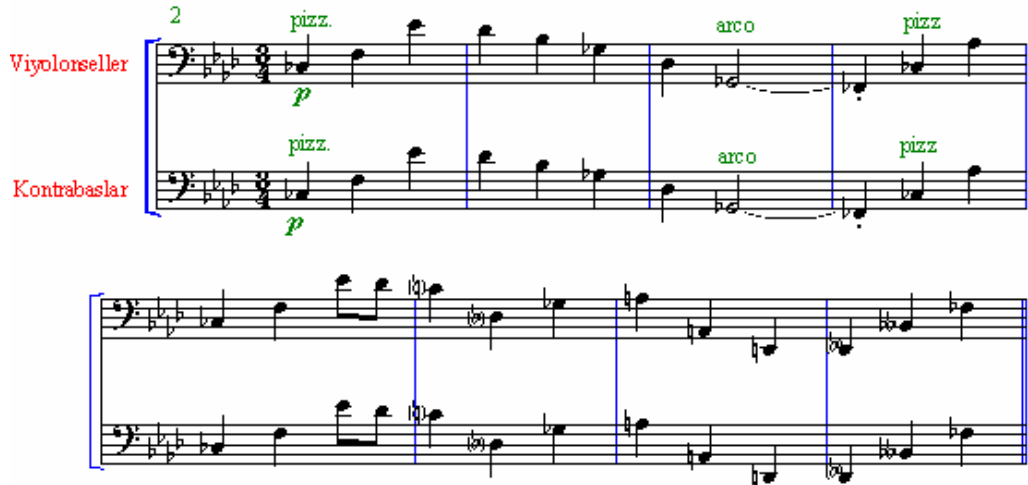
I. Keman ve viyola partilerinde, 4-8. ölçülerde yer alan birinci malzemede “Eolyen” (Fa Karar) dizisi kullanılmaktadır. Dizinin altıncı derecesi olan “Reb” sesi yanında “Re” sesi de kullanıldığından, “Eolyen” (Fa Karar) dizisi ile “Doryen” (Fa Karar) dizisinin birlikte kullanıldığı ya da altıncı derecenin altere edildiği seçenekleri karşımıza çıkmaktadır.

2-9. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde, çoğunlukla dörtlük süre değerlerinden oluşan ‘pizzicato’ bir bas partisi yer almaktadır. Bu parti aynı zamanda üçüncü bölümde kullanılan ikinci malzeme durumundadır. Örnek 36’da bu eşlik gösterilmektedir.

Örnek 36: 2-9. ölçülerdeki Viyolonsel ve kontrabas partileri

Viyolonsel

Kontrabasslar

İlk on ölçüde kromatik olarak “Sol” sesi hariç tüm seslerin kullanıldığı bu partinin 4. ölçüsünde, “Reb” ve ‘arco’ yönergesiyle “Solb” sesleri duyurulmaktadır. Bu sesler, yatay olarak “Solb” üzerine kurulmuş bir majör beşli akoru oluşturduğu gibi I. kemanlar ve viyolalar tarafından sunulan ezgideki “Do” sesi basamak olarak değerlendirildiğinde, dikey olarak da “Solb” üzerine kurulmuş bir majör beşli akorunu oluşturmaktadır. 4. ölçüde de yatay olarak bu akor sesleri yer almaktadır. Bu değerlendirmelerden hareket edildiğinde viyolonsel ve kontrabasların; 2. ölçüde beşlisi altere edilmiş tonik yedili, 3. ve 4. ölçülerde kök sesi altere edilmiş ikinci derece beşli, 5. ölçüde beşlisi ve kök sesi altere edilmiş tonik, 6. ölçüde beşlisi altere edilmiş tonik yedili, 7. ölçüde beşlisi altere edilmiş dominant dokuzlu, 8. ölçüde kök sesi ve beşlisi altere edilmiş altıncı derece yedili akoru, 9. ölçüde ise kök sesi ve beşlisi altere edilmiş üçüncü derece akor seslerini duyurduğunu söyleyebiliriz. Diğer taraftan bu sesleri, kromatik diziden elde edilmiş sesler olarak da değerlendirebiliriz.

5-8. ölçüler: II. Keman partisinde, ‘staccato’ olarak sekizlik ve dörtlük süre değerlerinin kullanıldığı üçüncü malzeme olarak adlandırdığımız bir eşlik partisi yer almaktadır. Bu eşlik partisinde “Eolyen” (Fa Karar) dizisi kullanılmaktadır. Örnek 37’de beşlik partisi gösterilmektedir.

Örnek 37: 5-8. ölçülerde II. keman partisi

9. ölçü: Viyola partisinde, “Eolyen” (Fa Karar) dizisinin kök sesi, sekizlik üç nota ile duyurulmaktadır. aynı eşlik 10. ölçüde II. keman partisinde, 11. ölçüde viyolonsel, 12. ölçüde tekrar II. keman partisinde yer almaktadır.

10-16. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde, örnek 36’da gösterilen ikinci malzeme kullanılmakta dolayısıyla aynı çalgıların 4-8. ölçüleri tekrar edilmektedir. Kontrabas partisi, 14-15. ölçülerde boş bırakılmıştır.

12-16. ölçüler: Flüt ve I. klarinet partilerinde ikinci malzeme, I. obuva ve I. fagot partilerinde bırakıldığı yerden duyurulmaktadır (partisyonunda 4-8. ölçüler)

13-16. ölçüler: Viyola partisinde, aynı ölçülerde viyolonsellerde duyurulan ikinci malzeme bir sekizli yukarıdan duyurulmaktadır.

16-25. ölçüler: Bu ölçülerde yaylı çalgılarda dördüncü malzeme olarak adlandırdığımız bir yapı yer almaktadır. Bu yapı, ilk olarak viyolonsel ve kontrabaslarda, sonrasında kanonik sekvansiyonlarla viyola, II. keman ve son olarak da I. kemanlarda (bir ses alttan) duyurulup kontrapuantal bir yazı ile işlenmektedir. 23. ölçüye kadar çıkıcı nitelikte olan bu yapı tepe noktasına ulaştığı 23. ölçüden itibaren inici olarak ilerlemektedir. Viyolonsel ve kontrabaslar, 21 ve 22. ölçülerde çizgisel olarak bir oktav farkla duyurmaya başladıkları “La” sesine 23 ve 24. ölçüde yerleşmektedirler. Bu ses, 26. ölçüde duyurulacak olan birinci malzemedeki “Lab” sesinin taze gelmesini sağlamaktadır. 16-25. ölçülerde yaylı çalgıların partilerinde “Lid” (Fa Karar) dizisi kullanılmaktadır. Örnek 38’de “Lid” (Fa Karar) dizisi, örnek 39’da ise 16-20. ölçülerdeki yaylı çalgıların partileri, dördüncü malzemeye örnek olarak verilmektedir.

Örnek 38 : “Lid” (Fa Karar) dizisi

Örnek 39: 16-20. ölçülerdeki yaylı çalgıların partileri

16

I. Kemanlar

II. Kemanlar

Viyolalar

Viyolonsel

Kontrabaslar

26-29. ölçüler: I. Klarinet partisinde, örnek 35’de gösterilen birinci malzemenin ilk dört ölçüsü aynı şekilde duyurulmakta ve 29. ölçüdeki “Do” sesi, 32. ölçünün ilk sekizliğine kadar uzatılmaktadır.

26-29. ölçüler: I. Fagot partisinde, örnek 36’da gösterilen ikinci malzeme aynı şekilde kullanılmakta ve örnek 36’da 3. ölçüde çizgisel olarak duyurulan “Reb-Solb” sesleri, 29. ölçüdeki I. fagot partisinde birlikte duyurulmaktadır.

26-28. ölçüler: Viyolonsel partisinde 26. ölçüden başlayarak, ezgide yer alan “Fa” karar sesine göre, kök sesi ve beşlisi altere edilmiş tonik akorunun birinci ve beşinci dereceleri (Fab-Dob) birlikte duyurulmakta, 28. ölçüde dörtlük süre değerleri ile duyurulan bu akora, altıncı derece akorda eklenmektedir. Viyolonsel partisinde yer alan bu figür, yeni bir malzeme olduğundan beşinci malzeme olarak adlandırılmaktadır. Örnek 40’da beşinci malzeme olarak adlandırdığımız 26-28. ölçülerdeki viyolonsel partisi gösterilmektedir.

30-33. ölçüler: II. Obuva partisinde, örnek 35’de gösterilen birinci malzemenin 5-8. ölçüleri yer almaktadır. I. Obuva partisinde ise aynı ezgi, bir sekizli yukarıdan katlanmaktadır.

30-32. ölçüler: I. Fagot partisinde, örnek 37’de gösterilen üçüncü malzemenin ilk iki ölçüsü aynı seslerle duyurulmakta, örnek 37’de gösterilen üçüncü malzemenin geri kalan kısmı ise 32-33. ölçülerde II. klarinet partisinde duyurulmaktadır. 32-33. ölçülerde I. klarinet partisinde, aynı ölçülerdeki II. klarinet partiside dördü yukarıdan duyurulmaktadır. 30-32. ölçülerde II. fagot partisinde dördük ve sekizlik süre değerleri ile tonik sesi (Fa) duyurulmaktadır. II. Fagot partisinde yer alan bu yapı, 10. ölçüde II. keman partisinde yer alan yapıdan elde edilmektedir.

33. ölçüde yer alan birinci dolaptan, 17. ölçüye bir dönüş yapılmakta devamında ikinci dolaba (34-35. ölçüler) geçilmektedir.

34-35. ölçüler: Bu ölçülerde II. fagot, korno, viyolonsel ve kontrabas partilerinde değişiklik yapılmaktadır. Bu çalgıların partilerini dikey olarak ele aldığımızda; dominant kök sesi olan “Do” sesi; II. fagot, viyolonsel ve kontrabas partilerinde 34. ölçünün ilk dördlüğünde yer almaktadır. 34. ölçünün ikinci dördlüğünden başlayarak 35. ölçünün sonuna kadar bastan tize doğru II. fagotta “Fa”, kornolarda “Do-La”, sesleri birlikte duyurulmaktadır. A bölmesi, üçlüsü majör olan tonik akoru ile diğer bir deyişle ‘piccardi üçlüsü’ ile sona ermektedir.

3.2.2. İkinci Bölme

36-38. ölçüler: Flüt partisinde, “Mi” sesi 39. ölçünün sonuna kadar duyurulmakta, ilk iki ölçüde bir sekizli yukarıdaki “Mi” sesi çarpma sesi olarak kullanılmaktadır. “Mi” sesi 38. ölçüde I. ve II. obuva partilerinde kullanılan A. Adnan Saygun’un ‘Töresel Musiki’ adlı kitabında belirttiği “Ayrık Diton Pentaton”⁸ (Mi Karar) dizisinden elde edilmektedir. Örnek 41’de “Ayrık Diton Pentaton” (Mi Karar) dizisi gösterilmektedir.

Örnek 41: “Ayrık Diton Pentaton” (Mi Karar) dizisi

36-39. ölçüler: I. ve II. korno ile II. fagot partisinde, 34. ölçüde başlayan “Fa-La-Do” akoru bu ölçülerde de duyurulmaktadır.

38-39. ölçüler: I. Obuva partisinde, altıncı malzeme olarak adlandırdığımız ritmik olarak sekizlik üçlemelerden oluşan ve çarpma seslerinin kullanıldığı bir cümle yer almaktadır. Altıncı malzeme, örnek 41’de gösterilen “Ayrık Diton Pentaton” (Mi Karar) dizisinin ilk trikord’u kullanılmaktadır. II. Obuva partisinde ise altıncı malzeme, bölünerek ve özetlenerek kullanılmaktadır. I. ve II. obuva partisine baktığımızda özellikle çarpma sesleri ve bunu takip eden ilk seslerde, dikey olarak ikili aralıklarının oluştuğunu görmekteyiz. Örnek 42’de altıncı malzeme olarak adlandırdığımız I. ve II. obuva partilerinin 38-39. ölçüleri gösterilmektedir.

Dipnot:

8 (Töresel Musiki) kitabı, sayfa: 12

Örnek 42 : I. ve II. obuva partilerinin 38-39. ölçüleri

The image shows a musical score for two oboe parts, labeled 'I Obuva' and 'II'. The score is for measures 38 and 39. The key signature has one flat (B-flat) and the time signature is 3/4. The first staff (I) starts with a treble clef and a key signature of one flat. It contains a melodic line with a triplet of eighth notes in measure 38, followed by a triplet of sixteenth notes in measure 39. The second staff (II) starts with a bass clef and a key signature of one flat. It contains a melodic line with a triplet of eighth notes in measure 38, followed by a triplet of sixteenth notes in measure 39. Red annotations highlight specific melodic lines and triplet markings. The number '38' is written in green above the first staff.

40-45. ölçüler: I. ve II. korno ile II. fagot partisinde, aynı çalgıların 34-39. ölçülerde duyurduğu akor yer almaktadır. Aynı akor, bu ölçülerde viyolonsel ve viyola partilerinde yer almaktadır. Viyolonseller “Fa-Do”, viyolalar “Do-La” seslerini duyurmaktadırlar.

41-42. ölçüler: I. ve II. klarinet partilerinde, örnek 42’de gösterilen altıncı malzeme, aynı seslerle yer almaktadır. I. Klarinet, örnek 42’deki I. obuva partisini; II. klarinet, II. obuva partisini duyurmaktadır.

42-44. ölçüler: I. Obuva partisinde, 42. ölçünün son dördlüğünde örnek 41’de gösterilen dizi sesleri kullanılarak, sekizlik üçleme ile bir bağlaç yer almaktadır. I. Obuva partisinin 43-44. ölçülerinde ise altıncı malzeme, “Ayrık Diton Pentaton” (Mi Karar) dizisinin 2. trikord’unun sesleri ile kullanılmaktadır. I. Obuva partisinin 43-44. ölçülerinde altıncı malzemede sekizlik tek çarpma notası yerine, on altılık iki çarpma notası kullanılmaktadır. II. Obuva partisinde, aynı çalgının 38-39. ölçülerindeki benzer bir yapı yer almakta ve yine sekizlik çarpma sesinin yerini, iki on altılık çarpma notası almaktadır. Obuva partilerine bakıldığında, çarpma sesleri ve devamındaki ilk seslerde dikey olarak ikili aralıkları oluşmakta bu aralık, 55. ölçüye kadar buna benzer yapı içeren partilerde de görülmektedir.

43-44. ölçüler: I. Klarinet partisinde, 38-39. ölçülerde I. obuva partisinde yer alan figür, aynı seslerle yer almaktadır. II. Klarinet partisinde ise aynı ölçülerdeki I. klarinet partisini, bölünerek ve özetlenerek duyurulmaktadır.

44. ölçü: Flüt partisinde, örnek 42’de gösterilen yapı “Ayrık Diton Pentaton” (Mi Karar) dizisinden elde edilen “Fa-la-Do-Mi” sesleri kullanılarak duyurulmakta ve örnek 42’de gösterilen çarpma notaları kullanılmamaktadır.

45-46. ölçüler: Flüt partisinde, “Mi-Fa-Fa#-Sol-La-Si-Do-Re” seslerinin kullanıldığı inici sekizlik üçlemeler yer almaktadır. Bu yapı, 46. ölçüde yer alacak olan altıncı malzemeye bağlanmaktadır. Flüt partisinde yer alan sesleri, “La” sesini karar sesi olarak alırsak “Hüseyni” makamının çıkıcı ve inici sesleri olarak tanımlayabiliriz. Diğer taraftan “Sol-Fa#-Fa-Re” seslerini ayrı olarak ele aldığımızda; bu sesler, “Ayrık Alaca Dor” dizisini oluşturan tetrakord yapısına uymaktadır.

45-46. ölçüler: Aynı ölçülerde flüt partisinde yer alan yapı, I. obuva ve I. klarinet partisinde de yer almaktadır. Bu çalgıların partilerinin ilk dörtlük süre değerinde, sekizlik üçlemeler çıkıcı, diğerleri inici niteliktedir. I. Obuva partisinde “Hüseyni” (Re Karar), II. klarinet partisinde ise “Hüseyni” (La Karar) dizileri kullanılmaktadır. Bu diziler, politonal bir yapı oluşturmaktadırlar. Flüt partisinde olduğu gibi bu çalgıların partilerindeki kromatik sesler de, farklı bir bakış açısı ile “Ayrık Alaca Dor” dizisini oluşturan tetrakord yapısına uymaktadır.

46-50. ölçüler: Örnek 42’de gösterilen altıncı malzemenin ikinci dörtlüğünde yer alan yapı, 46. ölçünün son dörtlüğünden, 47. ölçünün sonuna kadar flüt partisinde tekrarlanmaktadır. 48. ölçüden başlayarak, aynı çalgının 38-39. ölçülerindeki gibi “Mi” sesi, flüt partisinde 50. ölçüye kadar duyurulmaktadır.

48-49. ölçüler: 41-42. ölçülerde I. klarinet partisinde yer alan yapı, bu ölçülerde yine I. klarinet partisinde aynı seslerle duyurulmaktadır. II. Klarinet partisinde ise aynı yapı, özetlenerek ve bölünerek ele alınmaktadır.

48-51. ölçüler: Viyolonsel partisinde, ‘pizzicato’ yönergesi ile ölçünün birinci dörtlüğünde üç sesli, üçüncü dörtlüğünde son akor hariç iki sesli akorlar yer almakta, ölçünün ikinci dörtlüğü ise boş bırakılmaktadır. Viyola partisinde de benzer bir yapı

yer almakta fakat bu çalgıda ölçünün ilk dörtlüğünde akor yerine tek olarak bir akor sesi duyurulmaktadır. Bu çalgılarda 48. lüden 49. lünün son dörtlüğüne kadar “Fa-La-Do”, 49. lünün son dörtlüğünden itibaren “Re-Fa-La”, devamında ise “Do-Mi-Sol” akoru duyurulmaktadır. Bu akorlar, “Fa” sesi karar sesi olarak kabul edildiğinde sırasıyla; Tonik-Altıncı Derece-Dominant akorları olarak tanımlanmaktadır. Aynı lülerde I. ve II. keman partilerinde de ‘pizzicato’ yönergesi ile sekizlik, sekizlik üçleme ve dörtlük süre değeriilerinden oluşan çizgisel bir yapı, viyolonsel ve viyolalar tarafından duyurulan akor seslerinden oluşmaktadır. I. Keman ve II. keman partilerinde duyurulan sesler de dahil edildiğinde yaylı çalgılarda duyurulan akorlar, Tonik Yedili-Altıncı Derece Yedili-Dominant Yedili akorları haline gelmektedir. Yaylı algıların partilerinde yer alan bu yapı, eserde kullanılan yedinci malzemedir. rnek 43’de yedinci malzeme olarak adlandırdığımız 48-51. lülerdeki yaylı çalgıların partileri gösterilmektedir.

rnek 43: 48-51. lülerdeki yaylı çalgıların partileri

49-54. lüler: 42-44. lülerde obuva partilerinde yer alan yapı, başına ek, ve sonunda küçük bir değışiklik yapılarak, 49-52. lülerinde aynı seslerle obuva partilerinde tekrarlanmaktadır. I. ve II. obuva partilerinin 52-53. lülerinde de bu

yapı tekrarlanmaktadır. 53. ölçünün son dörtlüğünde I. ve II. obuva partilerinde yer alan figür, 54. ölçüde her dörtlükte tekrarlanmaktadır.

50-54. ölçüler: 41-43. ölçülerde I. klarinet partisinde yer alan yapı, aynı seslerle yine I. klarinet partisinin 50-52. ölçülerinde duyurulmaktadır. I. Klarinet partisinin 53. ölçüsünde, 52. ölçüsünde yer alan yapı tekrarlanmaktadır. 53. ölçünün son dörtlüğünde yer alan figür ise 54. ölçünün her dörtlüğünde tekrarlanmaktadır.

50-54. ölçüler: 43-44. ölçülerde II. klarinet partisinde yer alan yapı, bölünerek ve geliştirilerek aynı seslerle II. klarinet partisinin 50-53. ölçülerinde duyurulmaktadır. 53. ölçünün son dörtlüğünde yer alan figür ise, 54. ölçünün her dörtlüğünde tekrarlanmaktadır.

52-54. ölçüler: 44. ölçünün ilk iki dörtlük süre değerinde flüt partisinde yer alan yapı, tekrarlarla yine flüt partisinin 52-53. ölçülerinde duyurulmaktadır. 53. ölçünün son dörtlüğünde yer alan figür ise 54. ölçünün her dörtlüğünde tekrarlanmaktadır.

52-57. ölçüler: Korno partisinde, 45. ölçüde flüt partisinden elde edilen “Fa-Re”, fagot partisinde ise 45. ölçüde obuva partisinden elde edilen bir sekizli aralığı ile “Sib” sesleri, 57. ölçünün ilk sekizliğine kadar birlikte duyurulmaktadır. Diğer taraftan bu akor, 40-45. ölçülerde aynı çalgıların partilerinde yer alan “Fa-La-Do” akoru tonik kabul edildiğinde, “Birinci Çevrim Alt Çeken” akorudur.

52-53. ölçüler: Viyolonsel partisinde “Zirgüleli Hicaz”⁹ dizisinden elde edilen sesler, sekizlik üçlemelerle 53. ölçünün ilk dörtlüğüne kadar duyurulmaktadır. Kontrabaslar, 52. ölçüde viyolonsel partisini bir sekizli aşağıdan katlamaktadırlar. Sekizinci malzeme olarak adlandırdığımız viyolonsel partisindeki bu yapı, kanonik sekvenslerle tüm yaylı çalgılarda 56. ölçüye kadar duyurulmaktadır. Örnek 44’de “Zirgüleli Hicaz” (Do Karar) dizisi, örnek 45’de ise sekizinci malzeme olarak adlandırdığımız viyolonsel partisinin 52-53. ölçülerinde yer alan yapı gösterilmektedir.

Dipnot:

9 (Türk Musikisi Dersleri, Zeki Yılmaz) Çağlar Yayınları, İstanbul-2001, sayfa: 100

60-67. ölçüler: Viyolonsel partisinde, “Zirgüleli Hicaz” (Do Karar) dizisinden elde edilen “Reb” sesi, sekizlik üçlemelerle 66. ölçünün ilk dörtlüğüne kadar duyurulmaktadır. 66. ölçünün ikinci dörtlüğünde, viyolonsel partisi boş bırakılmakta devamında ise sekizlik üçlemelerin ilkinde sus, iki ve üçüncü seslerinde yine “Reb” sesi duyurulmaktadır. 67. ölçünün ilk dörtlüğünde viyolonsel partisinde, yine sekizlik üçlemeler yer almakta ve bu üçlemedeki ilk sekizlikte yine “Reb” sesi duyurulmaktadır. Devamında ise viyolonsel partisi, ikinci bölmenin sonuna kadar (68. ölçü) boş bırakılmaktadır. Kontrabas partisi ise 60-67. ölçülerde viyolonsel partisini bir sekizli aşağıdan katlamaktadır.

62-63. ölçüler: Korno partilerinde “Zirgüleli Hicaz” (Do Karar) dizisinden elde edilen “Reb-Sol”, fagot partilerinde ise aynı diziden elde edilen “Lab-Mi” sesleri 63. ölçünün son dörtlüğüne kadar birlikte akor olarak duyurulmakta, 63. ölçünün son on altılık süre değerinden başlamak üzere; kornolar aynı diziden “Mib-Si”, fagotlar ise “Do-Fa#” seslerini, 68. ölçünün son sekizliğine kadar yine birlikte duyurmaktadırlar. Birlikte duyurulan ilk akor “Sol-Reb-Lab-Mi”, ikinci akor ise “Mib-Si-Fa#-Do” şeklinde “Zirgüleli Hicaz” (Do Karar) dizisinden elde edilen beşlilerle oluşturulmaktadır. Korno ve fagot partilerinde yer alan bu yapı, kullanılan dizi hariç aynı çalgıların 52-57. ölçülerindeki partilerinden elde edilmektedir. Örnek 46’da ikinci bölmenin son dört ölçüsü gösterilmektedir.

Örnek 46: İkinci bölmenin son dört ölçüsü (65-68. ölçüler)

65

I
Fagot
II

I
Fa Korno
II

Viyolonseller

Kontrabaslara

Da Capo

3.2.3 Üçüncü Bölme

Üçüncü bölme, birinci bölmenin tekrarı olduğundan, birinci bölümdeki tespitler bu bölme de geçerlidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SENFONİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. Biçimsel Çözümleme

Ahmed Adnan Saygun'un 1. Senfoni'sinin dördüncü bölümü '*Rondo*' formundadır. Dördüncü bölümün biçimsel kuruluşu tablo 5'de gösterilmektedir. Tabloda soldan sağa toplam üç kolon bulunmaktadır. İlk kolon, ana bölmenin partisyonda bulunduğu ölçülerin sayılarını verir. İkinci kolonda ana bölme, üçüncü kolonda ise ana bölmenin uzunluğu ölçü sayısı ile gösterilmektedir.

TABLO 5: Saygun Op. 29 1. Senfoni Dördüncü Bölümde Biçimsel Kuruluş

ÖLÇÜ SAYISI	ANA BÖLME	ANA BÖLME UZUNLUĞU
1-22. ölçüler	A	22 ölçü
23-52. ölçüler	B	30 ölçü
53-74. ölçüler	A	22 ölçü
75-133. ölçüler	C	59 ölçü
134-166. ölçüler	A	33 ölçü

Dördüncü Bölümün Kuruluşu

A	: 1 - 22. ölçüler
B	: 23 - 52. ölçüler
A	: 53 - 74. ölçüler
C	: 75 - 133. ölçüler
<u>A</u>	<u>: 134 - 166. ölçüler</u>
Toplam	: 166 ölçü

A (1 - 22. ölçüler) : Birbirine koşut iki dönemden oluşmaktadır.

Birinci dönem (1 - 11. ölçüler) : Dört cümleden oluşmaktadır.

a (1 - 2. ölçüler) : 2 ölçü

a¹ (3 - 4. ölçüler) : 2 ölçü

b (5 - 6. ölçüler) : 2 ölçü

b¹ (7 - 11. ölçüler) : 5 ölçü

İkinci dönem (12 - 22. ölçüler) : Dört cümleden oluşmaktadır.

a² (12 - 13. ölçüler) : 2 ölçü

a³ (14 - 15. ölçüler) : 2 ölçü

b² (16 - 17. ölçüler) : 2 ölçü

b³ (18 - 22. ölçüler) : 5 ölçü

B (23 - 52. ölçüler) : İki kısma ayrılmaktadır.

Birinci kısım (23 - 39. ölçüler)

İkinci kısım (40 - 52. ölçüler) : Üç cümleden oluşmaktadır.

a (40 - 42. ölçüler) : 3 ölçü

a¹ (43 - 44. ölçüler) : 2 ölçü

a² (45 - 52. ölçüler) : 8 ölçü

A (53 - 74. ölçüler) : Birbirine koşut iki dönemden oluşmaktadır.

Birinci dönem (53 - 62. ölçüler) : Üç cümleden oluşmaktadır.

a⁴ (53 - 58. ölçüler) : 6 ölçü

b⁴ (59 - 60. ölçüler) : 2 ölçü

b⁵ (61 - 62. ölçüler) : 2 ölçü

İkinci dönem (63 – 74. ölçüler) : Dört cümleden oluşmaktadır.

a^5 (63 – 66. ölçüler) : 4 ölçü

b^6 (67 – 68. ölçüler) : 2 ölçü

b^7 (69 – 70. ölçüler) : 2 ölçü

b^8 (71 – 74. ölçüler) : 4 ölçü

C (75 – 133. ölçüler) : Beş kısma ayrılmaktadır.

Birinci kısım (75 – 86. ölçüler) : Üç cümleden oluşmaktadır

a (75 – 79. ölçüler) : 5 ölçü

a^1 (79 – 83. ölçüler) : 5 ölçü

a^2 (83 - 86. ölçüler) : 4 ölçü

İkinci kısım (87 – 98. ölçüler) : Üç cümleden oluşmaktadır.

b (87 – 91. ölçüler) : 5 ölçü

b^2 (92 – 96. ölçüler) : 5 ölçü

b^3 (96 – 98. ölçüler) : 3 ölçü

Üçüncü kısım (99 – 113. ölçüler) : Dört cümleden oluşmaktadır.

c (99 – 104. ölçüler) : 6 ölçü

c^1 (105 – 109. ölçüler) : 5 ölçü

c^2 (109 – 114. ölçüler) : 6 ölçü

c^3 (114 – 119. ölçüler) : 6 ölçü

Dördüncü kısım (119 – 127. ölçüler) :

d (119 – 123. ölçüler) : 5 ölçü

e (124 – 127. ölçüler) : 4 ölçü

Dönüş köprüsü (128 – 133. ölçüler)

A (134 – 166. ölçüler) : Birbirine koşut iki dönemden oluşmaktadır.

Birinci dönem (134 - 146. ölçüler) : Dört cümleden oluşmaktadır.

a (134 – 136. ölçüler) : 3 ölçü

a^1 (137 – 138. ölçüler) : 2 ölçü

b (139 – 141. ölçüler) : 3 ölçü

b^1 (142 – 146. ölçüler) : 5 ölçü

İkinci dönem (147 – 157. ölçüler) : Dört cümleden oluşmaktadır.

a^2 (147 – 148. ölçüler) : 2 ölçü

a^3 (149 – 150. ölçüler) : 2 ölçü

b² (151 – 153. ölçüler): 3 ölçü

b³ (154 – 157. ölçüler) : 4 ölçü

Kodetta (158 – 166. ölçüler) : 9 ölçü

4.2. Motifsel, Modal ve Armonik Çözümleme

4.2.1. Birinci Bölme

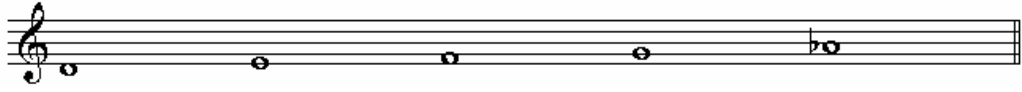
1-10. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde, aksak ritimlerden oluşan ve dördüncü bölümün birinci malzemesi olarak adlandırdığımız bir yapı, çoğunlukla sekizlik süre değerleri ile yer almaktadır. Bu malzeme tartımlar ve ölçü birimleri değişmektedir. Örnek 47’de birinci malzeme olarak adlandırdığımız viyolonsel ve kontrabas partilerinin 1-11. ölçüleri gösterilmektedir.

Örnek 47: Viyolonsel ve kontrabas partilerinin 1-11. ölçüleri

The musical score for Example 47 consists of three systems of music for Violoncello and Contrabass. The first system (measures 1-4) is marked with a piano (*p*) dynamic. The second system (measures 5-8) is marked with a forte (*f*) dynamic. The third system (measures 9-11) is also marked with a forte (*f*) dynamic. The score features a complex, syncopated rhythm with various rhythmic values and articulation marks.

Örnek 47’de gösterilen birinci malzeme, “Re-Mib-Mi-Fa-Sol-Lab-La-Sib” seslerinden oluşmaktadır. Bu sesler; “Re-Mi-Fa-Sol-La-Sib”, “Re-Mib-Fa-Sol-La-Sib”, “Re-Mi-Fa-Sol-Lab-Sib”, “Re-Mib-Fa-Sol-Lab-Sib” gibi dizilerde mevcut olsa da, tarafımızdan “Re-Mi-Fa-Sol-Lab” ve “La-Si-Do-Re-Mib” “Karcıgar Beşli”lerinden oluştuğu değerlendirilmektedir. Örnek 48’ de “Karcıgar Beşlisi” (Re Karar) gösterilmektedir.

Örnek 48: “Karcıgar Beşlisi” (Re Karar)

11-16. ölçüler: I. Korno partisinde, 11. ölçünün son sekizliğinde başlayan ve 16. ölçünün ilk sekizliğinde sonlanan birinci malzemenin karar sesi olan “Re” sesi duyurulmakta, II. korno partisinde ise I. korno partisi bir sekizli aşağıdan katlanmaktadır.

12. ölçü: Flüt ve I. obuva partisinde, birinci malzemenin ilk ölçüsündeki figür bir sekizli yukarıdan duyurulmaktadır. II. Obuva ise aynı figürü bir sekizli aşağıdan seslendirmektedir.

12. ölçü: Klarinet partilerinde, bir sekizli aralığı ile birinci malzemenin karar sesi olan “Re” sesi, sekizlik süre değerleri ile duyurulmaktadır.

12-22. ölçüler: I. ve II. keman partilerinde birinci malzeme, küçük değişikliklerle bir sekizli yukarıdan duyurulmaktadır. I. Keman partisi, 12 ve 14. ölçülerin başında II. keman partisini bir sekizli yukarıdan katlamaktadır.

12-15. ölçüler: Fagot partilerinde, bir sekizli aralığı ile aynı ölçülerde viyolonsel partilerinde bulunan figürler duyurulmakta fakat ölçülerin ilk dörtlükleri boş bırakılmaktadır.

12-15. ölçüler: Viyolonsel ve viyola partilerinde birinci malzeme, değişikliklerle duyurulmaktadır.

13-15. ölçüler: Klarinet partilerinde 14. ölçü, 12. ölçünün tekrarıdır. Diğer ölçülerde ise birinci malzeme bölünerek kullanılmaktadır.

14. ölçü: Flüt, I. obuva ve II. obuva partilerinde, 12. ölçü tekrarlanmaktadır.

16-22. ölçüler: I. ve II. keman partilerinde, örnek 47'de gösterilen birinci malzemenin beşinci ölçüsünde başlayan yapı kullanılmaktadır. 18. ölçüden itibaren I. kemanların bu yapıyı bir sekizli yukarıdan duyurmasıyla, keman partilerinde bir sekizli aralığı oluşmaktadır.

16-22. ölçüler: Viyola ve viyolonsel partilerinde, aynı ölçülerde keman partilerinde yer alan yapı iki vuruş sonrasında tekrarlanmakta ve bir çeşit kanon oluşmaktadır. Bu çalgıların partilerinde, 16. ölçünün başı ve 18. ölçünün sonunda sekizlik süre değerleri ile birinci malzemenin karar sesi olan "Re" sesi duyurulmaktadır.

16-22. ölçüler: Kontrabas partisinde, 17. ölçünün son sekizliği hariç her sekizlik süre değerinde, birinci malzemenin karar sesi olan "Re" sesi sürekli tekrar edilmektedir.

16-22. ölçüler: Fagot partilerinde, bir sekizli aralığı ile birinci malzemenin karar sesi olan "Re" sesi, kontrabas partisindeki gibi her sekizlik süre değerinde değil çoğunlukla kuvvetli zamanlarda duyurulmakta, böylece aksak tartımlar vurgulanmış olmaktadır.

18-20. ölçüler: Flüt ve obuva partilerinde, 16 ve 17. ölçülerde keman partilerinde yer alan yapı, iki ölçü sonrasında küçük değişikliklerle tekrar edilmekte ve 20. ölçünün yarısında kalış yapmadan sonlanmaktadır. Klarinet partilerinde ise 18. ölçüde "Re" sesi, kontrabas partisinde olduğu gibi sekizlik süre değerleri ile

duyurulduktan sonra, 19. ölçüde, keman partilerinde 16 ve 17. ölçülerde yer alan yapı üç ölçü sonrasında küçük değişikliklerle duyurulmakta ve adeta havada bırakılmaktadır. Kalış yapılmayan flüt, obuva ve klarinet partilerini keman partileri tamamlamaktadır.

21. ölçü: Obuva ve klarinet partilerinde, birinci malzemeden elde edilen kısa bir figür yer almaktadır.

22. ölçünün son sekizliğinde partisi bulunan tüm çalgılarda, “Re” sesi duyurulmakta ve 23. ölçü ile birlikte ikinci bölme (B) başlamaktadır.

4.2.2. İkinci Bölme

23-30. ölçüler: 23. ölçüde I. ve II. obuva partilerinde , ‘*staccato*’ yönergesiyle sekizlik ve dörtlük süre değerlerinden oluşan bir yapı yer almaktadır. İkinci malzeme olarak adlandırdığımız bu yapı, küçük değişikliklerle 30. ölçüye kadar obuva partilerinde kullanılmaktadır. İkinci malzeme olarak adlandırdığımız 23. ölçüdeki I. ve II. obuva partisi örnek 49’da gösterilmektedir.

Örnek 49: 23. ölçüde I. ve II. obuva partisi

The image shows a musical score for two oboe parts, labeled I and II, in 8/8 time. The score starts at measure 23. Both parts play a staccato figure with a forte (f) dynamic marking. The figure consists of a sequence of notes: a quarter note, an eighth note, a quarter note, and an eighth note, followed by a quarter rest. The notes are: G4 (quarter), A4 (eighth), B4 (quarter), and C5 (eighth). The dynamic marking 'f' is written in green below the first note of each part.

23-27. ölçüler: Korno partilerinde, bir önceki ölçünün son sekizliğinde yeni bölmenin pedal sesi olarak duyurulan “Do#” sesi, 27. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurulmaktadır. Bu ses, 25. ölçüde fagot partilerinde kullanılan akor seslerinden elde edilmektedir.

23-26. ölçüler: I. Klarinet ve II. klarinet partilerinde, on altılık süsleme notaları ile staccato sekizlik notaların kullanıldığı çıkıcı nitelikte bir yapı yer almaktadır. Üçüncü malzeme olarak adlandırdığımız bu yapının tepe noktası, 27. ölçünün ilk sekizlik süre değerine denk gelmektedir. Üçüncü malzeme olarak adlandırdığımız bu yapıda kromatik dizi sesleri kullanılmaktadır. I. ve II. klarinet partisinde, çoğunlukla ‘büyük ikili’ aralığının olduğu görülmektedir. Üçüncü malzeme olarak adlandırdığımız klarinet partilerinin 23-25. ölçüleri örnek 50’de gösterilmektedir.

Örnek 50: 23-25. ölçülerdeki I. ve II. klarinet partileri

25-26. ölçüler: I. ve II. fagot partilerinde, on altılık ve sekizlik süre değerlerinden oluşan bir yapı yer almaktadır. Dördüncü malzeme olarak adlandırdığımız bu yapıda “Fa#-La-Do#-Mi-Sol” sesleri kullanılmaktadır. Bu sesler, “Fa# minör yedili ve dokuzlu” akoronun sesleridir. Dördüncü malzeme olarak adlandırdığımız bu yapıda figürler, I. ve II. fagot partilerinde sıra ile duyurulmaktadır. Örnek 51’de dördüncü malzeme olarak adlandırdığımız I. ve II. fagot partilerinin 25-26. ölçüleri gösterilmektedir.

Örnek 51: I. ve II. fagot partilerinin 25-26. ölçüleri

27-33. ölçüler: I. Klarinet partisinde, daha önceki ölçülerde kullanılan üçüncü malzemenin tepe noktasında duyurulan “Mib” sesi, sekizlik süre değerleri ve oktav farkı ile 31. ölçüye kadar kullanılmaktadır. 31-33. ölçülerde ise eklenen “La” ve “Si” sesleri ile birlikte “Mib-La-Si” sesleri kullanılmaktadır. Bu sesler, Türk Müziği’ndeki Dörtlü Armoni yapısına da uymaktadır. II. Klarinet partisinde ise I. klarinet partisinde yer alan yapı, üçlü aşağıdan duyurulmaktadır.

27-33. ölçüler: Fagot partilerinde, dördüncü malzemenin ritmik yapısı ile birlikte “Sol-Lab-La-Do” ve “Re-Mib-Mi-Sol” tetrakordlarının oluşturduğu “Ayrık Alaca Dor” dizi sesleri duyurulmaktadır.

27-39. ölçüler: 27. ölçüde viyolonsel partisinde, dördüncü malzeme kullanılmaktadır. Fakat ölçünün sonunda, dikey olarak “Sol-Re” ve “Do-Sol” beşlilerinin duyurulduğu yeni bir figür yer almaktadır. Bu figür de kullanılan sesler, aynı ölçülerde fagot partilerinde duyurulan “Ayrık Alaca Dor” dizisinden elde edilmektedir. Viyolonsel partisindeki bu yapı, 29-32. ölçüler arasında özetlenerek kullanılmaktadır. 32. ölçünün son üç sekizlik süre değerinde duyurulan figür, küçük bir değişiklikle 33-39. ölçülerde tekrarlanmaktadır. Bu küçük değişiklik de kontrabas partisinden elde edilmektedir.

27-39. ölçüler: 27. ölçünün son üç sekizlik süre değerinde kontrabas partisinde, staccato olarak on altılık ve sekizlik süre değerleri ile “Reb” sesi duyurulmaktadır. Bu ses, örnek 51’de gösterilen dördüncü malzemedan elde edilen “Do#” sesinin anarmoniğidir. Kontrabas partisinde 27. ölçünün sonunda yer alan bu figür, 33. ölçüye kadar tekrar edilmekte, bu ölçüden itibaren ise ikinci “Reb” sesi bir sekizli yukarıdan duyulacak şekilde değiştirilerek kullanılmaktadır.

27-28. ölçüler: I. Keman partisinde, 27. ölçünün son üç sekizlik süre değerinde dördüncü malzemenin ritmik yapısı bölünerek kullanılmaktadır. Bu yapıda, aynı ölçülerde fagot partisinde duyurulan “Ayrık Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Re-La-Do” sesleri kullanılmaktadır. 28. ölçü, 27. ölçünün tekrarıdır.

27-28. ölçüler: II. Keman partisinde, aynı ölçülerdeki I. keman partisinde yer alan yapı, dördüncü malzemedeki kullanılan “Fa#-Do#-La” sesleri ile yer almaktadır.

29-32. ölçüler: I. Keman partisinde beşinci malzeme olarak adlandırdığımız on altılık üçleme ve sekizlik süre değerlerinden oluşan bir yapı yer almaktadır. Bu yapıda, “Mi-Fa-Sol-Lab” sesleri kullanılmaktadır. Bu sesler, “Hüzzam” (Mi Karar) dizisinin ilk dört derecesine denk gelmektedir. Örnek 52’de beşinci malzeme olarak adlandırdığımız I. keman partisinin 29. ölçüsü; örnek 53’de ise “Hüzzam” (Mi Karar) dizisi gösterilmektedir.

Örnek 52: I. Keman partisinin 29. ölçüsü

Örnek 53: “Hüzzam” (Mi Karar) dizisi

29-32. ölçüler: II. Keman ve viyola partilerinde de örnek 52’de gösterilen beşinci malzemenin ritmik yapısı kullanılmaktadır. Bu ritmik yapı; II. kemanlarda “Hüzzam” (Do Karar) dizisinden elde edilen “Do-Reb-Mib-Mi”, viyolalarda “Hüzzam” (Fa# Karar) dizisinden elde edilen “Fa#-Sol-La-Sib” sesleri ile kullanılmaktadır.

29-32. ölçüler: Flüt partisinde, örnek 50’de gösterilen üçüncü malzeme yine kromatik diziden elde edilen seslerle kullanılmaktadır.

33-36. ölçüler: 32. ölçünün ikinci yarısından itibaren I. keman, II. keman ve viyola partilerinde, örnek 52’de gösterilen beşinci malzemedeki elde edilen on altılık üçlemeler, çıkıcı olarak 34. ölçüye kadar yer almakta bu ölçüden inici olarak 36.

ölçünün başına kadar devam etmektedir. 32. ölçünün ikinci yarısından itibaren I. kemanlarda “Sol-Lab-La-Do” ve “Re-Mib-Mi-Sol”, II. kemanlarda “Mib-Mi-Fa-Lab” ve “Sib-Si-Do-Mib”, viyolalarda “La-Sib-Si-Re” ve “Mi-Fa-Fa#-La” tetrakordları kullanılmaktadır. Bu tetrakordların hepsi “Alaca Dor” dizisinden elde edilmektedir.

34-35. ölçüler: Flüt partisinde, aynı ölçülerde I. keman partisinde yer alan figür, aynı seslerle duyurulmaktadır. Bu figür, flüt partisinde daha kısa bir şekilde yer almaktadır.

34-35. ölçüler: II. Obuva partisinde, 34-35. ölçülerde viyola partisinde yer alan figür, aynı seslerle duyurulmaktadır. Bu figür, II. obuva partisinde daha kısa bir şekilde yer almaktadır. I. Obuva partisinde ise II. obuva partisinde yer alan figür, büyük ikili yukarıdan duyurulmaktadır.

34-36. ölçüler: I. Klarinet aynı ölçülerdeki II. keman partisini, II. klarinet ise aynı ölçülerdeki viyola partisini küçük değişiklikler dışında aynı seslerle katlamaktadırlar. 34-36. ölçülerde viyolonsel ve kontrabas hariç tüm çalgılarda, “Alaca Dor” dizileri ve beşinci malzemeden elde edilen ritmik yapı kullanılmaktadır.

40. ölçü: Obuva ve klarinet partilerinde, on altılık üçleme ve altılamaların kullanıldığı bağlaç niteliğinde bir figür yer almaktadır. Bu figür, I. obuva partisinde “Re-Fa#-La-Do” sesleri yani “Re Majör Yedili” akor sesleri ; II. obuva partisinde “Do-Re-Mib-Lab-Sib” sesleri ; I. klarinet partisinde “Lab-Sib-Re-Solb” (Tam perdeli diziden elde edilmektedir) sesleri; II. klarinet partisinde ise “Re-Mi#-Fa#-La-Do-Fa” (Alaca Dor dizisinden türetilmektedir) sesleri ile duyurulmaktadır.

40. ölçü: Aynı ölçüdeki tahta nefesli çalgıların partilerinde yer alan figürden farklı olarak, sekizlik süre değerlerinden oluşan ve tremolo olarak seslendirilen farklı bir figür kontrabas hariç yaylı çalgıların partilerinde yer almaktadır. Bu figür, I. keman partisinde aynı ölçüdeki I. obuva partisinde de yer alan “Re-Fa#-La-Do” sesleri; II. keman partisinde aynı ölçüdeki II. obuva partisinde de yer alan “Do-Mib-

Lab-Sib” ; viyola partisinde “Re-Fa#-Sol#-La#” (Tam perdeli diziden elde edilmektedir); viyolonsel partisinde ise “Reb-Mib-Fa-Solb-La-Do” sesleri ile duyurulmaktadır.

41-44. ölçüler: 40-41. ölçülerde tahta nefesli çalgıların partilerinde, örnek 52’de gösterilen beşinci malzemenin ilk dörtlük süre değerindeki figür, iki ayrı ritmik konfigürasyonla sunulmakta ve bu ölçüler boyunca aynı ritim ve seslerle tekrar edilmektedir. Bu konfigürasyonların ilkinde, bir dörtlüğün ilk sekizliğine sekizlik nota, ikinci sekizliğine on altılık üçlemeler yerleştirilerek oluşturulmakta; ikincisinde ise tam tersi bir dörtlüğün ilk sekizliğine on altılık üçlemeler, ikinci sekizliğe ise sekizlik nota yerleştirilerek oluşturulmaktadır. İlk şekil; flüt, II. obuva, II. klarinet partilerinde görülmektedir. İkinci şekil ise; I. obuva, I. klarinet partilerinde yer almaktadır. Bu ölçülerde tahta nefesli çalgılarda “La-Sib-Do#-Mi” sesleri duyurulmaktadır. Bu sesler La Majör Eksik Dokuzlu akorunun sesleri olduğu gibi “Hicaz” (La Karar) dizisinin de sesleridir. Tahta nefesli çalgıların partilerine dikey olarak bakıldığında, her çalgıda “La-Sib-Do#-Mi” dizisinden farklı sesler duyurulmaktadır. Tahta nefesli çalgılardaki bu yapı, 43-44. ölçülerde de aynı seslerle ritmik yapısı geliştirilerek kullanılmaktadır.

41-44. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas dışında yaylı çalgıların partilerinde sekizlik üçlemelerle tremolo olarak, aynı ölçülerde tahta nefesli çalgılarda da duyurulan “La-Sib-Do#-Mi” sesleri duyurulmaktadır. Dikey olarak bakıldığında her partide bu dizinin farklı sesleri yer almaktadır.

41-45. ölçüler: 41-42. ve 43-45. ölçülerde kontrabas ve fagot partilerinde, 36. ölçüde viyolonsel partisinin son sekizliğinden elde edilen “Do” ve “Sol” sesleri birlikte uzun ses olarak duyurulmaktadır.

41-45. ölçüler: Korno partilerinde, altıncı malzeme olarak adlandırdığımız bir ezgi “La-Sib-Do#-Re-Mi-Fa#-Sol-Sol#” sesleri kullanılarak duyurulmaktadır. Bu sesler 44. ölçüde bir kere duyurulan “Sol#” sesi dışında “Hicaz” (La Karar) dizisinden elde edilmektedir. Aynı ezgi, tremolo olarak viyolonsel partisinde de

duyurulmaktadır. Örnek 54’de altıncı malzeme olarak adlandırdığımız korno ve viyolonsel partilerinin 41-45. ölçüleri, örnek 55’de ise “Hicaz” (La Karar) dizisi gösterilmektedir.

Örnek 54: Korno ve viyolonsel partilerinin 41-45. ölçüleri

The image shows a musical score for two parts: Fa Korno (I and II) and Viyolonseller. The Fa Korno part is written in a treble clef with a key signature of one flat and a 2/4 time signature. It starts at measure 41 and ends at measure 45. The Viyolonseller part is written in a bass clef with the same key signature and time signature. It also starts at measure 41 and ends at measure 45. The score includes dynamic markings such as 'ff' and 'f', and articulation marks like 'v' and 'acc'. There is a trill marked with a '3' over a note in the Fa Korno part.

Örnek 55: “Hicaz” (La Karar) dizisi

The image shows a single staff of music representing the 'Hicaz' (La Karar) scale. It is written in a treble clef with a key signature of one flat and a 2/4 time signature. The scale consists of the following notes: G4, A4, Bb4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F#6, G6, A6, B6, C7, D7, E7, F#7, G7, A7, B7, C8, D8, E8, F#8, G8, A8, B8, C9, D9, E9, F#9, G9, A9, B9, C10, D10, E10, F#10, G10, A10, B10, C11, D11, E11, F#11, G11, A11, B11, C12, D12, E12, F#12, G12, A12, B12, C13, D13, E13, F#13, G13, A13, B13, C14, D14, E14, F#14, G14, A14, B14, C15, D15, E15, F#15, G15, A15, B15, C16, D16, E16, F#16, G16, A16, B16, C17, D17, E17, F#17, G17, A17, B17, C18, D18, E18, F#18, G18, A18, B18, C19, D19, E19, F#19, G19, A19, B19, C20, D20, E20, F#20, G20, A20, B20, C21, D21, E21, F#21, G21, A21, B21, C22, D22, E22, F#22, G22, A22, B22, C23, D23, E23, F#23, G23, A23, B23, C24, D24, E24, F#24, G24, A24, B24, C25, D25, E25, F#25, G25, A25, B25, C26, D26, E26, F#26, G26, A26, B26, C27, D27, E27, F#27, G27, A27, B27, C28, D28, E28, F#28, G28, A28, B28, C29, D29, E29, F#29, G29, A29, B29, C30, D30, E30, F#30, G30, A30, B30, C31, D31, E31, F#31, G31, A31, B31, C32, D32, E32, F#32, G32, A32, B32, C33, D33, E33, F#33, G33, A33, B33, C34, D34, E34, F#34, G34, A34, B34, C35, D35, E35, F#35, G35, A35, B35, C36, D36, E36, F#36, G36, A36, B36, C37, D37, E37, F#37, G37, A37, B37, C38, D38, E38, F#38, G38, A38, B38, C39, D39, E39, F#39, G39, A39, B39, C40, D40, E40, F#40, G40, A40, B40, C41, D41, E41, F#41, G41, A41, B41, C42, D42, E42, F#42, G42, A42, B42, C43, D43, E43, F#43, G43, A43, B43, C44, D44, E44, F#44, G44, A44, B44, C45, D45, E45, F#45, G45, A45, B45, C46, D46, E46, F#46, G46, A46, B46, C47, D47, E47, F#47, G47, A47, B47, C48, D48, E48, F#48, G48, A48, B48, C49, D49, E49, F#49, G49, A49, B49, C50, D50, E50, F#50, G50, A50, B50, C51, D51, E51, F#51, G51, A51, B51, C52, D52, E52, F#52, G52, A52, B52, C53, D53, E53, F#53, G53, A53, B53, C54, D54, E54, F#54, G54, A54, B54, C55, D55, E55, F#55, G55, A55, B55, C56, D56, E56, F#56, G56, A56, B56, C57, D57, E57, F#57, G57, A57, B57, C58, D58, E58, F#58, G58, A58, B58, C59, D59, E59, F#59, G59, A59, B59, C60, D60, E60, F#60, G60, A60, B60, C61, D61, E61, F#61, G61, A61, B61, C62, D62, E62, F#62, G62, A62, B62, C63, D63, E63, F#63, G63, A63, B63, C64, D64, E64, F#64, G64, A64, B64, C65, D65, E65, F#65, G65, A65, B65, C66, D66, E66, F#66, G66, A66, B66, C67, D67, E67, F#67, G67, A67, B67, C68, D68, E68, F#68, G68, A68, B68, C69, D69, E69, F#69, G69, A69, B69, C70, D70, E70, F#70, G70, A70, B70, C71, D71, E71, F#71, G71, A71, B71, C72, D72, E72, F#72, G72, A72, B72, C73, D73, E73, F#73, G73, A73, B73, C74, D74, E74, F#74, G74, A74, B74, C75, D75, E75, F#75, G75, A75, B75, C76, D76, E76, F#76, G76, A76, B76, C77, D77, E77, F#77, G77, A77, B77, C78, D78, E78, F#78, G78, A78, B78, C79, D79, E79, F#79, G79, A79, B79, C80, D80, E80, F#80, G80, A80, B80, C81, D81, E81, F#81, G81, A81, B81, C82, D82, E82, F#82, G82, A82, B82, C83, D83, E83, F#83, G83, A83, B83, C84, D84, E84, F#84, G84, A84, B84, C85, D85, E85, F#85, G85, A85, B85, C86, D86, E86, F#86, G86, A86, B86, C87, D87, E87, F#87, G87, A87, B87, C88, D88, E88, F#88, G88, A88, B88, C89, D89, E89, F#89, G89, A89, B89, C90, D90, E90, F#90, G90, A90, B90, C91, D91, E91, F#91, G91, A91, B91, C92, D92, E92, F#92, G92, A92, B92, C93, D93, E93, F#93, G93, A93, B93, C94, D94, E94, F#94, G94, A94, B94, C95, D95, E95, F#95, G95, A95, B95, C96, D96, E96, F#96, G96, A96, B96, C97, D97, E97, F#97, G97, A97, B97, C98, D98, E98, F#98, G98, A98, B98, C99, D99, E99, F#99, G99, A99, B99, C100, D100, E100, F#100, G100, A100, B100, C101, D101, E101, F#101, G101, A101, B101, C102, D102, E102, F#102, G102, A102, B102, C103, D103, E103, F#103, G103, A103, B103, C104, D104, E104, F#104, G104, A104, B104, C105, D105, E105, F#105, G105, A105, B105, C106, D106, E106, F#106, G106, A106, B106, C107, D107, E107, F#107, G107, A107, B107, C108, D108, E108, F#108, G108, A108, B108, C109, D109, E109, F#109, G109, A109, B109, C110, D110, E110, F#110, G110, A110, B110, C111, D111, E111, F#111, G111, A111, B111, C112, D112, E112, F#112, G112, A112, B112, C113, D113, E113, F#113, G113, A113, B113, C114, D114, E114, F#114, G114, A114, B114, C115, D115, E115, F#115, G115, A115, B115, C116, D116, E116, F#116, G116, A116, B116, C117, D117, E117, F#117, G117, A117, B117, C118, D118, E118, F#118, G118, A118, B118, C119, D119, E119, F#119, G119, A119, B119, C120, D120, E120, F#120, G120, A120, B120, C121, D121, E121, F#121, G121, A121, B121, C122, D122, E122, F#122, G122, A122, B122, C123, D123, E123, F#123, G123, A123, B123, C124, D124, E124, F#124, G124, A124, B124, C125, D125, E125, F#125, G125, A125, B125, C126, D126, E126, F#126, G126, A126, B126, C127, D127, E127, F#127, G127, A127, B127, C128, D128, E128, F#128, G128, A128, B128, C129, D129, E129, F#129, G129, A129, B129, C130, D130, E130, F#130, G130, A130, B130, C131, D131, E131, F#131, G131, A131, B131, C132, D132, E132, F#132, G132, A132, B132, C133, D133, E133, F#133, G133, A133, B133, C134, D134, E134, F#134, G134, A134, B134, C135, D135, E135, F#135, G135, A135, B135, C136, D136, E136, F#136, G136, A136, B136, C137, D137, E137, F#137, G137, A137, B137, C138, D138, E138, F#138, G138, A138, B138, C139, D139, E139, F#139, G139, A139, B139, C140, D140, E140, F#140, G140, A140, B140, C141, D141, E141, F#141, G141, A141, B141, C142, D142, E142, F#142, G142, A142, B142, C143, D143, E143, F#143, G143, A143, B143, C144, D144, E144, F#144, G144, A144, B144, C145, D145, E145, F#145, G145, A145, B145, C146, D146, E146, F#146, G146, A146, B146, C147, D147, E147, F#147, G147, A147, B147, C148, D148, E148, F#148, G148, A148, B148, C149, D149, E149, F#149, G149, A149, B149, C150, D150, E150, F#150, G150, A150, B150, C151, D151, E151, F#151, G151, A151, B151, C152, D152, E152, F#152, G152, A152, B152, C153, D153, E153, F#153, G153, A153, B153, C154, D154, E154, F#154, G154, A154, B154, C155, D155, E155, F#155, G155, A155, B155, C156, D156, E156, F#156, G156, A156, B156, C157, D157, E157, F#157, G157, A157, B157, C158, D158, E158, F#158, G158, A158, B158, C159, D159, E159, F#159, G159, A159, B159, C160, D160, E160, F#160, G160, A160, B160, C161, D161, E161, F#161, G161, A161, B161, C162, D162, E162, F#162, G162, A162, B162, C163, D163, E163, F#163, G163, A163, B163, C164, D164, E164, F#164, G164, A164, B164, C165, D165, E165, F#165, G165, A165, B165, C166, D166, E166, F#166, G166, A166, B166, C167, D167, E167, F#167, G167, A167, B167, C168, D168, E168, F#168, G168, A168, B168, C169, D169, E169, F#169, G169, A169, B169, C170, D170, E170, F#170, G170, A170, B170, C171, D171, E171, F#171, G171, A171, B171, C172, D172, E172, F#172, G172, A172, B172, C173, D173, E173, F#173, G173, A173, B173, C174, D174, E174, F#174, G174, A174, B174, C175, D175, E175, F#175, G175, A175, B175, C176, D176, E176, F#176, G176, A176, B176, C177, D177, E177, F#177, G177, A177, B177, C178, D178, E178, F#178, G178, A178, B178, C179, D179, E179, F#179, G179, A179, B179, C180, D180, E180, F#180, G180, A180, B180, C181, D181, E181, F#181, G181, A181, B181, C182, D182, E182, F#182, G182, A182, B182, C183, D183, E183, F#183, G183, A183, B183, C184, D184, E184, F#184, G184, A184, B184, C185, D185, E185, F#185, G185, A185, B185, C186, D186, E186, F#186, G186, A186, B186, C187, D187, E187, F#187, G187, A187, B187, C188, D188, E188, F#188, G188, A188, B188, C189, D189, E189, F#189, G189, A189, B189, C190, D190, E190, F#190, G190, A190, B190, C191, D191, E191, F#191, G191, A191, B191, C192, D192, E192, F#192, G192, A192, B192, C193, D193, E193, F#193, G193, A193, B193, C194, D194, E194, F#194, G194, A194, B194, C195, D195, E195, F#195, G195, A195, B195, C196, D196, E196, F#196, G196, A196, B196, C197, D197, E197, F#197, G197, A197, B197, C198, D198, E198, F#198, G198, A198, B198, C199, D199, E199, F#199, G199, A199, B199, C200, D200, E200, F#200, G200, A200, B200, C201, D201, E201, F#201, G201, A201, B201, C202, D202, E202, F#202, G202, A202, B202, C203, D203, E203, F#203, G203, A203, B203, C204, D204, E204, F#204, G204, A204, B204, C205, D205, E205, F#205, G205, A205, B205, C206, D206, E206, F#206, G206, A206, B206, C207, D207, E207, F#207, G207, A207, B207, C208, D208, E208, F#208, G208, A208, B208, C209, D209, E209, F#209, G209, A209, B209, C210, D210, E210, F#210, G210, A210, B210, C211, D211, E211, F#211, G211, A211, B211, C212, D212, E212, F#212, G212, A212, B212, C213, D213, E213, F#213, G213, A213, B213, C214, D214, E214, F#214, G214, A214, B214, C215, D215, E215, F#215, G215, A215, B215, C216, D216, E216, F#216, G216, A216, B216, C217, D217, E217, F#217, G217, A217, B217, C218, D218, E218, F#218, G218, A218, B218, C219, D219, E219, F#219, G219, A219, B219, C220, D220, E220, F#220, G220, A220, B220, C221, D221, E221, F#221, G221, A221, B221, C222, D222, E222, F#222, G222, A222, B222, C223, D223, E223, F#223, G223, A223, B223, C224, D224, E224, F#224, G224, A224, B224, C225, D225, E225, F#225, G225, A225, B225, C226, D226, E226, F#226, G226, A226, B226, C227, D227, E227, F#227, G227, A227, B227, C228, D228, E228, F#228, G228, A228, B228, C229, D229, E229, F#229, G229, A229, B229, C230, D230, E230, F#230, G230, A230, B230, C231, D231, E231, F#231, G231, A231, B231, C232, D232, E232, F#232, G232, A232, B232, C233, D233, E233, F#233, G233, A233, B233, C234, D234, E234, F#234, G234, A234, B234, C235, D235, E235, F#235, G235, A235, B235, C236, D236, E236, F#236, G236, A236, B236, C237, D237, E237, F#237, G237, A237, B237, C238, D238, E238, F#238, G238, A238, B238, C239, D239, E239, F#239, G239, A239, B239, C240, D240, E240, F#240, G240, A240, B240, C241, D241, E241, F#241, G241, A241, B241, C242, D242, E242, F#242, G242, A242, B242, C243, D243, E243, F#243, G243, A243, B243, C244, D244, E244, F#244, G244, A244, B244, C245, D245, E245, F#245, G245, A245, B245, C246, D246, E246, F#246, G246, A246, B246, C247, D247, E247, F#247, G247, A247, B247, C248, D248, E248, F#248, G248, A248, B248, C249, D249, E249, F#249, G249, A249, B249, C250, D250, E250, F#250, G250, A250, B250, C251, D251, E251, F#251, G251, A251, B251, C252, D252, E252, F#252, G252, A252, B252, C253, D253, E253, F#253, G253, A253, B253, C254, D254, E254, F#254, G254, A254, B254, C255, D255, E255, F#255, G255, A255, B255, C256, D256, E256, F#256, G256, A256, B256, C257, D257, E257, F#257, G257, A257, B257, C258, D258, E258, F#258, G258, A258, B258, C259, D259, E259, F#259, G259, A259, B259, C260, D260, E260, F#260, G260, A260, B260, C261, D261, E261, F#261, G261, A261, B261, C262, D262, E262, F#262, G262, A262, B262, C263, D263, E263, F#263, G263, A263, B263, C264, D264, E264, F#264, G264, A264, B264, C265, D265, E265, F#265, G265, A265, B265, C266, D266, E266, F#266, G266, A266, B266, C267, D267, E267, F#267, G267, A267, B267, C268, D268, E268, F#268, G268, A268, B268, C269, D269, E269, F#269, G269, A269, B269, C270, D270, E270, F#270, G270, A270, B270, C271, D271, E271, F#271, G271, A271, B271, C272, D272, E272, F#272, G272, A272, B272, C273, D273, E273, F#273, G273, A273, B273, C274, D274, E274, F#274, G274, A274, B274, C275, D275, E275, F#275, G275, A275, B275, C276, D276, E276, F#276, G276, A276, B276, C277, D277, E277, F#277, G277, A277, B277, C278, D278, E278, F#278, G278, A278, B278, C279, D279, E279, F#279, G279, A279, B279, C280, D280, E280, F#280, G280, A280, B280, C281, D281, E281, F#281, G281, A281, B281, C282, D282, E282, F#282, G282, A282, B282, C283, D283, E283, F#283, G283, A283, B283, C284, D284, E284, F#284, G284, A284, B284, C285, D285, E285, F#285, G285, A285, B285, C286, D286, E286, F#286, G286, A286, B286, C287, D287, E287, F#287, G287, A287, B287, C288, D288, E288, F#288, G288, A288, B288, C289, D289, E289, F#289, G289, A289, B289, C290, D290, E290, F#290, G290, A290, B290, C291, D291, E291, F#291, G291, A291, B291, C292, D292, E292, F#292, G292, A292, B292, C293, D293, E293, F#293, G293, A293, B293, C294, D294, E294, F#294, G294, A294, B294, C295, D295, E295, F#295, G295, A295, B295, C296, D296, E296, F#296, G296, A296, B296, C297, D297, E297, F#297, G297, A297, B297, C298, D298, E298, F#298, G298, A298, B298, C299, D299, E299, F#299, G299, A299, B299, C300, D300, E300, F#300, G300, A300, B300, C301, D301, E301, F#301, G301, A301, B301, C302, D302, E302, F#302, G302, A302, B302, C303, D303, E303, F#303, G303, A303, B303, C304, D304, E304, F#304, G304, A304, B304, C305, D305, E305, F#305, G305, A305, B305, C306, D306, E306, F#306, G306, A306, B306, C307, D307, E307, F#307, G307, A307, B307, C308, D308, E308, F#308, G308, A308, B308, C309, D309, E309, F#309, G309, A309, B309, C310, D310, E310, F#310, G310, A310, B310, C311, D311, E311, F#311, G311, A311, B311, C312, D312, E312, F#312, G312, A312, B312, C313, D313, E313, F#313, G313, A313, B313, C314, D314, E314, F#314, G314, A314, B314, C315, D315, E315, F#315, G315, A315, B315, C316, D316, E316, F#316, G316, A316, B316, C317, D317, E317, F#317, G317, A317, B317, C318, D318, E318, F#318, G318, A318, B318, C319, D319, E319, F#319, G319, A319, B319, C320, D320, E320, F#320, G320, A320, B320, C321, D321, E321, F#321, G321, A321, B321, C322, D322, E322, F#322, G322, A322, B322, C323, D323, E323, F#323, G323, A323, B323, C324, D324, E324, F#324, G324, A324, B324, C325, D325, E325, F#325, G325, A325, B325, C326, D326, E326, F#326, G326, A326, B326, C327, D327, E327, F#327, G327, A327, B327, C328, D328, E328, F#328, G328, A328, B328, C329, D329, E329, F#329, G329, A329, B329, C330, D330, E330, F#330, G330, A330, B330, C331, D331, E331, F#331, G331, A331, B331, C332, D332, E332, F#332, G332, A332, B332, C333, D333, E333, F#333, G333, A333, B333, C334, D334, E334, F#334, G334, A334, B334, C335, D335, E335, F#335, G335, A335, B335, C336, D336, E336, F#336, G336, A336, B336, C337, D337, E337, F#337, G337, A337, B337, C338, D338, E338, F#338, G338, A338, B338, C339, D339, E339, F#339, G339, A339, B339, C340, D340, E340, F#340, G340, A340, B340, C341, D341, E341, F#341, G341, A341, B341, C342, D342, E342, F#342, G342, A342, B342, C343, D343, E343, F#343, G343, A343, B343, C344, D344, E344, F#344, G344, A344, B344, C345, D345, E345, F#345, G345, A345, B345, C346, D346, E346, F#346, G346, A346, B346, C347, D347, E347, F#347, G347, A347, B347, C348, D348, E348, F#348, G348, A348, B348, C349, D349, E349, F#349, G349, A349, B349, C350, D350, E350, F#350, G350

“Do#-La” sesleri akor olarak birlikte 49. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurulmaktadır.

48-51. ölçüler: Flüt partisinde, önceki ölçülerde olduğu gibi örnek 54’de gösterilen altıncı malzeme kullanılmakta fakat bu ölçülerde “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Sib-Si-Re-Mib”, “Re-Mib-Mi-Sol” tetrakordları da kullanılmaktadır. 48. ölçüde birlik “Mi” sesi içermesi dışında I. obuva partisi de, flüt partisi ile aynıdır. II. Klarinet partisinde, 48. ölçüde birlik “Sol” sesi yer almakta, 49-51. ölçülerinde ise aynı ölçülerdeki flüt partisi, bir sekizli aşağıdan katlanmaktadır.

48-52. ölçüler: I. Keman partisinde, aynı ölçülerdeki flüt partisindeki gibi altıncı malzeme tremolo olarak, “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Sib-Si-Re-Mib”, “Re-Mib-Mi-Sol”, “Sol-Fa#-Fa-Re”, “La-Sib-Dob-Re” tetrakordları ile kullanılmaktadır. II. Keman partisi de, 48. ölçüde ki değişiklik dışında I. keman partisi ile aynıdır.

48-49. ölçüler: II. Obuva partisinde, “Hicaz” (La Karar) dizisinden elde edilen “Do#”, I. klarinet partisinde ise aynı diziden elde edilen “Sib” sesi, 48. ölçüden 49. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurulmaktadır.

48-52. ölçüler: Viyola partisinde, 48. ölçüde ikilik süre değerleri ile “Hicaz” (La Karar) dizisinden elde edilen “Do#” ve “Sib” sesleri duyurulmakta, 49-52. ölçülerde ise I. keman partisinde yer alan yapı, aynı seslerle viyola partisinde yer almaktadır.

48-49. ölçüler: Viyolonsel partisinde, “Hicaz” (La Karar) dizisinden elde edilen “Do#-Sol-Mi” sesleri, tremolo olarak kullanılmaktadır.

51-52. ölçüler: Viyolonsel partisinde, aynı ölçülerde I. keman partisinde yer alan yapı, bir sekizli aşağıdan duyurulmaktadır. Kontrabaslar ise aynı ölçülerde viyolonsel partisinde yer alan yapıyı bir sekizli aşağıdan katlamaktadırlar.

4.2.3. Üçüncü Bölme

53-75. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde, 55-74. ölçülerde örnek 19'da gösterilen ve bu senfoninin ikinci bölümünde ilk malzeme durumunda olan ostinato bas ezgisi, değiştirilmiş olarak kullanılmaktadır. Burada ostinato bas ezgisi bir ölçüden oluşmakta ve 75. ölçüye kadar tekrarlanmaktadır. Kontrabaslar, viyolonselleri bir sekizli aşağıdan katlamaktadırlar. Örnek 56'da ikinci bölümün örnek 19'da gösterilen ilk malzemesinden türetilen ve bu bölümde yedinci malzeme olarak adlandırdığımız 55. ölçüdeki viyolonsel ve kontrabas partisi gösterilmektedir.

Örnek 56: 55. Ölçüdeki viyolonsel ve kontrabas partisi

53-54. ölçülerde ise örnek 56'da gösterilen yedinci malzemenin ilk dörtlüğünde yer alan figür, yedinci malzemenin habercisi olarak duyurulmaktadır.

57-62. ölçüler: I. Keman ve II. kemanlarda örnek 47'de gösterilen birinci malzeme, ilk bölmedeki gibi aksak tartılarla değil 4/4'lük ölçü biriminde üçlemelerle duyurulmaktadır. Birinci malzeme, keman partilerinin ölçü sonlarında yarım bırakılmakta, birinci malzemenin tamamlanmayan kısımları ise viyola ve I. fagot partilerinde ölçü sonlarında duyurulmaktadır. Birinci malzeme, bu bölümde "Sol-Lab-La-Sib-Do-Reb-Mib-Fab" sesleri kullanılarak işlenmektedir. Bu sesler, "Sol-La-Sib-Do-Reb" ve "Re-Mi-Fa-Sol-Lab" Karcıgar Beşlilerinde mevcuttur. Bölmenin sonuna kadar birinci malzeme bu seslerle sunulmaktadır.

63-64. ölçüler: Bu ölçülerde yalnızca yedinci malzeme yani bas ezgisi viyolonsel ve kontrabaslar tarafından duyurulmaktadır.

65-66. ölçüler: 65. ölçüde I. keman, II. keman ve viyola partilerinde, örnek 47’de gösterilen birinci malzemenin ilk iki dörtlük kısmı yer almaktadır. 66. ölçü ise bu çalgıların partileri bakımından 65. ölçünün tekrarıdır.

65-66. ölçü: 65. ölçüde fagot partilerinde, yedinci ve birinci malzeme birlikte kullanılmaktadır. 66. ölçü, 65. ölçünün tekrarıdır.

65-66. ölçüler: 65. ölçünün sonunda, sekizlik süre değeri ile klarinet partisinde “Sol”, korno partisinde “Re” sesleri aynı anda duyurulmakta; bu sesler, 66. ölçünün ilk dörtlük süre değerine bağlanmaktadır. Aynı sesler, 66. ölçünün sonunda, 65. ölçünün sonundaki gibi birlikte duyurulmaktadır.

67-68. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde yer alan yedinci malzeme, fagot partilerinde de aynı şekilde duyurulmaktadır. 68. ölçünün sonunda fagot partilerinde birinci malzeme de kullanılmaktadır.

67-68. ölçüler: I. Keman, II. keman ve viyola partilerinde, birinci malzeme kullanılmaktadır.

68-75. ölçüler: 68. ölçünün sonundan başlayarak 70. ölçüye kadar birinci malzemedeki kullanılan dizinin (Sol-Lab-La-Sib-Do-Reb-Mib-Fab) karar sesi olan “Sol” sesi, korno partilerinde uzun ses ve üçlemelerle duyurulmaktadır. 73. ölçüden itibaren II. korno partisinde yine birinci malzemedeki kullanılan diziden elde edilen “Lab” ve “Reb” sesleri de kullanılmaktadır.

69-70. ölçüler: Fagot, viyolonsel ve kontrabas dışında kalan tüm çalgıların partilerinde, birinci malzeme tutti olarak duyurulmaktadır. Fagot, viyolonsel ve kontrabas partilerinde ise yedinci malzeme kullanılmaktadır. Fagot partilerinde, yalnızca 70. ölçünün son iki dörtlüğünde birinci malzeme duyurulmaktadır.

70. ölçü: Viyolonsel ve kontrabas partilerindeki ostinato ezgi dışında, I. keman, II. keman, viyola ve fagot partilerinde, birinci malzeme duyurulmaktadır. 69 ve 70. ölçülerdeki tutti'ye karşıt olarak bu ölçüde örgü yoğunluğu azalmıştır.

72-74. ölçüler: Yedinci malzemenin kullanıldığı viyolonsel, kontrabas ve fagot partileri dışında partisi olan tüm çalgılarda, birinci malzemenin kesitleri duyurulmaktadır. 73. ölçünün örgü yoğunluğu, 72. ölçüye göre azalmıştır. 74. ölçüde viyolonsel ve kontrabas hariç yaylı çalgılar, partilerini tremolo olarak seslendirmektedirler. Flüt partisinde 74. ölçüde, sekizlik üçlemelerle birinci malzemede kullanılan diziden (Sol-Lab-La-Sib-Do-Reb-Mib-Fab) elde edilen “Lab-Reb-Sol” sesleri duyurulmaktadır. 74. ölçüde I. obuva partisinde, on altılık altılamalarla, yine birinci malzemede kullanılan diziden elde edilen sesler duyurulmaktadır.

4.2.4. Dördüncü Bölme

74-79. ölçüler: Obuva partisinde, senfoni'nin birinci bölümünün sergi bölümünün II. temasında (48-54. ölçüler) yine obuva tarafından duyurulan uzun havaya benzer bir yapı yer almaktadır. Örnek 57'de sekizinci malzeme olarak adlandırdığımız obuva partisinin 74-79. ölçüleri gösterilmektedir.

Örnek 57: 74-79. ölçülerdeki obuva partisi

Sekizinci malzeme olarak adlandırdığımız obuva partisinde, bu bölümün birinci malzemesinde kullanılan “Sol-Lab-La-Sib-Do-Reb-Mib-Fab” dizisi ile “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Sol-Lab-La-Do”, “Si-Sol#-Sol-Fa#” gibi tetrakordlar birlikte kullanılmaktadır.

75-78. ölçüler: I. ve II. klarinet partilerinde, on altılık süre değerlerinden oluşan bir eşlik figürü yer almaktadır. Dokuzuncu malzeme olarak adlandırdığımız bu figürde, “Alaca Dor” dizisinde yer alan küçük üçlü aralıkları kullanılmaktadır. 75-78. ölçülerde klarinet partilerinde, “Sol-Sib”, “Si-Re”, “Re#-Fa#”, “Re-Fa” küçük üçlülere duyurulmaktadır. I. ve II. klarinet partilerinde yer alan kromatik değişim dikkat çekmektedir. I. Klarinet partisinde on altılık gruplar, ölçünün iki ve dördüncü dörtlüklerinin kuvvetli zamanlarında; II. klarinet partisinde ise ölçünün birinci ve üçüncü dörtlüklerinin kuvvetli zamanlarında yer almaktadır. Örnek 58’de dokuzuncu malzeme olarak adlandırdığımız I. ve II. klarinet partilerinin 75 ve 76. ölçüleri gösterilmektedir.

Örnek 58: I. ve II. klarinet partilerinin 75-76. ölçüleri

79-83. ölçüler: II. Obuva partisinde, örnek 57’de gösterilen sekizinci malzeme geliştirilerek kullanılmaktadır.

79-80. ölçüler: I. ve II. klarinet partilerinde, önceki ölçülerde kullanılan seslerle bir eşlik figürü yer almakta fakat ritmik olarak sekizlik üçlemelerden oluşmaktadır.

81-82. ölçüler: I. ve II. klarinet partilerinde, örnek 58’de gösterilen dokuzuncu malzeme tekrarlanmaktadır.

82-85. ölçüler: Flüt partisinde, “Alaca Dor” dizisinden elde edilen tetrakordlar ve kromatik diziden elde edilen sesler ile örnek 57’de gösterilen sekizinci malzeme, geliştirilerek kullanılmaktadır. 82 ve 83. ölçülerde benzer yapının yer aldığı II. obuva ve flüt partilerinde oluşan küçük ikili aralığı dikkat çekmektedir.

83-85. ölçüler: I. Obuva partisinde, aynı ölçülerde flüt partisinde yer alan yapı, çoğunlukla artık dörtlü aralığı aşağıdan duyulacak şekilde yer almaktadır.

83-84. ölçüler: I. ve II. klarinet partilerinde, aynı çalgıların partilerinde 79-80. ölçülerinde yer alan yapı, değiştirilerek kullanılmaktadır. I. ve II. klarinet partilerinde ritmik yapı aynıdır.

84-86. ölçüler: Viyolonsel ve kontrabas partilerinde, daha önce kullanılan malzemelerin bazı parçalarının bir araya getirildiği bir eşlik figürü, “Do-Do#-Re-Mi-Fa-Sol-Lab-La-Si” sesleri ile duyurulmaktadır. Bu seslerden “Si-Do-Do#-Mi”, “Do-Do#-Re-Fa” ve “Sol-Lab-La-Do” şeklinde “Alaca Dor” tetrakordları oluşmaktadır.

85-86. ölçüler: I. ve II. klarinet partilerinde, örnek 57’de gösterilen sekizinci malzeme geliştirilerek kullanılmaktadır. Klarinet partilerinde, sekizinci malzemenin özellikle on altılık beşlemeleri üzerinde durulmakta ve “Alaca Dor” tetrakordları ve kromatik diziden elde edilen sesler kullanılmaktadır. 86. ölçüde flüt ve I. obuva partisinde, noktalı sekizlik ve on altılık süre değerleri de kullanılmaktadır.

87-104. ölçüler: Yaylı çalgıların partilerinde, onuncu malzeme olarak adlandırdığımız bir yapı yer almaktadır. Bu yeni yapıda, nüanslarda yaratılan kontrastlar ve kuvvetli zamanlarda duyurulan sekizliklerin yarattığı ısrar hissi, dikkat çekmektedir. Örnek 59’da onuncu malzeme olarak adlandırdığımız yaylı çalgıların partilerine örnek olarak 88-91. ölçüleri gösterilmektedir.

Örnek 59: Yaylı çalgıların 88-91. ölçülerdeki partileri

88

I. Kemanlar
II. Kemanlar
Viyolalar
Viyolonsel
Kontrabasslar

pp *f* *p* *f* *p* cresc. poco a poco

Onuncu malzeme üç akor göze çarpmaktadır. Bu akorlardan birincisi, “Mib-Sib” beşlisinin üzerine kurulmuş ‘Fa Majör Akoru’ (Fa Majör 7/11’li); İkincisi, “Do-Sol” beşlisi üzerine kurulmuş ‘Sol Minör Akoru’; üçüncüsü ise “Fa-Do” beşlisi üzerine kurulmuş ‘Sol Minör Akoru’dur. Çizgisel olarak bu akorlar arasında, ikili ve üçlü aralıkları üzerine kurulmuş bir ilişki görülmektedir. Onuncu malzeme, “Lidyen” (Mib Karar) dizi sesleri kullanılmaktadır. Örnek 60’da Lidyen (Mib Karar) dizisi gösterilmektedir.

Örnek 60: Lidyen (Mib Karar) dizisi

G A B C D E F G

87-91. ölçüler: Korno partilerinde, örnek 60’da gösterilen Lidyen (Mib Karar) dizisinden elde edilen “La” ve “Do” sesleri birlikte duyurulmaktadır.

92-97. ölçüler. 92. ölçünün ikinci yarısından itibaren flüt, obuva ve klarinet partilerinde, sekizinci malzeme kullanılmaktadır. 97. ölçüde sekizinci malzemeye, otuz ikilik süre değerleri ve otuz ikilik üçlemeler de eklenerek bu malzeme geliştirilmektedir. Bu ölçüler arasında sekizinci malzeme flüt, obuva ve klarinet partilerinde, aynı ritmik yapı ile yer almaktadır. Bu ölçülerde sekizinci malzeme, özellikle “Alaca Dor” dizisinden elde edilen tetrakordlar ile duyurulmaktadır. I. Obuva ile flüt partisi arasında üçlü, I. obuva ile II. obuva partisi arasında dördü, II. obuva ile I. klarinet partisi arasında ikili, I. klarinet ile II. klarinet partisinde ise beşli aralığı oluşmaktadır.

98-103. ölçüler: Fagot partilerinde, birkaç istisnai akor dışında, örnek 59’da gösterilen onuncu malzemedan elde edilen akorlar ve onuncu malzemede kullanılan seslerden elde edilen akorlar, sekizlik üçleme, sekizlik ve ikilik süre değerleri ile duyurulmaktadır.

99-100. ölçüler: Klarinet partilerinde, sekizinci malzeme kullanılmaktadır. Çizgisel olarak küçük üçlülerin yoğun kullanıldığı klarinet partileri arasında, çoğunlukla üçlü aralığı oluşmaktadır.

99-109. ölçüler: I. ve II. korno partilerinde, 104. ölçünün son dördlüğüne kadar “Sol-Sib-Do-Reb” sesleri ve dördlük noktalı ikilik ve birlik süre değerlerinden oluşan bir ezgi duyurulmaktadır. 109. ölçüye kadar aynı partiyi seslendiren I. ve II. korno partileri, bu ölçüden itibaren ayrılmakta fakat yine “Sol-Sib-Do-Reb” sesleri kullanılmaktadır. 109. ölçüden itibaren I. ve II. korno partileri arasında, özellikle küçük ikili ve tam beşli aralıkları oluşmaktadır. On birinci malzeme olarak adlandırdığımız korno partilerinin 99-102. ölçüleri, örnek 61’de gösterilmektedir.

Örnek 61: Korno partilerinin 99-102. ölçüleri

99

I
Fa Korno
II

ff

a2

101-102. ölçüler: Klarinet partilerinde 101. ölçü, 100. ölçünün tekrarıdır fakat 102. ölçüde sekizlik süre değeri ve sekizlik üçlemelerin kullanıldığı bir yapı yer almaktadır. 102. ölçüde yer alan sekizlik üçleme, ilerleyen ölçülerde diğer çalgıların partilerinde de belirgin bir şekilde kullanılacaktır.

103-106. ölçüler: Klarinet partilerinde 103-104. ölçüler, 101-102. ölçülerin tekrarıdır. 105. ölçü, 104. ölçünün tekrarıdır. 106. ölçü ise 104. ölçünün geliştirilmiş tekrarıdır. 107. ölçü ve 108. ölçünün başında klarinet partilerinde, yine önceki ölçülerdeki yapı, geliştirilerek ve yeni sesler kullanılarak duyurulmaktadır.

103-104. ölçüler: Flüt ve obuva partilerinde, 102. ölçüde klarinet partilerinde yer alan sekizlik üçlemelerden kurulmuş bir yapı yer almakta bu yapıda, kromatik diziden elde edilen sesler kullanılmaktadır. Bu sesler ile “Alaca Dor” dizisine ait tetrakordlarda oluşturulabilmektedir.

104-107. ölçüler: Fagot partilerinde, örnek 59’da gösterilen onuncu malzemedan elde edilen “Do-Sol” sesleri, farklı ritmik kombinasyonlarla birlikte duyurulmaktadır.

105-113. ölçüler: Yaylı çalgıların partilerinde yer alan örnek 59’da gösterilen onuncu malzeme, 105. ölçüyle birlikte farklı seslerle ve farklı akorlarla duyurulmaktadır.

107-108. ölçüler: Flüt ve obuva partilerinde, aynı çalgıların partilerinde 103-104. ölçülerde yer alan yapı tekrarlanmaktadır.

108-11. ölçüler: Klarinet partilerinde, 108. ölçünün sonundaki bağlaç niteliğindeki figür dışında örnek 61’de gösterilen on birinci malzeme “Ayrık Dor” (Do Karar) dizi sesleri ile (Do-Reb-Mib-Fa-Sol-Lab-Sib) duyurulmaktadır.

109-111. ölçüler: Flüt ve obuva partilerinde, 109. ölçünün başındaki bağlaç niteliğindeki figür dışında aynı ölçülerde klarinet partilerinde yer alan on birinci

malzeme, klarinet partisine göre bir dörtlük süre değeri sonra “Ayrık Dor” (Do Karar) dizi sesleri ile (Do-Reb-Mib-Fa-Sol-Lab-Sib) duyurulmaktadır.

110-113. ölçüler: II. Fagot, viyolonsel ve kontrabas partilerinde, örnek 56’da gösterilen yedinci malzeme, “Mi-Sol-Lab” sesleri ile duyurulmaktadır. Bu sesler, “Hüzzam Dörtlüsü”nden (Mi Karar) elde edilmektedir.

112-113. ölçüler: Flüt, obuva ve klarinet partilerinde, sekizlik süre değerlerinden oluşan bir yapı yer almaktadır. “Sib-Dob-Do-Reb-Mib-Fab-Fa-Sol” seslerinden oluşan bu yapıda; I. klarinet, flüt’ü bir sekizli aşağıdan; II. klarinet, I. obuva’yı bir sekizli aşağıdan; I. fagot, II. obuva’yı bir sekizli aşağıdan katlamaktadır.

114-116. ölçüler: Yaylı çalgıların partilerinde, örnek 56’da gösterilen yedinci malzeme kullanılmaktadır. Yedinci malzeme, I. keman partisinde “Do-Re-Mib-Fa”; II. keman partisinde “Fa#-La-Sib”; viyola, viyolonsel ve kontrabas partilerinde “Do-Fa#Sol” sesleri ile oluşmaktadır. 114. ölçüde, tüm çalgıların partilerinde yer alan ‘fff’ nüansı ile gürlük açısından bu bölümdeki tepe noktasına ulaşılmaktadır.

114-116. ölçüler: Tahta nefesli çalgıların partilerinde, örnek 61’de gösterilen on birinci malzeme, “Re-Mib-Fa-Fa#-La-Si” sesleri ile kullanılmaktadır. On birinci malzeme; flüt partisinde “La-Mib”, I. obuva partisinde “Fa#-Si”, II. obuva partisinde “La-Re#-Fa”, I. klarinet partisinde “La-Mib”, II. klarinet partisinde “Re-Fa#-La”, I. fagot partisinde “Si-Re-Fa#”, II. fagot partisinde ise “La-Re#-Fa” sesleri ile duyurulmaktadır.

117-119. ölçüler: Tahta nefesli çalgıların partilerinde 116. ölçünün üçüncü dörtlüğünde yer alan sesler, yine aynı çalgıların partilerinde 117. ölçüden 119. ölçünün ilk sekizliğine kadar duyurulmaktadır.

117-120. ölçüler: I. Keman, II. keman ve viyola partilerinde, bir önceki ölçüde yer alan yapı, bu ölçülerde de tekrar edilmektedir.

117-118. ölçüler: Viyolonsel partisinde, örnek 56'da gösterilen yedinci malzeme, "Fa" dışında kromatik dizinin tüm sesleri kullanılarak duyurulmaktadır. Aynı ölçülerde kontrabaslar, viyolonselleri bir sekizli aşağıdan katlamaktadırlar.

119-123. ölçüler: Viyolonsel partisinde, 108. ölçüde flüt partisinde de yer alan sekizlik üçlemelerle "Alaca Dor" dizisinden elde edilen "Sol-Lab-La-Do" ve "Do-Reb-Re-Fa" tetrakordları duyurulmaktadır. Aynı ölçülerde kontrabaslar, viyolonselleri 121. ölçünün ikinci dörtlüğüne kadar bir sekizli aşağıdan katlamaktadırlar.

121-123. ölçüler: I. Keman, II. keman ve viyola partilerinde, önceki ölçülerde kullanılan sesler, sekizlik üçlemelerle tremolo olarak 122. ölçünün ikinci yarısına kadar duyurulmaktadır. Bu ölçüden itibaren aynı yapı, bu çalgılarda "Alaca Dor" dizisinden elde edilen "Sol-Lab-La-Do" ve "Do-Reb-Re-Fa" tetrakordları ile duyurulmaktadır.

121-123. ölçüler: 121-123. ölçülerde viyola partisinde yer alan yapı, aynı seslerle I. fagot partisinde duyurulmaktadır.

121-123. ölçüler: 121-123. ölçülerde viyolonsel partisinde yer alan yapı, aynı seslerle II. fagot partisinde duyurulmaktadır.

121-123. ölçüler: 121-123. ölçülerde I. keman partisinde yer alan yapı I. klarinet partisinde, II. keman partisinde yer alan yapı ise II. klarinet partisinde, başında ve sonundaki küçük değişiklikler dışında aynı seslerle duyurulmaktadır.

123-125. ölçüler: 123. ölçünün sonunda on altılık süre değerleri ve on altılık altılama ile "Alaca Dor" dizisinden elde edilen "Sol-Lab-La-Do" ve "Do-Reb-Re-Fa" tetrakordlarının kullanıldığı bağlaç niteliğinde bir yapı, flüt partisinde yer almaktadır. 124. ölçüde flüt partisinde, 109. ölçüde I. fagot partisinde yer alan figür, aynı seslerle iki sekizli yukarıdan duyurulmaktadır. Aynı yapı, 125. ölçüde küçük üçlü yukarıya aktarılmaktadır.

123-125. ölçüler: 123. ölçünün sonunda, on altılık süre değerleri ve on altılık altılama ile “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Sol-Lab-La-Do” ve “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordlarının kullanıldığı bağlaç niteliğinde bir yapı, I. obuva partisinde yer almaktadır. 124. ölçüde, birlik olarak aynı tetrakordlardan elde edilen “Lab” sesi duyurulmakta ve bir sonraki ölçüdeki dörtlük süre değerindeki aynı notaya bağlanmaktadır. Bunu takiben 125. ölçüde aynı tetrakordlardan elde edilen “Do” sesi, noktalı ikilik süre değeri ile duyurulmaktadır.

123-125. ölçüler: 123. ölçünün sonunda, on altılık altılama ile “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Sol-Lab-La-Do” ve “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordlarının kullanıldığı bağlaç niteliğinde bir yapı, II. obuva partisinde yer almaktadır. 124 . ölçüde, ikilik süre değerleri ile aynı tetrakordlardan elde edilen “Fa” ve “Sol” sesleri duyurulmakta ve “Sol” sesi, bir sonraki ölçüye bağlanmaktadır. 125. ölçüde II. obuva partisinde “Sol-Lab-La-Do” tetrakordundan elde edilen “Lab” sesi, noktalı ikilik süre değeri ile duyurulmaktadır.

123-125. ölçüler: 123. ölçünün sonunda, on altılık beşleme ile “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Sol-Lab-La-Do” ve “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordlarının kullanıldığı bağlaç niteliğinde bir yapı, I. klarinet partisinde yer almaktadır. 124. ölçüde I. klarinet partisinde, birlik süre değeri ile “Do” sesi duyurulmaktadır. Bu ses, bir sonraki ölçüde dörtlük süre değerindeki aynı notaya bağlanmaktadır. 125. ölçüde I. klarinet partisinde, ikilik süre değeri ile “Re”, dörtlük süre değeri ile “Reb” sesi duyurulmaktadır. 124 ve 125. ölçüde I. klarinet partisinde yer alan sesler, “Sol-Lab-La-Do” ve “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordlarından elde edilmektedir. Aynı ölçülerde II. klarinet partisinde, I. klarinet partisinde yer alan yapı, bir sekizli aşağıdan duyurulmaktadır.

124-125. ölçüler: Fagot partilerinde, birlik ve ikilik süre değerleri ile “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Sol-Lab-La-Do” ve “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordlarına ait sesler duyurulmaktadır.

124-125. ölçüler: Korno partilerinde, ikilik süre değerleri ile “Alaca Dor” dizisinden elde edilen “Sol-Lab-La-Do” ve “Do-Reb-Re-Fa” tetrakordlarına ait sesler duyurulmaktadır. I. Korno ve II. korno partileri arasında dörtlü aralıkları oluşmaktadır.

124-125. ölçüler: Bu ölçülerde I. keman, aynı ölçülerdeki flüt partisini; II. keman, I. obuva partisini; viyola, II. obuva partisini; viyolonsel ise II. klarinet partisini aynı seslerle tremolo olarak katlamaktadırlar.

126-127. ölçüler: Flüt, I. obuva, II. obuva, I. klarinet, II. klarinet, I. keman, II. keman ve viyola partilerinde, on altılık altılama ile kromatik diziden elde edilen sesler duyurulmaktadır. Bu çalgıların partilerindeki aynı ritmik yapı, farklı zamanlarda sonlanmaktadır.

126-127. ölçüler: Viyolonsel partisinde, “Mi-Si” tam beşlisi birlikte duyurulmaktadır. Bu aralık, 87. ölçüde yine viyolonsel partisinde görülmektedir. 129-127. ölçülerde kontrabaslar, viyolonselleri bir sekizli aşağıdan katlamaktadırlar. “Mi-Si” tam beşlisi, 126 ve 127. ölçülerde fagot ve korno partilerinde de duyurulmakta, fakat bu çalgılarda “Mi-Si” tam beşlisi, 128. ölçünün ilk on altılık süre değerine kadar uzatılmaktadır.

128-129. ölçüler: Viyolonsel partisinde, 128. ölçünün ilk dörtlüğünde duyurulan “Fa” sesi dışında örnek 56’da gösterilen yedinci malzemenin ilk dörtlüğünde yer alan figür, “Fa-Lab-Dob” sesleri ile yer yer duyurulmaktadır. Bu ölçülerde aynı yapı ve sesler, fagot partilerinde de yer almaktadır. Kontrabaslar ise viyolonselleri bir sekizli aşağıdan katlamaktadırlar.

130-133. ölçüler: Bu ölçülerde partisini bulunan tüm çalgılar tarafından örnek 47’de gösterilen birinci malzemenin bir kısmı, yalnızca “Fa-Sol-Lab” sesleri ile duyurulmaktadır. Bu ölçüler, kullanılan çalgı sayısı bakımından gittikçe yoğunlaşmaktadır.

4.2.5. Beşinci Bölme

134-157. ölçüler: Bu ölçüler boyunca tüm çalgıların partilerinde, örnek 47’de gösterilen birinci malzeme, birinci bölmedeki (1-22. ölçüler) gibi “Re-Mi-Fa-Sol-Lab” ‘Karcığar Beşlisi’ ve “La-Si-Do-Re-Mib” ‘Karcığar Beşlisi’nden elde edilen seslerle duyurulmaktadır. Aynı malzemenin “Lab” sesi ile kullanıldığı 130-133. ölçülerden sonra 135. ölçüde duyurulan “La” sesi taze gelmektedir.

158-166. ölçüler (Kodetta): Bu ölçülerde yine örnek 47’de gösterilen birinci malzemenin parçacıkları, “Re-Mi-Fa-Sol-Lab” ve “La-Si-Do-Re-Mib” Karcığar Beşlilerinden elde edilen seslerle duyurulmaktadır.

SONUÇ

Ahmed Adnan Saygun'un op.29 1. senfoni'si, dört bölümlü senfoni formundadır. Senfoni'de son derece tutumlu kullanılan müzikal malzemeler, motifsel yaklaşım ve kontrapuntal yazı tekniği ile ele alınmakta ve geliştirilmektedir. Öteki taraftan armonik yapı; dizi, makam ya da modlardan elde edilen seslerin, özgürce bileşiminden doğmakta ve bu yaklaşım sonucunda ortaya çıkan akorsal yapı çoğunlukla kakışumlu olmaktadır.

Sonat allegrosu, pasacaglia, menuet ve rondo gibi geleneksel formlar üzerinde modal ve tonal malzemelerin ustaca uzlaştırıldığı bu senfoni, aksak tartımlar ve uzun hava benzeri temalar gibi halk müziği öğelerinin de ele alınışları bakımından oldukça dikkat çekmektedir. Op.29 1. senfoni, bu yönüyle de ulusal müziğimizin, Atatürk'ün hedef gösterdiği evrenselleşme yolunda sahip olduğu önemli eserlerden biridir.

KAYNAKLAR

YILMAZ, Zeki, **Türk Musikisi Dersleri**, Çağlar Yayınları, İstanbul, 2001.

SAYGUN, Ahmed Adnan, **Op. 40 Töresel Musiki**, Milli Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları Müdürlüğü, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1967.

ARACI, Emre, **Ahmed Adnan Saygun Doğu-Batı Arası Müzik Köprüsü**, Yapı Kredi Yayınları, Birinci Basım, İstanbul, Eylül 2001.

HACIEV, Paraşkev, **Temel Müzik Teorisi**, Pan Yayıncılık, Birinci Basım, İstanbul, Aralık 1999.

SAY, Ahmet, **Müzik Tarihi**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2000.

SUN, Muammer, **Türk Müziği Makam Dizileri**, Önder Matbaası, Ankara, Ocak 1998.

USMANBAŞ, İlhan, **Müzikte Biçimler**, Milli Eğitim Basımevi, Birinci Basım, İstanbul, 1974.

BİLKENT, Bilkent Üniversitesi Web Sitesi (2006), Ahmed Adnan Saygun, Erişim: 09.02.2006, <http://mssf.bilkent.edu.tr/turk/Adnan/index.htm>. 2006.

SAYGUN, Ahmed Adnan, **Symphony No.1**, Southern Music Publishing Company, Inc., New York,

EKLER

EK 1 Ahmed Adnan Saygun'un Hayatı

Ahmed Adnan Saygun, 7 Eylül 1907'de İzmir'de doğdu. Daha ilkokul yıllarında iken başladığı müzik çalışmalarına, sanat ağırlıklı bir okul olan İzmir İttihad ve Terakki İdadisi'ndeki orta öğrenimi sırasında devam etti; piyanoya da bu okulda başladı. İlk kompozisyon denemelerine o dönemde yöneldi. 1924 yılından itibaren piyano yanında, elde edebildiği kitapların yardımıyla ve kendi kendine armoni ve kontrapuan üzerinde çalıştı. Yine 1924'te ve ondan sonraki yıllarda İzmir Milli Kütüphanesi'ndeki kitaplardan faydalanarak musiki konusunda mümkün olduğunca geniş bilgiler edinmeğe gayret etti. Bu yoldaki çalışmaları sırasında özellikle 31 ciltlik *La Grance Encyclopedie*'deki musiki ile ilgili maddeleri Türkçe'ye çevirerek birkaç ciltlik büyük bir "Musiki Lugatı" meydana getirdi. Bu sırada henüz 18 yaşında idi. 1926'da İzmir Erkek Lisesi'ne musiki öğretmeni olarak tayin edildi. 1928 senesinde devletçe açılmış olan sınavı kazanarak Paris'e gidinceye kadar bu göreve devam etti.

Paris'te Vincent d'Indy ile kompozisyon, Eugene Borrel ile füg ve kompozisyon, Paul Le Flem ile kontrapuan, Madame Eugene Borrel ile armoni ve kontrapuan, Amedee Gastoue ile chant gregorien, Edward Souberbielle ile org çalışarak bir kompozitör olmak için gerekli her bilgiyi edinmeye gayret etti. İlk eseri olarak kabul edilen Divertimento adlı orkestra yazısını da öğrenciliği sırasında 1929-1930 arasında yazdı. Saygun'un bu kompozisyonu 1931'de Paris'te açılmış olan bir kompozisyon yarışmasında kazanan birkaç eser arasında yer almış ve aynı tarihte Paris'te bulunabilmek için gerekli maddi imkanlardan mahrum olduğu için ilk eserini dinlemek fırsatını elde edememiştir. Aynı eserin 1932 yılında Varşova'daki icrası sırasında da oraya gitme imkanını bulamamıştır.

Ahmed Adnan Saygun 1931'de yurda dönerek Ankara Musiki Muallim Mektebi'nde öğretmenliğe başladı. 1934 yılında öğretmenlik ile birlikte Cumhurbaşkanlığı Orkestrası'na şef olarak atandı. Yine aynı tarihte İran Şahı'nın Ankara'yı ziyareti vesilesi ile Atatürk'ün arzusu üzerine ve çok kısa sürede ilk Türk

operası olan “Özsoy”u yazdı. 1936-39 yılları arasında İstanbul Şehir Konservatuvarı’nda çalıştı ve 1939 yılında Halkevleri Bürosu Sanat Müşaviri ve Halkevleri Müfettişi olarak Ankara’ya döndü. Bu görevde 1950 yılına kadar devam etti.

Saygun, 1946 yılında Yunus Emre Oratoryosu’nun ilk icrasından sonra Ankara Devlet Konservatuvarı’na kompozisyon öğretmeni olarak atandı ve emekli olduğu 1972 yılına kadar bu görevde kaldı.

Emekli olduktan sonra 1973 yılında İstanbul’a, şimdi adını taşıyan caddedeki eve yerleşti. Hayatının son 17 yılının eserlerini bu apartmanda verdi. Bu arada 1983 yılından itibaren Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’nda kompozisyon ve etnomüzikoloji hocalığı yaptı. 83 yaşında vefat ettiğinde bu görevi ve bir süreden beri yürüttüğü Bilkent Üniversitesi’ndeki kompozisyon öğretmenliğine devam ediyordu.

Adnan Saygun, aralarında Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Heyeti ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu da olmak üzere birçok kuruluştaki görev yapmıştır; yurt dışında da, 1946 yılından başlayarak yıllarca bazı uluslararası kurumların yönetim kurulu üyeliklerinde bulunmuştur.

1971 yılında Devlet Sanatçılığı Kanunu yürürlüğe girdikten sonra Devlet Sanatçısı ünvanı ilk olarak Ahmed Adnan Saygun’a verilmiş, 1983 yılında da Profesörlük ünvanı, yine kendi alanında ilk olarak kendisine tevcih olunmuştur. Eserleri New York ve Hamburg’daki Peer Musicverlag’ın kataloglarındadır.

Adnan Saygun, kısa bir hastalığı takiben 6 Ocak 1991 tarihinde İstanbul’da aramızdan ayrılmıştır.

EK 2 Ahmed Adnan Saygun'un Eserlerinin Kronolojik Listesi

- Op.1: Divertimento (orkestra için) (1930)
- Op.2: Süt (piyano) (1931)
- Op.3: Ağıtlar (tenor ve solo erkek korusu) (1932)
- Op.4: Sezifler (iki klarinet) (1933)
- Op.5: Manastır Türküsü (koro ve orkestra) (1933)
- Op.6: Kızılırmak Türküsü (soprano ve orkestra) (1933)
- Op.7: Çoban Armağanı (koro) (1933)
- Op.8: Klarinet Saksofon (piyano ve vurma çalgılar için müzik) (1933)
- Op.9: Özsoy (opera) (1934)
- Op.10: İnci'nin Kitabı (piyano) (1934), orkestra düzenlemesi (1944)
- Op.11: Taşbebek (opera) (1934)
- Op.12: Sonat (viyolonsel ve Piyano) (1935)
- Op.13: Sihir Raksı (orkestra) (1934)
- Op.14: Suit (orkestra) (1936)
- Op.15: Sonatina (piyano) (1938)
- Op.16: Masal (ses ve orkestra) (1940)
- Op.17: Bir Orman Masalı (orkestra için bale müziği) (1943)
- Op.18: Dağlardan Ovalardan (koro) (1939)
- Op.19: Eski Üslupta Kantat (1941)
- Op.20: Sonat (keman ve piyano) (1941)
- Op.21: Geçen Dakikalarım (ses ve orkestra) (1941)
- Op.22: Bir Tutam Keklik (koro) (1943)
- Op.23: Üç Türkü (bas ve piyano) (1945)
- Op.24: Halay (orkestra) (1943)
- Op.25: Anadolu'dan (piyano) (1945)
- Op.26: Yunus Emre (oratoryo) (1942)
- Op.27: 1. Kuartet (1942)
- Op.28: Kerem (opera) (1952)
- Op.29: 1. Senfoni (1953)

- Op.30: 2. Senfoni (1958)
- Op.31: Partita (viyolonsel) (1954)
- Op.32: Üç Ballad (ses ve piyano) (1955)
- Op.33: Demet (keman ve piyano) (1955)
- Op.34: 1. Piyano Konçertosu (1958)
- Op.35: 2. Kuartet (1957)
- Op.36: Partita (keman) (1961)
- Op.37: Trio (obuva, klarinet, arp) (1966)
- Op.38: Aksak Tartılar Üzerine 10 Etüt (piyano) (1964)
- Op.39: 3. Senfoni (1960)
- Op.40: Modal Solfej (1967)
- Op.41: 10 Halk Türküsü (bas ve orkestra) (1968)
- Op.42: Duyuşlar (üç kadın sesi korusu) (1935)
- Op.43: 3. Kuartet (1966)
- Op.44: Keman Konçertosu (1967)
- Op.45: Aksak Tartılar Üzerine 12 Prelüd (piyano) (1967)
- Op.46: Nefesli Çalgılar Beşlisi (1968)
- Op.47: Aksak Tartılar Üzerine 15 Parça (piyano) (1967)
- Op.48: Dört Lied Ses ve Piyano (1977)
- Op.49: Dictum (yaylı çalgılar orkestrası) (1970)
- Op.50: Üç Prelüd (iki arp) (1971)
- Op.51: Küçük Şeyler (piyano) (1956)
- Op.52: Köroğlu (opera) (1973)
- Op.53: 4. Senfoni (1974)
- Op.54: Ağıtlar II (tenor, koro, orkestra) (1975)
- Op.55: Trio (klarinet, obuva ve piyano) (1975)
- Op.56: Ballad (iki piyano) (1975)
- Op.57: Ayin Raksı (orkestra) (1975)
- Op.58: Aksak Tartılar üzerine 10 Taslak (piyano) (1976)
- Op.59: Viyola Konçertosu (1977)
- Op.60: İnsan Üzerine Değişler I (ses ve piyano) (1977)
- Op.61: İnsan Üzerine Değişler II (ses ve piyano) (1977)

- Op.62: Oda Konçertosu (yaylı çalgılar) (1978)
- Op.63: İnsan Üzerine Değişler III (ses ve piyano) (1983)
- Op.64: İnsan Üzerine Değişler IV (ses ve piyano) (1978)
- Op.65: Gılgamış (opera) (1970)
- Op.66: İnsan Üzerine Değişler V (ses ve piyano) (1979)
- Op.67: Atatürk'e ve Anadolu'ya Destan (solistler, koro ve orkestra) (1981)
- Op.68: Dört Arp İçin Üç Türkü (1983)
- Op.69: İnsan Üzerine Değişler VI (ses ve piyano) (1984)
- Op.70: 5. Senfoni (1985)
- Op.71: 2. Piyano Konçertosu (1985)
- Op.72: Orkestra İçin Çeşitlemeler (1985)
- Op.73: Poem (üç piyano için) (1986)
- Op.74: Viyolonsel Konçertosu (1987)
- Op.75: Kumru Efsanesi (bale müziği) (1989)

EK 3 Eserde Kullanılan Müzikal Malzemeler

1. Birinci Bölümde Kullanılan Malzemeler ve Diziler

a) Malzemeler

- Birinci Malzeme

Fa Korno I II

- İkinci Malzeme

I. Kemanlar

- Üçüncü Malzeme

37 Poco meno mosso (♩=106)

Flüt
Oboza I
Sib Klarinet I
Fa Korno I
Yaylılar

- Dördüncü malzeme

55

Sib Klarinet I

- Beşinci Malzeme

- Altıncı Malzeme

69

I. Kemanlar
II. Kemanlar

b) Diziler

- Ayrık Dor Dizisi

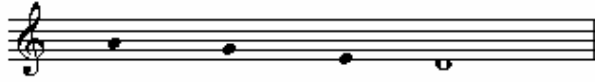
- Ayrık Alaca Dor Dizisi

- Eolyen Dizisi (La Karar)

- Dört Sesli Dizi

- Ayrık Frig Dizisi

2. İkinci Bölümde Kullanılan Malzeme ve Diziler

a) Malzemeler

- Birinci Malzeme

Adagio $\text{♩} = 56$

Viyolonsel

Kontrabaslar

mf

mf

- İkinci Malzeme

4 dolce, espressivo

Obuva

p

5

8

- Üçüncü Malzeme

4 dolce, espr.

Viyolalar

p

• Dördüncü Malzeme

I. Kemanlar 15

p

• Beşinci Malzeme

Sib Klarinet I 16

mp *espr.* *cresc.*

• Altıncı Malzeme

I. Kemanlar 19

3 3 3 3

- Yedinci Malzeme

33

I. Obruva

a tempo

poco rit

a tempo

poco rit

- Sekizinci Malzeme

35

I. Kemanlar

II. Kemanlar

Viyolalar

Viyolonceller

Kontrabasklar

A tempo Rubato

unis. sul G

A tempo

Pocorit.

p

ff

p

ff

p

ff

ff

ff

- Dokuzuncu Malzeme

45

Viyolonceller

Kontrabasklar

pp

pp

pp

pp

- Onuncu Malzeme

70

Viyolonsel

Kontrabaslar

b) Diziler

- Eolyen Dizisi (Do Karar)

- Ayrık Dor Dizisi (Do Karar)

- Tam Perdeli Dizi

- Lid Dizisi (Mi Karar)

1. tetrakord

2. tetrakord

- Nev' eser Makamı (Do Karar)

3. Üçüncü Bölümde Kullanılan Malzeme ve Diziler

a) Malzemeler

- Birinci Malzeme

I. Kemanlar

1

p

- İkinci Malzeme

Viyolonsel

Kontrabaslar

2

pizz.

p

arco

pizz.

pizz.

p

- Üçüncü malzeme

II. Kemanlar

5

p

• Dördüncü Malzeme

16

I. Kemanlar

II. Kemanlar

Viyolalar

Viyolonsel

Kontrabaslar

• Beşinci Malzeme

26

Viyolonsel

pp

• Altıncı Malzeme

38

I

Obuva

II

mp

- Yedinci Malzeme

48 pizz.

I. Kemanlar

II. Kemanlar

Viyolalar

Viyolonsel

- Sekizinci Malzeme

52 arco 3

Viyolonsel

b) Diziler

- Lid Dizisi (Fa Karar)

1. tetrakord

2. tetrakord

- Ayrık Diton Pentaton Dizisi (Mi Karar)

1. trikord

2. trikord

- Zirgüleli Hicaz Dizisi (Do Karar)

4. Dördüncü Bölümde Kullanılan Malzeme ve Diziler

a) Malzemeler

- Birinci Malzeme

The first material is presented in two systems of music. The first system consists of two staves: Violonceller (Violoncellos) and Kontrabaslar (Double Basses). Both staves are in bass clef and 3/8 time. The music begins with a piano (*p*) dynamic. The second system starts at measure 5 and continues to measure 10. It features a complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes, including slurs and accents. The dynamic remains piano (*p*) until measure 9, where it changes to forte (*f*).

- İkinci Malzeme

The second material is presented in two staves: Obuva I and Obuva II. Both staves are in treble clef and 3/8 time. The music begins with a forte (*f*) dynamic. The first staff (Obuva I) starts at measure 23 and features a series of quarter notes. The second staff (Obuva II) starts at measure 24 and features a series of quarter notes. The dynamic remains forte (*f*) throughout.

- Üçüncü Malzeme

23

I Sib Klarinet

II

- Dördüncü Malzeme

25

I Fagot

II

- Beşinci Malzeme

29

I Kemanlar

- Altıncı Malzeme

41

I Fa Korno

II

Viyolonsel

- Yedinci Malzeme

55

Viyolonsel

Kontrabaslar

- Sekizinci Malzeme

74

Obuva I

ff 6 5 5

- Dokuzuncu Malzeme

75

Sib Klarinet I

Sib Klarinet II

ff

- Onuncu Malzeme

88

I. Kemanlar

II. Kemanlar

Viyolalar

Viyolonsel

Kontrabaslar

pp *f* *p* *f* *p* cresc. poco a poco

pp *f* *p* *f* *p* cresc. poco a poco

pp *f* *p* *f* *p* cresc. poco a poco

pp *f* *p* *f* *p* cresc. poco a poco

pp *f* *p* *f* *p* cresc. poco a poco

- On Birinci Malzeme

99

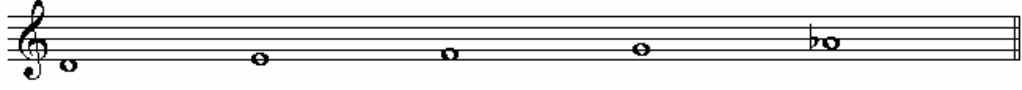
Fa Korno I

Fa Korno II

ff a2

b) Diziler

- Karcıġar Beşlisi (Re Karar)

- Hüz zam Dizisi (Mi Karar)

- Hicaz Dizisi (La Karar)

- Lidyen Dizisi (Mib Karar)

EK 4 Ahmet Adnan Saygun'un Fotoğrafi

